

Збірник наукових праць

*Всеукраїнської науково-практичної
Internet-конференції
«Актуальні проблеми управління економічним розвитком»*

та

*7-го міжвузівського молодіжного
Науково-практичного форуму:
«Наука і освіта – запорука розвитку економіки»*

*Харків
2013*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ОБЛІКУ

Всеукраїнська науково-практична Internet-конференція

**«Актуальні проблеми управління
економічним розвитком»**

та

І-ий Міжвузівський молодіжний науково-практичний форум:

**«Наука і освіта – запорука розвитку
економіки»**

Збірник праць

Харків
2013

УДК 657.1
ББК 65.052

Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної Internet-конференції «Актуальні проблеми управління економічним розвитком» та I-го Міжвузівського молодіжного науково-практичного форуму: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки» / за ред. О.В. Мелень, Л.С. Стригуль, О.А. Фальченко, Є.М. Строков. – Харків : НТУ «ХП», 2013. – 144 с. : іл.

Редакційна колегія збірника праць:

I-ий Міжвузівський молодіжний науково-практичний форум:
«Наука і освіта – запорука розвитку економіки»

канд.екон.наук О.В. Мелень: Секція 1. «Сучасні питання та проблеми організації обліку та його ведення на підприємствах України»

канд.екон.наук Л.С. Стригуль: Секція 2. «Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку інформаційних систем і технологій обліку, аналізу та аудиту в Україні»

канд.екон.наук О.А. Фальченко: Секція 3. «Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні»

Всеукраїнська науково-практична Internet-конференція «Актуальні проблеми управління економічним розвитком»

Є.М.Строков

Відповідальність за зміст та достовірність матеріалів несуть автори. Редакція залишає за собою право не публікувати матеріали, що не відповідають формату видання, а також істотно змінювати зміст текстів за узгодженням з автором. Думка авторів може не співпадати з думкою членів редколегії або редакційної ради.

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах господарювання облік, аудит та управлінські інформаційні системи і технології є невід'ємними складовими процесу управління у формуванні діяльності будь-якої господарської формації, тому сучасний бухгалтер повинен не тільки володіти технікою ведення бухгалтерського обліку, контролю за здійсненими операціями та навиками використання сучасних інформаційних технологій, а й умінням раціонально організувати ці складові. Тобто для ведення та забезпечення інформацією контролю та аудиту господарської діяльності підприємства бухгалтерський облік потребує належної організації, яка передбачає вирішення ряду методичних, технологічних, технічних і організаційних питань.

Раціональна організація бухгалтерського обліку дозволяє вдосконалювати документування господарських операцій і документообіг, обробку інформаційних даних обліку, ефективно використовувати робочий час облікових працівників, здійснювати точний, своєчасний і дієвий облік за найменших витрат сил і засобів на його ведення, забезпечує узгоджену ритмічну працю на всіх етапах облікового процесу.

Питання впровадження та ефективного використання сучасних інформаційних систем і технологій в обліку та аудиті для розв'язання різних класів економічних, облікових і управлінських задач у сучасних складних умовах функціонування підприємств та автоматизації облікових процесів, а також методики застосування існуючих програмних продуктів обліку і аудиту з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень мають вагоме значення на сучасному етапі становлення ринкових відносин.

Запропонований збірник представляє результати Всеукраїнської науково-практичної Internet-конференції «Актуальні проблеми управління економічним розвитком» та I-го Міжвузівського Молодіжного науково-практичного форуму: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки» та висвітлює питання узагальнення теорії і практики наукових досліджень з проблем організації обліку та аудиту в умовах автоматизації облікових процесів. Матеріали форуму можуть бути корисними не лише для студентів економічних спеціальностей, а і для спеціалістів, практиків та дослідників в галузі обліку та аудиту.

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА INTERNET-
КОНФЕРЕНЦІЯ**
«Актуальні проблеми управління
економічним розвитком»

Секція 1. «ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА»

УДК 336.663 + 336.67

Ю.І. ВЕРХОГЛЯД, магістрант

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ» З ПОЗИЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ

Головною метою діяльності будь-якого підприємства є досягнення успіху, кількісним вимірником якого є фінансова результативність. Висока фінансова результативність діяльності торгівельного підприємства досягається завдяки ефективному управлінню запасами, так як запаси є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства.

Питаннями щодо фінансової результативності займалися такі вчені, як Друкер П., Зоді Р., Куценко А. В., Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догадайло Л.В., Турило А.М., Федулова Л.І., Хміль Ф.І. та ін.

У економічній теорії існують суперечності з приводу однозначного визначення сутності поняття «фінансова результативність», адже не існує чіткого трактування цього поняття і кожний науковець сприймає його по своєму. На нашу думку під фінансовою результативністю вчені розуміють фінансовий результат [1; 6], результативність [2; 4; 5; 7; 8], бюджет результативності [3]. Саме тому виникає необхідність визначення сутності поняття «фінансова результативність» з позиції управління запасами.

Визначення поняття «фінансова результативність», що сформульоване різними авторами, представлено у табл. 1.

На основі проведеного дослідження представлено власне розуміння сутності розглянутого поняття з позиції управління запасами.

Фінансова результативність – це складне кількісне явище, яке характеризується низкою показників, що показують успіх діяльності підприємства досягнений завдяки ефективності управління запасами. До таких

показників слід віднести всі ті показники, на які впливають запаси (тобто в розрахунок яких входить ця категорія): показники оцінки майнового стану; показники оцінки ліквідності та платоспроможності; показники оцінки фінансової стійкості; показники оцінки ділової активності (оборотності); показники оцінки рентабельності (прибутковості), що характеризують фінансові результати і ефективність діяльності підприємства в цілому.

Таблиця 1

Визначення поняття «фінансова результативність»

Автор	Визначення поняття
Большой экономический словарь под ред. А.Н. Азрилияна. [1]	Фінансовий результат – це виражений у грошовій формі економічний результат господарської діяльності підприємства, об'єднання, організації в цілому чи окремих підрозділів
Друкер П. [2]	Результативність є наслідком певних процесів, виконання функцій, завдань, досягнення цілей
Зоді Р. [3]	Бюджет результативності застосовує вузьке визначення результативності: «що зроблено, як». Сьогодні ці речі можна було б назвати «обсяг роботи», або «вихід»
Куценко А. В. [4]	Результативність відображає досягнення результату
Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догадайло Л.В. [5]	Результативність підприємства є узагальнювальним кількісним явищем, що виникає внаслідок ефективного здійснення діяльності і об'єднує в себе більш конкретні кількісні явища, які відображають підсумкові показники роботи підприємства
Турило А.М. [6]	Фінансовий результат реалізується на підприємстві через отримання фінансового ефекту. Фінансовий ефект як категорія відображає в собі усю сукупність змін у фінансовій діяльності
Федулова Л.І. [7]	Результативність – це міра точності управління, яка характеризується досягненням очікуваного стану об'єкта управління, мети управління
Хміль Ф.І. [8]	Результативність можна визначити і оцінити на підставі системи показників економічної ефективності організації загалом

В результаті дослідження було запропоновано визначення сутності поняття фінансова результативність з позиції управління запасами. Надання формалізованого вигляду запропонованого поняття є предметом наших подальших досліджень.

Список літератури: 1. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1997. – 864 с. 2. Друкер П. Эффективное управление / П. Друкер: пер. с англ. М. Котельниковой. – М.: Изд-во «Астрель», 2004. – 284 с. 3. Зоді Р., Лоуренс С., Лейсі Д. Бюджетування результативності / [Ричард Ю. Зоді, Скот М. Лоуренс, Дональд П. Лейсі та ін.]. – К.: Інститут державного управління, Політехнічний інститут і Університет штату Вірджинія

Блексбер, 1987. – 147 с. **4.** Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємства споживчої кооперації України: монографія / А. В. Куценко. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 205 с. **5.** Тищенко А.Н. Экономическая результативность деятельности предприятий / А.Н. Тищенко, Н.А. Кизим, Л.В. Догадайло: Монографія. – Х. – 2005. – 168 с. **6.** Турило А.М. Методологічні підходи до оцінки фінансової діяльності підприємства / А.М. Турило // Фінанси України. 2007. - №3. – 100-104 с. **7.** Федулова Л.І. Менеджмент організацій. Підручник. Київ: Либідь, 2004. – 448 с. **8.** Хміль Ф.І. Основи менеджменту/ Ф.І. Хміль. – К. : Академвидав, 2007. – 575 с.

А.М. ЛАРКА, асистент, НТУ «ХПІ»

РОЗРОБКА І ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАТРАТАМИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах господарювання, які характеризуються значним посиленням конкуренції як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках, перед українськими підприємствами дуже гостро стоїть питання підвищення конкурентоспроможності їхньої продукції. Конкурентоспроможність продукції в значній мірі визначається двома характеристиками, а саме: якістю продукції, тобто тим, наскільки вона відповідає загальноприйнятим міжнародним стандартам, технічним умовам або вимогам споживачів і її вартістю, тобто ціною. Оскільки якість продукції в основному є технічною проблемою, хоча в значній мірі також пов'язаною з затратами на технічну підготовку виробництва, то в даній роботі, в подальшому, будуть розглядатися тільки економічні (вартісні) проблеми підвищення конкурентоспроможності.

Як відомо, в абсолютній більшості випадків рівень ціни на продукцію визначається рівнем її собівартості, тобто розміром витрат різних видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових) на її виробництво і реалізацію. Показником витрат різних видів ресурсів в грошовому еквіваленті є затрати. Таким чином затрати на виробництво і реалізацію одиниці продукції (повна собівартість одиниці продукції) є саме тим показником, який в найбільш значній мірі визначає її конкурентоспроможність. Враховуючи все вищесказане, приходимо до висновку, що однією з основних задач, які стоять

перед українськими підприємствами в нинішніх умовах господарювання, є ефективне управління затратами.

Питанням розгляду теоретичних та методологічних підходів до визначення поняття затрат, їх формування та розподілу між різними видами продукції, визначенню собівартості, а також питання розробки і впровадження ефективних систем управління затратами присвячена значна кількість наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців. Однак слід зазначити, що не дивлячись на це, залишається ряд питань, які не знайшли достатнього висвітлення і потребують подальшої розробки. В першу чергу – це питання розробки системного підходу до створення ефективної системи управління затратами (СУЗ), яка б відповідала умовам, вимогам і особливостям господарювання конкретного підприємства та в повній мірі враховувала можливості впливу на його діяльність мінливого зовнішнього ринкового середовища.

В загальному вигляді алгоритм розробки і впровадження такої системи повинен включати наступні етапи:

- визначення основних і допоміжних цілей і завдань впровадження СУЗ;
- визначення основних принципів побудови і функціонування СУЗ;
- розробка оригінальної СУЗ або вибір з відомих такої, яка в найбільшій мірі відповідає визначеним цілям і завданням та адаптація її до конкретних умов господарювання та особливостей підприємства;
- створення інформаційної системи, яка в повній мірі відповідає потребам розробленої (адаптованої) СУЗ та використовує інформаційні потоки наявних систем бухгалтерського та управлінського обліку підприємства;
- впровадження і налагодження СУЗ;
- розробка і впровадження системи стимулювання праці персоналу, який відповідає за ефективність роботи СУЗ;

– контроль ефективності функціонування СУЗ, а в разі потреби, корегування її роботи, систем управлінського і бухгалтерського обліку, системи стимулювання праці і т. ін.

Ефективна СУЗ повинна відповідати наступним вимогам:

– забезпечувати постійне збирання, оброблення та аналіз об'єктивної інформації, яка відображає реальний стан справ на підприємстві і яка є необхідною для прийняття управлінським персоналом оптимальних рішень як оперативного, так і тактичного та стратегічного характеру;

– мати ієрархічну побудову, тобто забезпечувати контроль і аналіз затрат на робочих місцях, виробничих дільницях, цехах, службах і господарствах, інших структурних підрозділах та підприємству в цілому;

забезпечувати можливість складання всіх видів кошторисів затрат як для підприємства в цілому, так і для окремих структурних підрозділів;

– забезпечувати можливість калькулювання виробничої та повної собівартості всіх видів продукції та розрахунку оптових цін підприємства та продажних цін;

– бути економною, тобто не потребувати на своє функціонування значних витрат;

– забезпечувати постійний пошук шляхів і резервів зниження та оптимізації затрат на всіх стадіях виробничого процесу та у всіх без винятку виробничих, господарських, збутових та управлінських підрозділах підприємства;

– забезпечувати можливість постійного удосконалення діючих систем управлінського та бухгалтерського обліку;

– мати таку структурну побудову, яка б забезпечувала можливість її непереривного подальшого удосконалення;

– забезпечувати постійну зацікавленість всіх категорій промислово-виробничого та управлінського персоналу в зменшенні та оптимізації всіх видів затрат на всіх ділянках виробничої, збутової та господарської діяльності.

Використання запропонованого алгоритму створення системи управління затратами допоможе спростити процес її створення, а забезпечення вищенаведених вимог до її створення і впровадження забезпечить ефективне її функціонування.

І.О.ГЕРАЩЕНКО, доцент, к.е.н., УІПА, м. Харків, Україна

І.А. МІРЄЙЧІК, студентка, УІПА, м. Харків, Україна

ПІДГОТОВКА УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ З УРАХУВАННЯМ ГНУЧКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Управлінська гнучкість в економічній діяльності характеризує здатність менеджменту організації та всієї його системи до швидкої перебудови управлінського впливу, прийняття та реалізації адаптивних до сформованих економічних обставин (ситуацій) управлінських рішень заради підтримки інноваційної активності підприємства і нарощування його конкурентоспроможності. Управлінська гнучкість дозволяє підприємству генерувати і реалізовувати інновації, комерціалізувати нові ідеї, які фокусуються на підвищенні ефективності діяльності підприємства, швидко реагувати на зміни у внутрішньому і зовнішньому ринковому середовищі в межах внутрішніх можливостей організації.

Гнучкі підприємства завжди конкурентоспроможні, оскільки вони своєчасно адаптуються до змін і мають можливість швидше виводити власні продукти на ринок.

Ефективні рішення - основа існування комерційного підприємства. Вони є істотним елементом кожної з п'яти функцій управління. Оскільки керівники середнього рівня повинні, як правило, приймати рішення, необхідні для успішної роботи своїх підрозділів, початківець керуючий незабаром усвідомлює значення рішень і те, як важко знайти правильне.

Управлінське рішення - це акт вироблення остаточного судження. Стосовно до управлінського рішення - це означає вибрати певний курс дій з можливих альтернатив [2, с.292].

При розвитку бізнесу доводиться приймати багато різноманітних рішень. У деяких випадках менеджеру потрібно вміти приймати рішення в умовах невизначеності і потім продовжувати рух далі. Щоб визначити найбільш обґрунтованості порядок прийняття управлінського рішення, розробляємо алгоритм прийняття рішення з урахуванням гнучкості підприємства (рис 1).

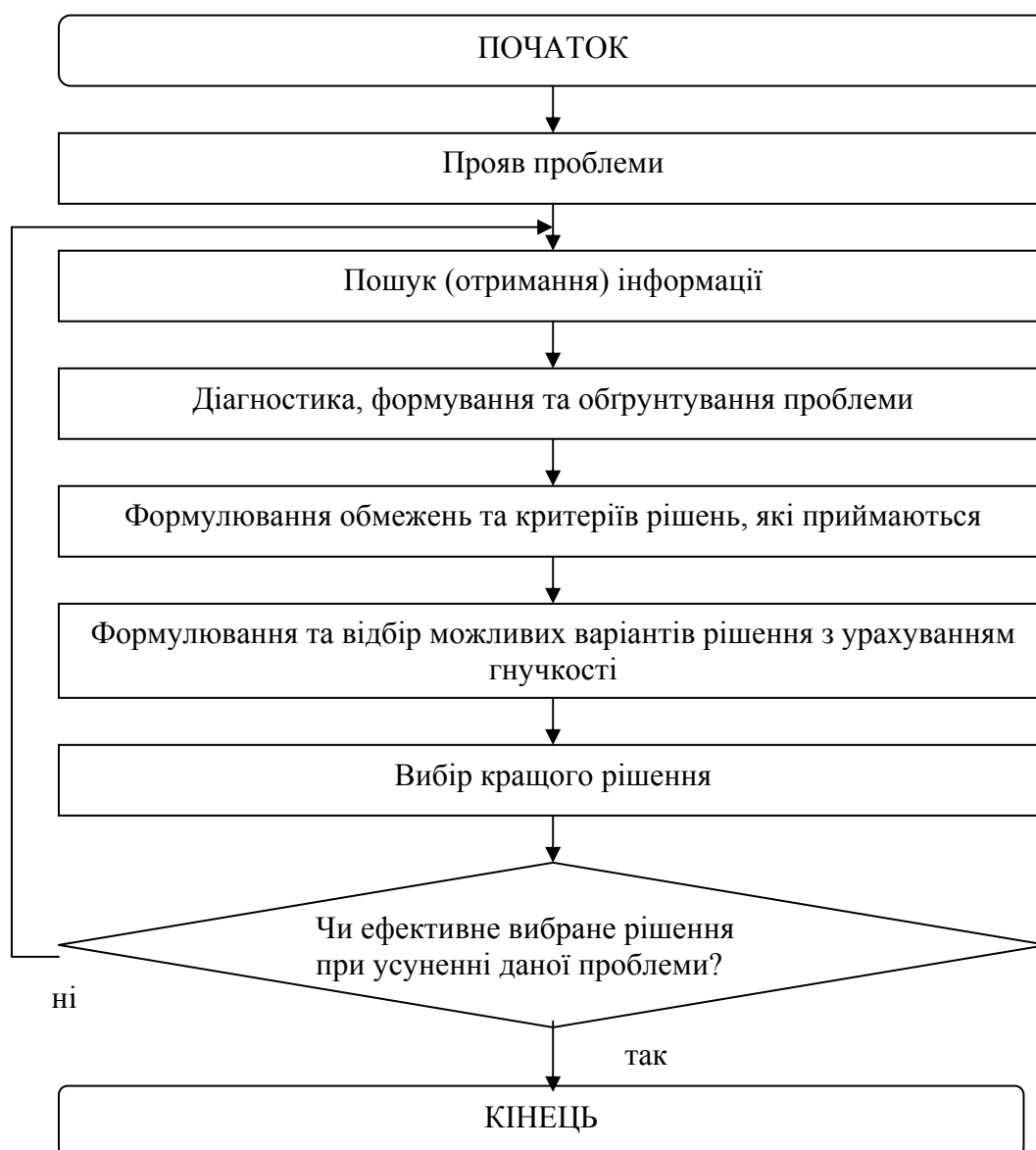

Рис. 1 Алгоритм процесу прийняття управлінського рішення з урахуванням гнучкості підприємства

Алгоритм прийняття рішення передбачає, що процес являє собою рух від одного блоку до іншого. Після виявлення проблеми, встановлення умов і факторів, що сприяють її виникненню, розробляються рішення, з яких вибирається краще.

I. Постановка проблеми: виникнення ситуації, прояв проблеми, збір необхідної інформації, опис проблемної ситуації.

II. Розробка варіантів рішення: формування вимог-обмежень, збір необхідної інформації, розробка можливих варіантів.

III. Вибір рішення: визначення критеріїв вибору; вибір рішень, які відповідають критеріям; оцінка можливих наслідків; вибір найкращого рішення з урахуванням гнучкості підприємства. [1, с. 296]

Постановка мети рішення (діагноз проблеми). Будь-який процес прийняття рішень повинен починатися з ясного аналізу необхідності прийняття цього рішення. Тому на першому кроці керуючий повинен відповісти на три питання:

1. Який вибір я намагаюся зробити (тобто яке рішення прийняти)?
2. Чому це рішення необхідно (тобто чи не можна розглянути можливість прийняття іншого рішення, яке призвело б до бажаного результату)?
3. Яким було останнє прийняте рішення (тобто яке рішення могло створити або не усунуло ту проблему, яку я намагаюся вирішити)?

Вироблення альтернатив. Зазвичай, якщо ви по-справжньому глибоко вникли в проблему, то у вас вже є уявлення про можливі її рішеннях. Якщо подання, по-вашому, недостатньо ясно або число альтернатив недостатньо, значить, у вас недостатньо інформації, фактів для вироблення альтернатив. Однак до збору додаткової інформації слід підходити виважено. Потрібно вміти відрізнати релевантну (що стосується справи) інформацію з нерелевантною. Ще один спосіб вироблення додаткових альтернатив - "мозкова атака", розпочата або самостійно, або за участю інших. При "мозковій атаці" забороняється критика яких би то не було, навіть самих неймовірних рішень і альтернатив.

Вибір кращої альтернативи. Далі розглядаються альтернативи порівнюються і вибирається найкраща - вона і є шуканим вирішенням проблеми. В основі порівняння альтернатив лежить принцип оцінки та зіставлення (зважування) їх наслідків. Для цього розроблені досить точні методи кількісної оцінки (системи бальних оцінок бажаності, серйозності, ризику).

Очевидно, наступним етапом повинна бути реалізація рішення - а інакше який сенс його приймати? Проте, по можливості, не поспішати з цим кроком. Перш за все продумайте, які наслідки ваше рішення може мати для інших. Потім продумайте, як ви будете контролювати виконання рішення, тобто порівнювати фактичні результати з очікуваними. Це називається "встановленням зворотного зв'язку". Заключний крок є кінцевою оцінкою якості прийнятого та реалізованого рішення. Але перевірка результату важлива не тільки тому. На цьому кроці ви купуєте безцінний досвід: якщо ваше рішення виявилось вдалим, ви будете знати, що робити в подібній ситуації наступного разу, якщо навпаки - ви будете знати, чого не робити.

В умовах національної та управлінської культури можливо припустити, що в Україні доцільно використовувати запропонований алгоритм прийняття управлінського рішення з урахуванням гнучкості підприємства.

Отже, важливим фактором конкурентних переваг являється управлінська гнучкість підприємства, тобто здатність менеджменту організації та всієї його системи до швидкої перебудови управлінського впливу, прийняття та реалізації адаптивних до сформованим економічним обставинам (ситуацій) управлінських рішень заради підтримки інноваційної активності підприємства і нарощування його конкурентоспроможності.

Сьогодні виграє той, хто зуміє швидше за всіх інших конкурентів відгукнутися на запити покупців і освоїти виробництво нової продукції. Гнучкість і швидкість реакції стали головним чинником виживання в конкурентній боротьбі. Мова йде про те, що потрібно швидко адаптуватися і

вміти переходити від одного типу виробництва до іншого з використанням тих же самих знарядь праці і виробляти набагато менше продукції, ніж в епоху масового конвеєрного виробництва.

Список літератури: 1. *Иваненко В.В.* Модели и методы принятия решения в анализе и аудите: Учебное пособие / В.В. Иваненко. – Х.: ИД „ИНЖЭК”, 2004. – 296 с. 2. *Юкаева В.С.* Управленческие решения. Учебное пособие / В.С. Юкаева. – М.: Дашков И К, 1999. – 292 с.

М.П. САГАЙДАК, канд. экон. наук, доцент, Криворожский экономический институт ГВУЗ «КНУ»

Д.Д. СТОЛПНИК, студент, Криворожский экономический институт ГВУЗ «КНУ»

ВНУТРЕННИЙ МАРКЕТИНГ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕРВИСНЫХ КОМПАНИЙ

Понятие «сервис» (англ. service) означает «обслуживание». Сфера обслуживания это совокупность отраслей народного хозяйства, результатом работы которых являются услуги [1].

В современном, постиндустриальном обществе приоритетной и все более динамично развивающейся деятельностью является не изготовление товаров, а предоставление услуг и дополнительного сервиса. В настоящее время сфера услуг и сервиса в развитых странах превзошла уровень материального производства. Так в США, в сфере сервиса занято 70% всего населения, а доля в ВВП составляет 72%; в Японии соответственно 60% и 61%; в Швеции 71% и 73%. В России, в сфере сервиса занято 26 млн. чел., что составляет 38% от всего трудоспособного населения, а доля его в ВВП равна 51% [2, с.10]. Исходя из этой тенденции, сервисные компании сталкиваются с двумя проблемами: поиска высококвалифицированных кадров и сбыта услуг. Это связано, во-первых, с природой самой услуги, во-вторых, с актуальностью сервиса, которая определяется удовлетворенностью индивидуально-личностного спроса. В связи с этим особо актуальным становится вопрос использования в операционной деятельности сервисных компаний инструментария внутреннего маркетинга.

Обобщая научные подходы, сервисные услуги можно представить в определенной классификации: производственный сервис (ремонт и обслуживание техники); сервис сферы общественного устройства; социально-культурный сервис (туристический, гостиничный, ивент); интеллектуальный сервис (информационно-консалтинговый сервис, сервис в сфере интеллектуальной собственности); сервис в сфере обращения товаров и услуг (торговля, общественное питание, коммуникационные и транспортные услуги); хозяйственно-бытовой сервис (городское хозяйство, бытовое обслуживание населения), лечебно-диагностический сервис, финансовый сервис [3]. Субъектом сервиса является контактный персонал, работающий в сервисных компаниях и ориентированный на индивидуализацию услуги и процесса ее создания. В современной практике оказания сервисных услуг, клиент может обратиться в официальные или неофициальные сервисные центры. Например, покупая сложный товар (оборудование, автомобиль, бытовую или офисную технику) клиент становится привязанным к официальному сервисному центру, поскольку чаще всего имеет бесплатное гарантийное обслуживание. После истечения гарантийного периода клиенты зачастую выбирают неофициальные сервисные центры, в которых цены зачастую ниже, но с качеством могут возникать проблемы [4]. Для минимизации рисков потери клиентов, контактный персонал должен оказывая качественные услуги сформировать лояльное отношение клиента к компании, который станет промоутером ее услуг. Помимо этого официальные сервисные центры имеют ряд преимуществ: сертифицированное оборудование и стандартизированные услуги; специально подготовленный персонал; гарантированное качество и работу с рекламациями; прозрачную систему расчета стоимости услуг; программы лояльности.

Таким образом, использование инструментария внутреннего маркетинга в деятельности сервисных компаний позволит: выстроить взаимовыгодное сотрудничество руководства компании с персоналом, который рассматривается как «внутренний» клиент; сформировать лояльность персонала к самой

компании как работодателю; оказывать качественное обслуживание, что позволит обеспечить эффективную сбытовую политику.

Список литературы: 1. Большой экономический словарь. / Под ред. А.Н. Азрилияна. - М.: Институт новой экономики, 2002.- 937с.; 2. *Карнаухова В.К.* Сервисная деятельность. - М.: МарТ, 2006. – С.10; 3. Место и роль сервиса в жизнедеятельности человека. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=457044>; 4. *Романович Ж.А., Калачев С.П.* Сервисная деятельность. – М.: ИТК «Дашков и К^о». – 2006. – 543с.

Секція 2. «РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ»

О.С. БОНДАРЕНКО, магістрант, НТУ «ХПІ»

М.І. ЛАРКА, канд. екон. наук, професор, НТУ «ХПІ»

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сучасне підприємство представляє собою складну виробничу систему, що включає такі елементи, як основні фонди, сировина і матеріали, напівфабрикати і покупні комплектуючі вироби, трудові і фінансові ресурси. Найголовнішою задачею управління є використання вищеназваних елементів таким чином, щоб забезпечити ефективне функціонування виробничої системи в цілому та її розвиток в умовах жорсткої конкурентної боротьби.

В контексті інтегрованих систем найчастіше розуміють впровадження таких систем як – ERP, MRP, MRP II та ін.

Основна концепція системи MRP (Manufacturing Resource Planing – планування виробничих ресурсів) полягає в тому, щоб мінімізувати витрати, які є пов'язаними зі складськими запасами (в тому числі і на різних ділянках виробництва). В основі цієї концепції є поняття BOM (Bill Of Material – специфікація виробу, яку розробляє і за яку відповідає конструкторський відділ), яке відображає залежність попиту на сировину, матеріали, напівфабрикати та інші види матеріальних ресурсів в залежності від плану випуску (реалізації) готової продукції [1]. На основі плану випуску продукції BOM виконує розрахунки потреби в матеріалах по всьому технологічному ланцюгу з прив'язкою до конкретних календарних строків [2].

Недоліком системи MRP є те, що розраховуючи необхідність у матеріалах, вона не враховує виробничі потужності, їх загрузку, вартість робочої сили і т. ін. Тому виникла концепція системи MRP II, яка дозволяє планувати усі види

виробничих ресурсів підприємства (сировину, матеріали, усі види покупних, палива і енергії, обладнання, персоналу).

З часом концепція системи MRP II розвивалась і до неї поступово додалися можливості обліку інших витрат підприємства. Так з'явилася концепція системи ERP (Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства). В її основу покладено принцип створення єдиної бази даних, що вміщує всю ділову інформацію, яка з'явилася в організації в процесі здійснення ділових операцій, включаючи фінансову інформацію, дані, які пов'язані з виробництвом, управлінням персоналом або будь-які інші дані. Це ліквідує необхідність в передачі даних від підсистеми до іншої. Крім того, будь-яка частина інформації, якою володіє організація, стає одночасно доступною для всіх працівників, що мають відповідні повноваження.

Останній за часом стандарт CSRP (Customer Synchronized Resource Planning) охоплює, окрім всього вищезазначеного, і взаємодію з клієнтами, а саме: оформлення наряду-замовлення, технічне завдання, підтримку замовника на місцях і т. ін. Таким чином, якщо MRP, MRP II і ERP орієнтувалися на внутрішню організацію підприємства, то CSRP включає в себе повний цикл від проектування майбутнього виробу до його виробництва, постачання та подальшого післяпродажного гарантійного і сервісного обслуговування. Основна суть концепції CSRP полягає в тому, щоб інтегрувати замовника (клієнта, покупця) в систему управління підприємством. Тобто не відділ збуту, а сам покупець безпосередньо розміщує замовлення на виготовлення продукції і відповідно сам несе відповідальність за його правильність і своєчасність, сам може відстежувати строки виробництва та постачання і т. ін. При цьому у підприємства з'являється додаткова можливість достатньо чітко відстежувати тенденції попиту на свою продукцію [3].

Список літератури: 1. *Сергеев В.И.* Логистика. Информационные системы и технологии / В.И. Сергеев, М.Н. Григорьев, С.А. Уваров Учебно-практическое пособие – М.: Изд-во "Альфа-Пресс", 2008. – 608 с. 2. *Пелих А.С.* Организация предпринимательской деятельности / А.С. Пелих. – М.: Изд-во "МарТ", 2011. – 403 с. 3. *Шуремов Е.Л.* Информационные системы управления предприятиями / Шуремов Е.Л., Чистов Д.В., Лямова Г.В. – М.: Изд-во "Бухгалтерский учет", 2006. – 340 с.

О.О. ВИСОЧАН, канд. екон. наук., асистент, Національний університет
“Львівська політехніка”

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА ВИТРАТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗГІДНО МСФЗ

В умовах ринку одним з найважливіших факторів стабільного розвитку підприємств є упровадження інновацій, здійснення яких супроводжується виникненням відповідних витрат. Вирішення завдань щодо визнання та правильної оцінки таких витрат допоможе підвищити ступінь довіри користувачів до отриманої інформації, її аналітичність, репрезентативну достовірність і дозволить мінімізувати рівень суб'єктивізму та упередженості до останньої.

У зарубіжній практиці загалом процес здійснення інновацій розділено на дві основні частини: дослідження (фундаментальні і прикладні) та розробки, кожен з яких, в свою чергу, включає в себе перелік здійснюваних робіт. Фундаментальні та прикладні дослідження в цілому відповідають такому етапу як науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, в той час як певні роботи по розробках можуть стосуватися частково таких етапів як: конструкторська та технологічна підготовка тощо. Обліковий підхід по своїй суті ґрунтується на можливості формування низки чітко окреслених та структурованих в часі робіт, що здійснюються для виготовлення інноваційної продукції, в той час як підхід економічний має на меті скоріше виокремлення певних різновидів взаємопов'язаних процесів, що забезпечують готовність підприємства до виготовлення такого специфічного виду продукції.

Враховуючи специфічний характер витрат інноваційної діяльності варто відмітити, що в бухгалтерському обліку існує можливість не лише їхнього визнання у складі витрат звітного періоду, коли такі вони були понесені, але і визнання їх в якості активу шляхом відображення у складі витрат майбутніх періодів чи як нематеріального активу.

Обліковою практикою України передбачено визнання витрат інноваційної діяльності як активу (незалежно від того чи всі етапи таких досліджень і розробок здійснювалися силами самого підприємства чи придбавалися у інших суб'єктів господарювання) лише у випадку потенційної можливості отримання майбутніх економічних вигод та їх достовірної оцінки [1].

У відповідності до міжнародних стандартів фінансової звітності витрати на дослідження визнаються витратами того звітного періоду у якому вони були здійснені. В свою чергу, витрати на розробки в рамках конкретного проекту можна визнавати як актив при відповідності їх визначеним критеріям:

1. Можливість ототожнення. Такий критерій передбачає, що проект ототожнюється з конкретними виробами, процесом а також очікується, що зростання витрат на здійснення робіт з досліджень й розробок незмінно стосується останніх та чітко ототожнюється з результатами таких робіт.

2. Оцінка. Повинна бути забезпечена чітка оцінка розподілених в часі відповідних витрат для отримання можливості їх віднесення на вартість нематеріальних активів протягом розробки останніх.

3. Можливість технічного здійснення. Повинні існувати докази наявності технічної можливості завершення виробу чи процесу, в результаті чого створений нематеріальний актив має бути придатний для продажу чи використання у власних цілях.

4. Комерційний успіх. На дату формування фінансової звітності підприємство повинно продемонструвати, що кожен проект має значні шанси на комерційний успіх.

5. Майбутні економічні вигоди. Актив повинен мати змогу генерувати майбутні економічні вигоди протягом декількох років за рахунок створення доходу або зниження витрат.

6. Можливість фінансового здійснення. Суб'єкт господарювання повинен довести можливість завершення процесу розробки за рахунок фінансових ресурсів, які є у розпорядженні на даний час або будуть доступні в

майбутньому як для завершення самих робіт з досліджень і розробок так і для збуту виробу чи процесу, якщо останні призначені для продажу.

7. Намір завершити. Суб'єкти господарювання повинні підтвердити намір завершити розробку нематеріального активу для споживання чи продажу [2].

Міжнародною практикою встановлено, що витрати, понесені на розробки визнаються витратами того звітного періоду в якому були здійснені, якщо не існує можливості активу створити конкретну майбутню економічну вигоду, і ці витрати не можуть бути виміряні і віднесені до активів з високим ступенем достовірності. Капіталізовані витрати на розробки, придбані або створені, оцінюються за первісною вартістю, до якої відносять: ціна придбання; юридичні витрати; витрати на вдосконалення, зміни та покращення. Для вимірювання, яке слідує за придбанням, МСБО 38 “Нематеріальні активи” дозволяє використовувати як собівартість, так і переоцінену вартість [2]. Витратна модель передбачає вимірювання капіталізованих розробок по собівартості за мінусом амортизаційних відрахувань та збитків від знецінення. Переоцінка полягає в визначенні переоціненої суми (яка ґрунтується на справедливій вартості) за мінусом подальших амортизаційних відрахувань та збитків від знецінення, лише якщо справедлива вартість може бути встановлена за посередництва активного ринку.

Таким чином, визнання та оцінку витрат інноваційної діяльності необхідно здійснювати враховуючи ряд зовнішніх і внутрішніх факторів, що супроводжують процес впровадження інновацій на підприємстві, та у відповідності до встановлених критеріїв.

Список літератури: 1. *Кантаєва О.* Напрями розвитку методики бухгалтерського обліку інноваційної діяльності підприємства / *О. Кантаєва* // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 5. – С. 18–28. 2. МСБО 38 “Нематеріальні активи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/364269/file/ias-38.pdf>

А.Є.КИРИЛЬЧУК, магістрант ЛНУ ім. Івана Франка

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Актуальність даної теми полягає в тому, що майже всі організації України стикаються з проблемою зносу та техніко-економічного старіння основних засобів. Головними проблемами даної теми є те, що заклади охорони здоров'я не оновлюють основні виробничі фонди і не вдосконалюють обладнання та техніку, яка при однаковій роботі з обладнанням, яке з'явилося пізніше, як наслідок науково-технічного прогресу, працюють слабше по відношенню до нового обладнання. Саме тому, на сьогодні досить суттєво постає питання удосконалення управління основними засобами закладів охорони здоров'я.

До основних проблем зносу та старіння основних виробничих фондів можна віднести:

- швидкий розвиток науково-технічного прогресу;
- неефективне використання основних засобів;
- швидке спрацювання основних виробничих фондів;
- використання основних фондів понад строк їх корисної експлуатації;
- відсутність коштів на ремонт та модернізацію устаткування;
- недостатнє фінансування основних фондів, через низьку конкурентоспроможність продукції, що виникла в наслідок завищених цін на невідповідну якість товарів;
- простої нового обладнання через відсутність коштів на його установку та ін.

Економічна діяльність закладів охорони здоров'я в Україні відбувається в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів, що обумовлює необхідність раціонального використання наявних у них основних засобів.

Саме тому, перед закладами охорони здоров'я постають завдання домогтися підвищення ефективного використання наявних основних засобів і

насамперед їх активної частини в часі і за потужністю, тобто мова йде про підвищення рівня інтенсивного їх використання. Для вирішення цього завдання та отримання відчутних результатів у діяльності закладу повинні бути розроблені конкретні заходи, спрямовані на поліпшення використання основних засобів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні у закладі резерви підвищення їх ефективності.

Пріоритетне значення серед таких заходів повинно бути відведено своєчасній заміні і мобілізації морально застарілого устаткування, організації прискореного введення в експлуатацію придбаної нової техніки; удосконалення організації матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров'я та технічного обслуговування сучасного устаткування; запровадження прогресивних форм організації використання основних засобів і праці; застосування сучасних ефективних систем матеріального стимулювання працівників; залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних і зарубіжних інвесторів для модернізації матеріально-технічної бази закладів; широке застосування лізингових операцій.

Для закладів охорони здоров'я, є дуже важливим управління втратами часу, адже простой обладнання порушують ритмічність всього робочого процесу, що впливає на якість обслуговування, яка стає менш конкурентоспроможною, що в свою чергу впливає на недоотримання доходів і як наслідок недофінансування основних засобів.

Якщо звернути увагу на те, що основні засоби закладів охорони здоров'я України використовуються понад строк їх корисної експлуатації, то про яку конкурентоспроможність може йти мова. Закордоні клініки можуть запропонувати кращі умови за однакових цін (у порівнянні з нашими), а в деяких випадках навіть за меншими.

Таким чином, можна сказати, що у закладах охорони здоров'я необхідно удосконалювати управління основними засобами (особливо в умовах кризи) адже це дозволить українським організаціям підвищити якість продукції і

знизити їх собівартість. Тим самим це дасть можливість підвищити конкурентоздатність організацій. Внаслідок цього збільшиться можливість фінансування основних засобів.

Список літератури: 1. Економічний аналіз: Навч. посібник / [М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк]; за ред. акад. НАНУ проф. М. Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с. 2. Фінанси підприємств: Підручник / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.]; під ред. проф. А. М. Поддєрьогіна. [5-те вид.] — К.: КНЕУ, 2004. — 546 с.

О.С. ВИСОЧАН, канд. екон. наук, доцент, Національний університет
“Львівська політехніка”

ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗАКОРДОННЕ ВІДРЯДЖЕННЯ ДЛЯ УЧАСТІ МЕНЕДЖЕРА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА У РЕКЛАМНО- ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТУРІ

Розвиток туризму в Україні напряду залежить не лише від здатності генерувати операторами нові туристичні продукти, але й можливості агентами їх реалізовувати. Організація рекламно-інформаційних турів для співробітників туристичних підприємств (в основному, менеджерів з туризму) є одним з найпопулярніших методів просування туристичних продуктів великими операторами для ознайомлення дистриб'юторів зі спектром послуг, що надаються ними.

Рекламно-інформаційним туром (fam-tour) є поїздка працівника туристичної компанії на безкоштовній або пільговій основі з метою ознайомлення його з певними туристичними маршрутами або центрами. Рекламно-інформаційний або ознайомчий тур характеризується такими особливостями:

- цільова аудиторія – працівники або керівництво (так звані “директорські тури”) туристичних компаній;
- головна мета організації – навчання, ознайомлення з туристичною інфраструктурою регіону (зокрема, готельною базою та екскурсійними об'єктами);

- відбуваються в низький сезон і не покликані приносити прибуток організатору;

- характеризуються низькою вартістю для учасників (інколи – безкоштовні), яка зазвичай включає консульський збір і собівартість авіаквитка (розміщення в готелях і харчування часто здійснюється за кошт приймаючої сторони);

- наявність чіткої програми, виконання якої є обов'язковим для всіх учасників.

Рекламно-інформаційні або ознайомчі тури, незалежно від того здійснюються вони за кордон чи в межах України, кваліфікуються як відрядження. Поїздка відноситься до службового відрядження за одночасного дотримання таких умов:

- особа, що здійснює поїздку перебуває у трудових відносинах із даним підприємством;

- існує дозвіл на поїздку, оформлений у вигляді наказу (розпорядження) директора підприємства;

- поїздка має відношення до основної діяльності підприємства, що підтверджується запрошенням сторони, що приймає і діяльність якої збігається з діяльністю підприємства, що направляє у відрядження; укладеним договором чи контрактом; іншими документами, які встановлюють або засвідчують бажання встановити цивільно-правові відносини; документами, що засвідчують участь відрядженої особи в переговорах, конференціях або симпозіумах, інших заходах, які проводяться за тематикою, що збігається з діяльністю підприємства, яке відряджає працівника;

- поїздка здійснюється до населеного пункту, відмінного від місця постійної роботи працівника;

- поїздка не має відношення до випадків, коли постійна робота працівників проходить у дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер;

- тривалість поїздки складає більше одного і менше 30 (для відряджень в межах України) або 60 (для відряджень за кордон) календарних днів.

При організації службових відряджень слід враховувати певні законодавчі обмеження, що їх стосуються (рис.1):

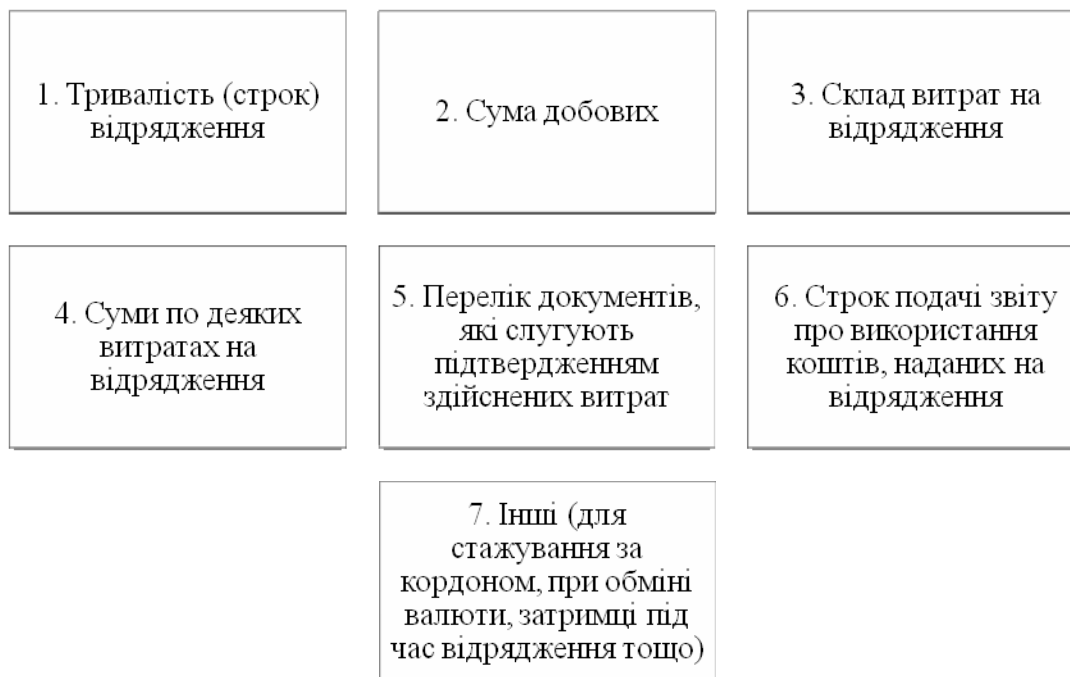

Рис.1. Обмеження при організації службових відряджень

Основними законодавчо-нормативними документами, які регулюють питання організації службових відряджень є Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон [1] і підпункт 140.1.7 пункту 140.1 статті 140 Податкового кодексу України [2].

Згідно п.19 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” [3] витрати на участь у рекламному турі відносять до витрат на збут. Облік розрахунків з підзвітними особами здійснюється на однойменному субрахунку 372.

При службових відрядженнях за кордон часто виникає випадок, коли з плином часу змінюється курс валюти, яка раніше була видана працівнику у якості авансу. П.8 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” [4] вказує на необхідність віднесення курсових різниць

до складу інших операційних доходів або витрат (субрахунки 714 “Дохід від операційної курсової різниці” або 945 “Витрати від операційної курсової різниці”) (табл.1):

Таблиця 1

Матрична модель побудови облікових записів при визнанні доходів/витрат від курсової різниці залежно від зміни валютного курсу та наявності заборгованості при розрахунках з підзвітними особами

Вплив валютного курсу Вплив заборгованості		Курс гривні до іноземної валюти	
		зростає	знижується
При розрахунках з підзвітними особами (під час формування Звіту про використання коштів) виникає	дебіторська заборгованість	Дт 372 Кт 714	Дт 945 Кт 372
	кредиторська заборгованість	Дт 945 Кт 372	Дт 372 Кт 714

Таким чином, у випадку участі менеджера у рекламно-інформаційному турі, обліковий процес організовується з врахуванням того, що така поїздка кваліфікується як службове відрядження з відображенням взаєморозрахунків з працівником по субрахунку 372. Витрати на участь у рекламному турі відносять до витрат на збут, у директорському (характеризується в більшій мірі відпочинковою, аніж ознайомчою метою) – до адміністративних витрат. У випадку відрядження за кордон на дату здійснення господарської операції та на дату балансу визнаються доходи/витрати від операційних курсових різниць.

Список літератури: 1. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 №59. 2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 №2755-VI. 3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 №318. 4. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів”: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 №193.

**Секція 3. «ТЕОРЕТИКО - МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ТА
ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ»**

Н.П. САРАПНА, магістр кафедри економіки України, Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів, Україна

**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО
ПРОГРАМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО-
2012**

Державне програмування економічного розвитку регіону вчені розглядають, як інструмент реалізації планових цілей, який дозволяє державі орієнтувати економіку регіонів через регулярний і комплексний вплив на її структуру відповідно варіанту соціально-економічного розвитку в рамках ринкового механізму. Програма характеризується чітко визначеними системою заходів і завдань на досягнення намічених у плані (прогнозі) цілей, узгоджених за термінами реалізації та складом виконавців і має на меті вирішення важливих проблем розвитку регіону.

У програмі відображаються основні показники розвитку економіки відповідного регіону, що характеризують найважливіші відтворювальні процеси, зокрема використання трудових, фінансових і природних ресурсів, виробничих фондів, споживання населенням матеріальних благ і послуг, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури та природоохоронного призначення, розвиток ринкових структур тощо.

Визначити напрями підвищення результативності програмування в контексті досвіду проведення Євро – 2012.

Досягнення позитивних ефектів, як результату використання економічного потенціалу, набутого регіонами України у процесі підготовки до

Євро–2012, можливе за умови реалізації низки заходів державної політики в напрямі модернізації регіональних економічних комплексів, серед яких:

1. Просування іміджу нашої країни і вітчизняного туристичного продукту в Європі та світі;

2. Покращення інвестиційного клімату за рахунок лібералізації регуляторної політики, спрощення системи дозвільних процедур, розвитку інституційного середовища;

3. Забезпечення ефективного використання об'єктів Євро–2012 після його завершення за рахунок подальшого удосконалення механізмів розвитку державно-приватного партнерства, використання на регіональному рівні нових управлінських технологій, інструментів концесії, територіальних кластерів, поширення соціальної відповідальності бізнесу;

4. Поглиблення міжрегіональної інтеграції для поширення синергетичного ефекту від Євро–2012 на всі області України, зокрема шляхом узгодження регіональних стратегій і програм соціально-економічного розвитку окремих регіонів з пріоритетами державної регіональної політики;

5. Реалізація нагромадженого людського капіталу, що передбачає:

- активізацію ринку праці у сфері готельно-ресторанного бізнесу, торгівлі та послуг, фінансовій діяльності, де очікується як зростання попиту, так і суттєве підвищення професійного рівня фахівців сектора у рамках проведення Євро-2012;

- формування гнучкої системи робочих місць з урахуванням пріоритетів прогресивного розвитку господарського комплексу у рамках використання Євро-2012;

- розширення мереж доступу до системи професійної підготовки, підвищення кваліфікації й перепідготовки, орієнтованої на потреби Євро-2012 (за допомогою моніторингу), що сприятиме задоволенню потреб ринку праці;

- активізацію підприємницької діяльності та розвитку гнучких форм зайнятості, що включає розширення обсягів навчання і фінансової підтримки безробітних, які бажають вести бізнес у контексті програм започаткованих Євро-2012, збільшення кількості самозайнятих і посилення підприємницької активності населення.

Враховуючи окреслені системні проблеми та зважаючи на необхідність максимально ефективного використання економічного потенціалу, набутого регіонами України під час підготовки до Євро-2012, до стратегічних орієнтирів подальшої структурної модернізації регіональних економічних комплексів ми повинні віднести:

- посилення відкритості національної економіки, у т.ч. шляхом прискорення заходів структурної євроінтеграції у формі транскордонного і прибережного співробітництва, розбудови мережі транспортних коридорів (у т.ч. міжнародних) і прикордонних пунктів пропуску, активізації конкретних програм формування зони вільної торгівлі з ЄС;

- просування іміджу нашої країни і вітчизняного туристичного продукту в Європі та світі, нарощування кадрового потенціалу туристично-рекреаційної індустрії, підвищення рівня якості сервісу туристичних послуг;

- покращення інвестиційного клімату за рахунок лібералізації та впровадження регуляторної політики, спрощення системи дозвільних процедур, розвитку інституційного середовища;

- сприяння активізації розвитку приватного бізнесу у функціонуванні регіональних економічних комплексів шляхом розробки та втілення у життя ефективних регіональних програм підтримки підприємництва та дієвих стратегій соціально-економічного розвитку регіонів;

- забезпечення ефективного використання об'єктів Євро-2012 після його завершення за рахунок подальшого удосконалення механізмів розвитку державно-приватного партнерства, використання на регіональному рівні нових

управлінських технологій, інструментів концесії, територіальних кластерів, поширення соціальної відповідальності бізнесу;

- прискорення структурної модернізації регіональних ринків послуг на основі стимулювання науково-освітньої та інноваційної діяльності, підвищення якості освіти, використання сучасних управлінських технологій, формування інноваційних кластерів;

- використання набутих інфраструктурних переваг конкурентоспроможності приймаючих регіонів для розвитку їхніх господарських комплексів на основі вирішення існуючих соціальних проблем, подолання бідності, поліпшення якості людського капіталу;

- поглиблення міжрегіональної інтеграції для поширення синергетичного ефекту від ЄВРО–2012 на всі області України, зокрема шляхом узгодження регіональних стратегій і програм соціально-економічного розвитку окремих регіонів з пріоритетами державної регіональної політики.

З метою імплементації позитивного європейського досвіду впливу проведення чемпіонатів Європи з футболу на економічний розвиток регіонів України та досягнення значних позитивних ефектів як результату використання економічного потенціалу, набутого у процесі підготовки до Євро–2012, на нашу думку необхідно реалізувати заходи, спрямовані на:

- 1) Просування іміджу України і вітчизняного туристичного продукту в Європі та світі.

- 2) Покращення інвестиційного клімату за рахунок лібералізації регуляторної політики, спрощення системи дозвільних процедур, розвитку інституційного середовища.

- 3) Забезпечення ефективного використання об'єктів Євро–2012 після його завершення за рахунок використання на регіональному рівні нових управлінських технологій, інструментів концесії, територіальних кластерів, поширення соціальної відповідальності бізнесу.

4) Поглиблення міжрегіональної інтеграції для поширення синергетичного ефекту від Євро-2012 на всі області України, зокрема шляхом узгодження регіональних стратегій і програм соціально-економічного розвитку окремих регіонів з пріоритетами державної регіональної політики.

5) Реалізація нагромадженого людського капіталу.

Список літератури: 1. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 № 1621-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> 2. Закон України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» від 2009 р., № 44 (втратив чинність) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/962-16> 3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу (втратив чинність)» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/107-2008-п> 4. Щорічне послання Президента України Віктора Ющенка «Про внутрішнє і зовнішнє становище України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/13362.htm>. - Заголовок з екрану. 5. Досвід підготовки та проведення Євро-2012 буде корисним для України в майбутньому – Глава держави / Прес-служба Президента України Віктора Януковича/ Офіційне інтернет – представництво [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://president.gov.ua/news/24638.html>

Секція 4. «ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СТІЙКОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ»

В.О. ПАВЛИК, курсант Національної академії внутрішніх справ.

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Поняття криза (від грецьк. Krisis - рішення, поворотний пункт, результат) означає, насамперед, різкий, крутий перелом, важкий перехідний стан [1].

Розуміння фінансової кризи як результату негативного впливу численних чинників дозволяє констатувати, що загроза її виникнення існує завжди, а умовою попередження є вчасне проведення діагностики (від грец. Diagnostics – «здатність розпізнавати»). Причому діагностика фінансової кризи - це не одноразовий акт [4, С. 277], а процес, результати якого є підґрунтям прийняття відповідних управлінських рішень.

Фінансова безпека держави - багатопланове в економічному контексті поняття та надзвичайно актуальне в політичному, оскільки є результатом заходів законодавчої та виконавчої влад держави в сфері фінансів.

Криза будь-якого економічного суб'єкта (організації) - це переломний момент у зміні подій і дій, що розвиваються. При виявленому кризовому потенціалі часом настання кризи буде досягнення конкретного критичного рівня.

Важливим показником фінансової безпеки держави є рівень інфляції.

Інфляція - це завжди сигнал про фінансову небезпеку, яка потребує певних заходів із боку владних структур держави [34, с. 128]. Вона є проявом порушення рівноваги всієї економічної системи і насамперед у сфері грошового обігу. Основною причиною інфляції є спад виробництва, коли товарне забезпечення грошей зменшується, що призводить до зростання цін.

Важливим елементом антиінфляційної політики може стати відома на заході теорія "бюджетного мультиплікатора". На поверхні явищ фінансова криза в кожній державі характеризується наявністю й величиною дефіциту бюджету та стабільністю національної грошової одиниці [45].

Величезна кількість різновидів фінансових криз обтяжує та уповільнює процес прийняття рішень щодо визначення та впровадження антикризових заходів, ускладнює процес прогнозування та попередження появи кризових явищ в економіці країни.

Сучасний стан глобальної економіки характеризується посиленням ризиків другої хвилі економічної кризи (повторення глобальної рецесії).

Економічна криза стала досить важливою проблемою сучасного світу.

Під час фінансової кризи в Україні поширюються такі методи фінансування державних витрат, як грошова емісія й державні позики, а тому постійний дефіцит державного бюджету спричиняє збільшення державного боргу як внутрішнього, так і зовнішнього, а також процентів за ним.

Фінансова криза проявляється у зростанні бюджетного дефіциту.

Для виходу з економічної кризи необхідно розробити дієві механізми державної політики, які спрямовані на забезпечення ефективності ринку, гарантування дотримання правових норм, запобігання недобросовісним діям суб'єктів господарювання, насамперед, монополістів, забезпечення захисту прав власності, створення умов протидії рейдерству та зниження рівня корупції в державних органах влади.

Світова економіка отримала залежність від складних фінансових інструментів і, як наслідок, перегрів фінансового ринку переріс у світову фінансову кризу, вплив якої відчували економіки більшості держав світу.

Важливими діями для подолання кризи з боку керівництва країни можуть бути часткова націоналізація комерційних банків із одночасним посиленням державного контролю за їхньою діяльністю; мобілізація заощаджень населення та повернення довіри до банківської системи; комплексна допомога малому та

середньому бізнесу; підтримка програм професійної підготовки молоді та розширення програм перепідготовки некваліфікованих працівників; створення нових робочих місць завдяки реалізації державою масштабних інфраструктурних проектів; ліквідація або суттєве обмеження податкових пільг.

Список літератури : 1.Словарь иностранных слов. – 11-е изд., стереотип. – М.: Русский язык. – 608 с. 4.Туган – Барановский М.И. периодические промышленные кризисы. История английских кризисов. Общая теория кризисов. – М.:Наука– РОССПЭН,. – С.277 – 330. 34.Барановський О.І. Фінансова безпека / НАН України, Інститут економічного прогнозування. – К.: Фін екс, – 338 с. 45.Єрмошенко М.М. Національні економічні інтереси: реалізація і захист // www.nam.kiev.ua.

УДК 657

С.А. МЕХОВИЧ, професор, кандидат економічних наук, НТУ «ХП»

К.В. САЄНКО, магістр, НТУ «ХП»

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ "САНАЦІЯ" В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В умовах фінансово-економічної кризи досить актуальною є проблема реформування інституту банкрутства і особливої уваги потребує визначення поняття санації та механізму її застосування до неплатоспроможних, проблемних підприємств.

Дослідженням аспектів банкрутства та фінансової санації підприємств займалися такі відомі західні науковці, як Р. Альтман, Дж. Барні, Дж. Ван Хорн, Х. Дженінг, Р. Румелт, К. Спрінгейт, Бланк В.О., С.Ф. Покропивний та інші.

Учені-економісти, досліджуючи проблеми неплатоспроможності підприємств, намагаються сформулювати власне бачення санації. Проте до єдиного висновку щодо розуміння змісту цього поняття дійти не вдалося. Робота спрямована на розкриття змісту фінансової санації у такому визначенні, яке охоплює всі специфічні її ознаки.

Деякі з вітчизняних авторів (наприклад, Бланк І.А.) з санацією ототожнює лише заходи з фінансового оздоровлення підприємства, які реалізуються за допомогою посторонніх юридичних або фізичних осіб та направлених на

попередження визнання підприємства-боржника банрутом та його ліквідації [1].

М.І. Титов в монографії пропонує таке законодавче визначення санації: санація – це оздоровлення неспроможного боржника, надання йому фінансової допомоги з боку власника майна, кредиторів та інших юридичних та фізичних осіб (в тому числі іноземних), направленої на підтримку діяльності боржника та попередження банкрутства [2].

Воробйов Ю.Н. висловив свою думку про те, що санація – це система заходів, що здійснюються підприємством самостійно або за рішенням судових органів для недопущення визнання суб'єкта банкрутом та його ліквідації [3].

Терещенко О.О. вважає, що санація підприємства – заходи фінансово-економічного характеру, які відбивають фінансові відносини, що виникають у процесі мобілізації та використання внутрішніх і зовнішніх фінансових джерел оздоровлення підприємства [4].

Н. Здравомислов, Б. Бекенферде, М. Гелінг трактують цей процес як комплексне застосування фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді [5].

Ми не маємо заперечень щодо підходів тлумачення поняття «санація» у згаданому вище контексті, але, на нашу думку, воно повинно бути дещо ширшим, так як санація передбачає участь у цьому процесі інвесторів та інших суб'єктів ринку. Тому поняття «фінансова санація» пропонуємо трактувати як процес відновлення платоспроможності, досягнення прибутковості та зміцнення фінансового стану підприємства шляхом здійснення системи послідовних і взаємопов'язаних фінансових операцій, ініціаторами яких можуть виступати як самі підприємства, так і інші зацікавлені суб'єкти ринку.

Список літератури: 1. *Бланк И.А.* Основы финансового менеджмента. / И.А. Бланк. — Т. 2. — К.: Ника-центр, 1999. — 512 с.; 2. *Титов М.І.* Банкрутство: Матеріально-правові та процесуальні аспекти / М.І. Титов. / За наук. ред. В.М. Гайворонського. — Х.: Консум, 1997. — 192 с.; 3. *Воробьев Ю.Н.*

Финансовый менеджмент: уч. пособие / Ю.Н. Воробьев. — Симферополь: Таврия, 2007. — 632 с.; **4.** *Терещенко О.О.* Антикризове фінансове управління на підприємстві [Монографія] / — К.: КНЕУ, 2006. — 268 с. **5.** *Мар'яненко Л.В.* Особливості та передумови провадження санаційних процесів на підприємствах України / Л. В. Мар'яненко // Економіка. Фінанси. Право. — 2007. — № 10. — С. 14-21.

**Секція 5. «УПРАВЛІНСЬКІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ
ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
(МАРКЕТИНГОВІ, КАДРОВІ, ЮРИДИЧНІ, ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ)»**

С.В. ЗАСАНСЬКА, канд.екон.наук, зав.кафедри обліку і аудиту,
Рівненський інститут ВНЗ Відкритий міжнародний університет розвитку
людини «Україна»

Р.В. ЗАСАНСЬКИЙ, студент ЕП-3, 3Ф, спец. «Економіка підприємства»,
Рівненський інститут ВНЗ Відкритий міжнародний університет розвитку
людини «Україна»

РОЗВИТОК АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ

Інформаційно-комунікаційні процеси, які останнім часом набувають стрімкого розвитку, почали відбуватися не лише у сфері суспільного життя, а й проявлятися в економічній діяльності суб'єктів господарювання. Не винятком є і вітчизняні підприємства, які в умовах жорсткої конкуренції дедалі частіше звертаються до теорій розвитку інформаційного суспільства, персоналу, економіки знань, ІТ-аутсорсингу тощо.

Серед перших економістів-дослідників, які почали цікавитись питаннями індустріалізації знань, розвитком інформаційної сфери, перетворення інформації на економічно вигідний продукт, слід відмітити Фріца Махлупа (ввів поняття «індустрії знань»), Деніела Белла (розвинув концепцію «постіндустріального суспільства») [1], Іноземцева Владислава (проводив оцінку валового національного продукту постіндустріальних країн) [2], Ласло Карвалікса (підтримав концепцію «інформаційного суспільства») [1].

Серед дослідників пострадянського простору питаннями передачі на аутсорсинг інформаційних процесів багатьох компаній можна відмітити Аксьонова Є., Михайлова Д., Скородумова С., Тихомирова А. та інших. Концептуальні засади взаємозв'язку знань та інформації опрацьовують і розвивають Гейтс Б. Коврига А., Федулова Л. та інші.

Оскільки Україна являється країною що розвивається, то всі нововведення, які продукуються у високо розвинених країнах, впроваджуються на теренах нашої Батьківщини із запізненням на 20-50 років. Це означає, що сучасна вітчизняна економіка не може своєчасно вибудувати конкурентні позиції стосовно найновіших розробок. Не виключенням цьому є і використання інформаційних технологій на вітчизняних підприємствах. Серед важливих проблем, які перешкоджають впровадженню інформаційних ресурсів можна відмітити показники низької рентабельності багатьох українських підприємств; зосередження їх уваги на модернізації застарілого обладнання; вирішення питань короткострокового кредитування господарської діяльності тощо.

Проте, більшість експертів відзначають, що кількість фахівців в Україні, зайнятих ІТ-аутсорсингом, в 25 разів менше кількості фахівців в Індії, але при цьому присутній невисокий рівень розуміння бізнес-аспектів потреб замовників [3].

Останніми роками Україна перетворилася на найбільший центр ІТ-аутсорсингу Східної Європи. Для прикладу: в 2006 році доходи українських підприємств, що займаються офшорним програмуванням, виросли на 47%, склавши \$246 млн. [4];

- Росія і Білорусь, поряд з рядом інших країн, що розвиваються, входять у другий ешелон популярних напрямків для аутсорсингу розробки програмного забезпечення одразу після Індії та Китаю [1].

Отже, більшість закордонних підприємств стабілізувавши свою діяльність дедалі частіше застосовують інформаційні технології управління знаннями,

розуміючи перспективні переваги цієї послуги в сучасних конкурентних умовах.

Список літератури: 1. Інформаційне суспільство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційне_суспільство. 2. Федулова Л.І. Концептуальні засади економіки знань. Електронний ресурс. Режим доступу: http://ief.org.ua/Arjiv_ET/Fedulova208.pdf. 3. Лента. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dou.ua/lenta/articles/it-outsourcing-2010-in-see-growth-comes-from-the-east/>. 4. Україна стає центром європейського ІТ-аутсорсингу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hip.org.ua/it-news/ukraine-center-of-european-it-autosourcing.html>.

О.Ю. ТИХОНОВА, асистент, Національний авіаційний університет

АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АВІАКОМПАНІЙ

На відміну від багатьох галузей економіки в яких приватний сектор економіки мав стабільний розвиток, основні компанії-учасники світового авіатранспортного бізнесу до 1950-х років належали державі, або субсидувалися нею. Маючи достатньо вузьку маршрутну сітку, яка обслуговувалася цивільною авіацією в 1920-1940 рр., авіакомпанії застосовували мінімум маркетингових інструментів, як для дослідження ринку, так і для залучення пасажирів, покращення своїх послуг, ціноутворення та ін., оскільки в них не було необхідності. Перші зміни почали відбуватися на початку 1950-х років в США: не зважаючи на те, що достатньо серйозних вхідних бар'єрів для нових гравців на ринок не було, конкуренція між вже існуючими гравцями на ринку потребувала застосування маркетингових інструментів в цілях просування та ціноутворення авіаперевезень.

Найбільш значні зміни, під час яких авіакомпанії з Європи та США були вимушені застосувати найбільш передові, на той час, досягнення маркетингу, пов'язані з дерегулюванням галузі в 1970-ті рр. Саме в цей час авіакомпанії стали першими підприємствами, що почали впроваджувати системи CRM. Значимість маркетингових процесів у світових авіакомпаніях ще більше збільшилась у другій половині 1990-х років, у зв'язку з переходом на пряму дистриб'юцію авіаперевезень.

До факторів, що мають найбільший вплив на розвиток маркетингових стратегій, на протязі останніх 20-30 років можна віднести:

- 1) зміна старих та поява нових каналів маркетингових комунікацій;
- 2) зміна основних характеристик попиту на ринку;
- 3) розвиток інформаційних технологій, що дозволяють обробляти більший об'єм даних.

Пройшовши важкий шлях від масової реклами до брендингу, більшість маркетологів активно освоюють роботу з CRM системами. Побудова та розвиток системи дистрибуції є одним із ключових елементів реалізації маркетингової політики практично будь-якої компанії. Ефективна система дистрибуції особливо актуальна для великих авіакомпаній, що мають широкую географію продажів. Саме по цій причині, розвиток продажів є однією з ключових задач більшості зарубіжних авіакомпаній, не залежно від того, на якому територіальному ринку і в якому споживчому сегменті працюють.

Зміни, що відбулися в кінці 1990-х – на початку 2000-х років значно змінили систему дистрибуції авіап перевезень. До чотирьох основних елементів продажів (авіакомпанія, електронна система дистрибуції (GDS), агентство, кінцевий споживач) додалися нові учасники ринку: он-лайніві агентства, а також інтернет сайти та колл-центри, що належать авіакомпаніям.

Не дивлячись на те, що найбільш активні зміни системи дистрибуції авіап перевезень відбуваються на ринку США, великі авіакомпанії інших країн світу також слідуєть у руслі даних змін з відставанням у 2-3 роки. Необхідно відмітити, що більшість змін в системі дистрибуції проходили в найбільш масовому, туристичному сегменті ринку авіап перевезень. Зміни, у менш масштабному, але набагато прибутковішому сегменті бізнес перевезень тільки починаються, та саме вони будуть визначати вектор розвитку системи дистрибуції авіа квитків у найближчі 5-10 років.

При цьому необхідно відмітити, що розвиток маркетингу в авіатранспортному бізнесі має сильно виражений регіональний характер: якщо

авіакомпанії Європи та США, а також більшість авіакомпаній Близького Сходу та Південно-Східної Азії ведуть активну маркетингову діяльність, використовуючи новітні інструменти та методики, то більшість авіакомпаній Африки, СНГ та деяких інших країн світу досить обмежено використовують маркетинг у своїй діяльності.

Секція 6. «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА – СУЧАСНА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ»

О.О. БАРАНЕЦ, магистр кафедры международной экономики, ГВУЗ «Приднепровская Государственная Академия Строительства и Архитектуры»(г.Днепропетровск)

В.И. ЧУЖИКОВ, д.э.н., профессор, ГВУЗ «Приднепровская Государственная Академия Строительства и Архитектуры»(г.Днепропетровск)

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПИТАЛОВЛОЖЕНИЙ НА РЫНКЕ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ

На современном этапе развития рыночных отношений особая роль отводится задачам совершенствования инновационной составляющей предпринимательской деятельности организаций для повышения эффективности бизнеса. Традиционные методы ведения бизнеса в условиях современной экономики не в полной мере соответствуют тенденциям развития. Электронная коммерция способна значительно увеличить экономическую эффективность предприятий.

Для всех давно не новость, что динамика развития электронной коммерции растет с каждым годом, структура деятельности становится все шире, а обороты вовлекаемых капиталов все больше. В 2012 году в США оборот рынка электронной торговли составил 17 % от ВВП, в Англии, Франции и Германии находится на уровне 14 %, в России - 1,9 % от ВВП, в Украине – 1,4 % от ВВП. Для правильного ведения деятельности необходимо уметь определять и сравнивать качественные и количественные изменения в среде хозяйствования и, именно этот вопрос, до сих пор открыт в электронной коммерции.

Под термином «эффективность электронной коммерции» понимается категория для обозначения меры соответствия технологий, приемов и правил

электронной коммерции потребностям хозяйствующих субъектов при достижении ими на рынке целей совершаемых коммерческих операций. Не существует определенно статического комплекса составляющих успешной эффективной деятельности информационного рынка, каждая из них может быть ключевой, но в других обстоятельствах и другом проекте не учитываться вообще.

Каждая коммерческая операция, совершаемая методами электронной коммерции, относится к вполне определенной форме коммерции - торговле, лизингу, консалтингу, страхованию и т.д. Поэтому для оценки разных сторон применения систем электронной коммерции необходимо выделить соответствующие критерии эффективности, с тем, чтобы по каждому из них можно было бы в дальнейшем проводить оценку и в соответствии с ней принимать необходимые меры по корректировке, развитию и совершенствованию реализуемой программы.

Для капиталистического мира однозначно наиважнейшим показателем есть эффективности вложений. По оценкам специалистов, результативность 90% информационных операций определить невозможно. Однако то, что нельзя измерить, нельзя и проконтролировать.

Производительность зависит от затрат, а они могут быть необходимыми и наоборот, т.е. издержки сложно предсказуемы, но нахождение способов их измерения может содействовать повышению качества услуг информационных систем. Методы измерения расходов и эффективности информационных технологий можно разбить на три группы.

Вложения в информационные технологии определяются, например, через соотношение совокупных инвестиций в информационные технологии и общих производственных издержек или чистого дохода. При таком подходе основная трудность состоит в выявлении технологий и оборудования, относящихся к информационным.

Второй способ предполагает разделение информационных технологий инвестиций на различные компоненты. Его преимущество состоит в том, что он позволяет проследить прохождение инвестиций, так как в организации они расписываются по разным статьям. Расходы по каждому компоненту информационных технологий можно анализировать отдельно и сравнивать их между собой.

Наконец, третий способ предполагает изучение эксплуатации различных информационных технологий - компонентов: какие технологии и каким образом используются, в каких функциональных областях. Наряду с количественными показателями такой подход учитывает и качественные с 1988 г. журнал Computerworld ежегодно сравнивает компании по эффективности их информационных систем. Компании ранжируются в соответствии с 6 показателями, совокупность которых образует индекс эффективности информационных систем. Индекс складывается из следующих показателей (в сумме 100%).[1]:

- Информационные технологии - бюджет - годовой бюджет информационных технологий в процентах от средних доходов отрасли - 30%.
- Рыночная ценность - современность оборудования, измеренная как отношение в процентах текущей рыночной стоимости оборудования к доходам компании - 15%.
- Прибыль компании за последние 5 лет - 15%.
- Цена персонала - затраты на персонал в процентах от бюджета информационных технологий. Имеется в виду, что чем ниже затраты на персонал, тем выше его продуктивность - 10%.
- Стоимость обучения персонала в процентах от информационных технологий - бюджета -15%.
- Доступ пользователя - степень доступа пользователя к технологии, измеренная как отношение количества компьютеров к общему количеству сотрудников - 15%.

Успех компаний в будущем во многом будет определяться тем, как они реализуют возможности информационных технологий. В большинстве своем эти технологии одинаковы, разница в том, как они используются.

На примере Украинского рынка, можно обнаружить, что этот вопрос крайне актуален, так как количество фондов и грантов под проекты информационных технологий увеличивается с каждым месяцем. На наш взгляд, необходимо предопределять перспективу идеи проекта в зародыше относительно спроса и потребности на рынке. Также очень часто руководители забывают о том, что рынок может быть не готов к потреблению их продукта: нехватка необходимых знаний потребителя, отсутствие технической оснащенности и т.д. Работая с капиталом в сфере электронной коммерции, важность качественных показателей превышает количественных, значимость интеллектуального фонда, гораздо важнее материальных ценностей.

Список літератури: 1. Соколова А.Н., Геращенко Н.И. «Электронная коммерция: мировой и российский опыт» М, Открытые системы, 2004 г. 256с.,467с. 2. Царев В.В., Кантарович А.А., «Электронная коммерция», Москва 2005, стр. 268. 3. Информационный консалтинговый центр по электронному бизнесу [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.e-commerce.ru>.

**І –ий МІЖВУЗІВСЬКИЙ
МОЛОДІЖНИЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ФОРУМ:
«Наука і освіта – запорука розвитку
економіки»**

Секція 1. «СУЧАСНІ ПИТАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ЙОГО ВЕДЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ»

УДК 330

А.В. БАТОЖСЬКА, магістр, НТУ «ХПІ», м. Харків

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ОЦІНКИ

Економічний розвиток України залежить від ефективності функціонування сфер її народного господарства. Важливе значення приділяється основним засобам як головному елементу матеріально-технічної бази підприємства. Ефективність використання основних засобів залежить від організації своєчасного одержання, надійної і досить повної обліково-економічної інформації. У цьому зв'язку зростає роль та значення організації обліку як однієї з найважливіших функцій управління.

Основні засоби відіграють значну роль у процесі праці, так як вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. Протягом тривалого періоду основні засоби надходять на підприємство і передаються в експлуатацію; зношуються в результаті експлуатації; піддаються ремонту, за допомогою якого відновлюються їх фізичні якості; переміщуються всередині підприємства; вибувають з підприємства внаслідок недоцільності подальшого застосування. Зважаючи на це, питання раціональної організації обліку основних засобів є досить актуальним. Вирішення цього питання дозволить більш ефективно вирішувати задачі управління процесами збереження, руху та ефективного використання основних засобів.

Основні засоби є одним із трудомістких об'єктів бухгалтерського обліку, що обумовлено, насамперед, складністю їхньої структури та різноманіттям облікових задач. Проблемам організації обліку основних засобів, а також

питанням їх оцінки присвячено багато наукових праць українських вчених: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, П.І. Гайдуцького, Г.І. Гринман, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огійчука, Л.К. Сука, Ткаченко Н.М. та інших.

Аналіз літературних джерел дає можливість стверджувати, що немає однозначного визначення завдань обліку основних засобів, проте всі вони досить наближені.

Так, Гринман Г.І. пише, що правильна постановка обліку основних засобів повинна забезпечити: чітке документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах надходження, переміщення, ліквідації та вибуття основних засобів; найсуворіший систематичний контроль за збереженням кожного об'єкта основних засобів і ефективним використанням машин, устаткування, транспортних засобів і виробничих площ; правильне обчислення і своєчасне відображення в обліку амортизаційних відрахувань та сум зносу основних засобів; правильне відображення витрат на ремонт основних засобів [2, с.222].

Н.М. Ткаченко вважає, що бухгалтерський фінансовий облік основних засобів повинен забезпечити: контроль за зберіганням основних засобів; своєчасне, правильне документальне оформлення відображення в обліку надходження основних засобів (фондів), їх внутрішнього переміщення (з цеху в цех, зі складу на склад, з відділу у відділ тощо), ефективного використання, вибуття (ліквідація, реалізація, безкоштовна передача); своєчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів; відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів; визначення результатів від ліквідації, а також збитків від списування не повністю амортизованих об'єктів основних засобів; виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів [4, с.181].

За словами Г.Г. Кірейцева для успішного вирішення завдань управління процесами виробництва і відтворення основних засобів праці, постійного

утримання їх у придатному до функціонування стані і забезпечення ефективного використання необхідна інформація не тільки про їх вартість, але і детальні відомості про матеріально-речовий склад, корисні зовнішні функції, стан готовності до експлуатації та інші дані [3,с.12].

У системі бухгалтерського обліку наявності та руху основних засобів визначальну роль відіграє також концепція їх оцінки, яка повинна забезпечувати виконання принципу об'єктивності у формуванні фінансової звітності підприємства. Основні вимоги до бухгалтерського обліку (реальність, точність, простота, своєчасність, порівнянність облікових даних) передбачають правильну оцінку основних засобів. Наслідком неправильної оцінки основних засобів може стати неточне обчислення сум амортизації, що призведе до неправильного визначення собівартості продукції (робіт, послуг). Деякі вчені вважають, що оцінка основних засобів – це специфічна форма ціни, яка використовується для правильного визначення їх загальної вартості, складу та структури, величини амортизаційних відрахувань, собівартості продукції, а також прибутку й рентабельності роботи підприємства.

В бухгалтерському обліку застосовують такі види оцінок основних засобів: первісна вартість, відновлювальна вартість, залишкова вартість, а також балансова вартість, справедлива вартість тощо. Вченими досліджено, що існують певні проблеми у визначенні вартості основних засобів. П(С)БО 7 передбачає три види оцінок: первісна, переоцінена і ліквідаційна, визначення яких наведене у п. 4 цього стандарту. Однак у тексті стандарту згадується термін «залишкова вартість». У міжнародному обліку особливе місце займає поняття «справедливої вартості», оцінку за цією вартістю використовують і в українській обліковій практиці. За справедливою вартістю оцінюються основні засоби, які надходять на підприємство як внесок до статутного капіталу, при безоплатному отриманні об'єкта тощо, але визначення цього поняття не наведене в П(С)БО 7 «Основні засоби», тільки в П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств». Ці невизначеності можуть призвести до суттєвих викривлень в

обліку[1].

Також актуальною проблемою є те, що в даний час більшість економістів вважають, що при оцінці основних засобів в умовах інфляції застосування первісної вартості може привести до негативних наслідків. Навіть якщо ціни будуть на одному рівні, потенціал основних засобів не залишається незмінним, оскільки скорочується термін їх служби, вони стають морально застарілими. Основні засоби, придбані в різний час, та які мають однакові характеристики будуть мати різну вартість[8].

Дослідники пропонують для більш адекватної, точної та достовірної оцінки основних засобів ввести класифікацію за характером участі активу у виробничо-господарській діяльності підприємства. Кожен об'єкт за ознакою повинен бути віднесений до одного з наступних категорій: робочі (операційні) активи які поділяються на: спеціалізовані активи; неспеціалізовані активи; інвестиційні активи; надлишкові активи. Вони переконані, що така класифікація дозволить отримати достовірну вартість основних засобів.

Узагальнюючи проведені дослідження завдань обліку основних засобів можна зробити висновок, що більшість авторів сходяться до того, що пріоритетними завданнями організації обліку основних засобів є: правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення й вибуття об'єктів основних засобів; контроль за збереженням основних засобів; контроль за витратами на ремонт основних засобів, а також за ефективністю використання основних засобів; правильне обчислення та відображення в обліку сум амортизації; отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації, а також у розрізі осіб, відповідальних за її збереження.

Тобто для ефективного управління необоротними матеріальними активами підприємства необхідним є урегульованість питань, що стосуються їх раціонального облікового відображення.

Список літератури: 1. *В.С. Семйон*. Оцінка основних засобів в українській та угорській обліковій практиці.// ВісникВХНУ, –2010 –№4–с.96-100. 2. *Гринман Г.И.* Бухгалтерский учет в сельском хозяйстве / Гринман Г.И. ; [3-е изд., перераб. и доп.]. М.: Агропромиздат, 1989. – 495 с. 3.

Кірейцев Г.Г. Облік основних засобів у сільськогосподарських підприємствах / Г. Г. Кірейцев, Л. О. Іваніщенко; ред. В. Д. Гревцов ; рец. : Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Данилюк, В. І. Митрофанов. – К. : Урожай, 1987. - 176 с. 4. *Ткаченко Н.М.* Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Н.М. Ткаченко [6-те вид]. – К.: А.С.К., 2002. – 784 с.

УДК 330.341.1

І.А. ЮР'ЄВА, к.е.н., доцент, НТУ «ХП»

Т.В. БЕРЕЗІНА, магістр, НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Заробітна плата є основним джерелом грошових доходів найманих працівників, з одного боку, а з іншого – певною часткою витрат підприємства і найефективнішим засобом заохочення працівників до високопродуктивної праці. Важливою складовою управління оплатою праці є її організація на підприємстві, що обумовило актуальність обраної теми.

Метою дослідження є розкриття сутності організації обліку з оплати праці, визначення підходів до її удосконалення.

Теоретичні, методичні і прикладні питання багатопланової проблеми організації обліку праці та її оплати завжди були предметом наукових досліджень, зокрема, таких відомих українських учених-економістів, як: П.Й. Атамаса, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, М.В. Кужельного, В.В. Сопко, В.Г. Швеця та інших.

Основними законодавчо-нормативними актами в Україні, які регулюють розрахунки з оплати праці, є: Кодекс законів про працю України, Закон України "Про оплату праці", Закон України "Про відпустки", Закон України "Про податок з доходів фізичних осіб", Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності", Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" [1].

Основним документом, який визначає застосування на підприємстві оплати праці, розміри основної, додаткової заробітної плати, преміювання

працівників тощо, є Положення про оплату праці на підприємстві.

Основними завданнями організації обліку праці та її оплати є: організація контролю за якістю та кількістю затраченої праці, за виконанням завдань щодо зростання продуктивності праці, за використанням фонду заробітної плати та іншими грошовими коштами, які виділяються для оплати праці працівників підприємства; здійснення в установлені строки всіх розрахунків з персоналом по заробітній платі та інших виплатах; своєчасне і правильне віднесення сум нарахованої заробітної плати і відрахувань органам соціального страхування на собівартість продукції, виконаних робіт, послуг, а також на інші витрати; збір інформації та групування показників з оплати праці, необхідних для поточного і наступного планування, контролю, аналізу та оперативного управління виробництвом, для складання фінансової і статистичної звітності.

Облік праці та заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, повному використанню робочого часу, а також правильному обчисленню чисельності працівників для обліку заробітної плати з метою оподаткування. Для цього на підприємстві мають бути чітко розподілені функції обліку між відділами [2].

Для оптимізації розрахунків з оплати праці доцільно періодично проводити контроль. Його головною метою є встановлення дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку; отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів подання фінансової звітності.

Завдання контролю розрахунків з оплати праці — встановити правильність розрахунків виробітку за виконані роботи та надані послуги та їх відображення в обліку; обґрунтованість виплат заробітної плати за трудовими угодами та достовірність відображення в обліку; дотримання встановленого порядку віднесення витрат на оплату праці та собівартість продукції; правильність

визначення розміру сукупно доходу, що підлягає оподаткуванню; відповідних нарахувань чи утримань; своєчасність перерахувань до бюджету утриманих сум податків та обов'язкових платежів; дотримання встановленого порядку депонування заробітної плати та своєчасності перерахування депонованих сум після закінчення строку позовної давності; резервування коштів для оплати відпусток [3].

Для досягнення мети виконання поставлених завдань необхідно мати достатньо інформації, джерелами якої є: наказ про облікову політику; графік документообігу; первинні документи з обліку праці (накази, трудові угоди, контракти, особові картки, наряди, рапорти); таблиць обліку робочого часу; розрахунково-платіжні відомості; накопичувальні картки; бухгалтерські довідки; реєстри; головна книга, фінансова звітність (форми 1, 2, 3) [4].

Також з метою поліпшення обліку праці та її оплати необхідно розробити точний графік документообігу та чітко дотримуватися строків подання до бухгалтерії первинних документів наведених в ньому; налагодити постійний контроль за правильністю заповнення і своєчасним поданням первинних документів для достовірного нарахування заробітної плати; провести підвищення кваліфікації працівників бухгалтерської та економічної служби. Доцільною є організація та оплата праці на основі передової технології, що дає можливість підвищувати продуктивність праці [5].

Отже, без організованого обліку неможлива ефективна господарська діяльність підприємства. Від організації обліку оплати праці залежить якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

Список літератури: 1. Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. № 108/95 із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 23.01.07. 2. *Соломченко Д.* Організація обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2004. – № 1. – С. 46–50. 3. *Макаренко А.П., Боюк І.В.* Аудит операцій і розрахунків з оплати праці та обліку її витрат на підприємстві // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - № 1(13). – 2011. – С.112-118. 4. *Остапенко І. І.* Організація аудиту розрахунків з оплати праці // Управління розвитком". - 2011. - №2(99). – С.90 – 93. 5. *Мірошніченко В.А.* Проблеми контролю і ревізії розрахунків з оплати праці – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/>

Н.І. БУХАНЦОВА, магістр, НТУ «ХП»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Управління господарською діяльністю підприємств потребує сучасного інформаційного забезпечення, важливу частину якого складають дані про фінансовий стан та фінансові результати. Формуванню фінансових результатів діяльності підприємств передують складна облікова робота, від якості якої залежить достовірність та об'єктивність інформації, що необхідна для прийняття управлінських рішень. Саме тому організація обліку фінансових результатів є важливим напрямом діяльності підприємства.

Великий внесок у розвиток теоретичних, методичних і прикладних питань організації обліку фінансових результатів зробили вітчизняні вчені М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, В.В. Сопко, С.Ф. Голов, В.О. Шевчук та ін.

Реформування бухгалтерського обліку в цілому та обліку доходів, витрат і фінансових результатів зокрема торкнулося не тільки термінології, а й порядку визнання доходів і витрат, їх оцінки, класифікації, накопичення на рахунках, закриття на фінансові результати, формування та розподілу прибутку тощо. Це обумовило необхідність дослідження низки проблемних питань організації обліку фінансових результатів в рамках системного підходу.

Кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток (збиток). Згідно з П(С)БО № 3 «Звіт про фінансові результати» прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [1]. Однак, загальноприйнятий розрахунок прибутку (збитку) через перевищення доходів над фактично понесеними витратами і навпаки не враховує неявних (внутрішніх) витрат, які є обов'язковою складовою при визначенні економічного прибутку, що звужує можливості контролю ефективності використання наявних ресурсів підприємства.

Анулювання поняття «балансовий прибуток» та кардинальна зміна методики розрахунку проміжних фінансових результатів забезпечили наближення вітчизняного обліку до міжнародних стандартів. Однак в економічній літературі існують дві спірні концепції прибутку: поточної операційної діяльності та включення всіх статей, що передбачають різну методику розрахунку прибутку, який в подальшому підлягатиме розподілу. Прихильники концепції поточної операційної діяльності стверджують, що прибуток повинен відображати тільки доходи й витрати від звичайної (регулярної) діяльності підприємства. Надзвичайні доходи й витрати, які не відображають загальну майбутню доходність підприємства, не повинні включатися до прибутку, який формується на рахунку «Фінансові результати», а прямо відноситися на нерозподілений прибуток. У свою чергу, прихильники концепції включення всіх статей мотивують свою позицію тим, що доходи й витрати як від звичайної діяльності, так і від надзвичайних подій впливають на довгострокову доходність підприємства, а тому повинні включатися до прибутку, який формується на рахунку «Фінансові результати» [2].

Організація фінансового обліку доходів, витрат і фінансових результатів на підприємстві залежить від вибору організаційної форми ведення обліку, типу організації бухгалтерського обліку, форми бухгалтерського обліку та вибору облікової політики, тому для більш точного обліку фінансових результатів необхідно враховувати всі перелічені аспекти.

Важливою проблемою організації обліку фінансових результатів, яка й досі не вирішена сучасними науковцями, є відсутність єдиної класифікації фінансових результатів. Класифікація фінансових результатів ускладнюється тим, що різні науковці по-різному визначають сутність одного й того самого виду прибутку чи збитку («валовий» і «загальний» прибуток, включення нормального прибутку до складу економічного та його окреме відображення). Більшість науковців не називають ознак класифікації прибутку (збитку), а тільки перераховують його різноманітні види.

Розвиток вітчизняної практики організації фінансового обліку доходів, витрат і фінансових результатів свідчить про його недостатню спрямованість на запити користувачів бухгалтерської інформації. При цьому, з метою підвищення інформативності обліку доцільно здійснити ряд заходів, а саме:

- запровадити класифікацію доходів та фінансових результатів залежно від джерел їх формування: від реалізації, зміни цін й від інших операцій;

- розмежувати доходи, витрати і фінансові результати за видами операційної, фінансової й інвестиційної діяльності та надзвичайних подій, що передбачає перейменування відповідних субрахунків рахунку 79 «Фінансові результати» та уточнення складу субрахунків доходів і витрат за вказаними видами діяльності;

- здійснити деталізацію інформації про фінансові результати в межах аналітичного обліку за видами діяльності, видами продукції, центрами відповідальності, каналами реалізації.

Список літератури: 1. Положення (станданти) бухгалтерського обліку /Уклад. В.Кузнєцов. – Х.: Фактор, 2009. – 416 с. 2. *Прохар Н.В.* Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: [монографія] / Н.В. Прохар, Ю.О. Ночовна. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 257 с.

УДК 330

А.С. ВОЛКОВА, магістр, НТУ «ХП»

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Основною метою діяльності підприємства є задоволення суспільних потреб і одержання прибутку. Ключовим методом досягнення вищезазначених цілей є реалізація готової продукції, виконання робіт та надання послуг. Аби підприємство мало змогу отримувати цей прибуток, керівнику необхідно правильно організувати бухгалтерський облік.

Організація бухгалтерського обліку - це цілеспрямована діяльність керівників підприємства по створенню, постійному впорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів [1].

Поліпшення організації обліку готової продукції є основним способом досягнення соціальної та економічної ефективності діяльності підприємства [2].

Для оптимізації роботи бухгалтерії, необхідно створити план організації бухгалтерського обліку.

Так, к.е.н., доцент Сльозко Т.М. вважає, що план організації бухгалтерського обліку повинен мати такі основні етапи:

- план надання документів у бухгалтерію;
- план документообігу;
- план проведення інвентаризації.

План надання документів у бухгалтерію та план документообігу складається на підставі переліку типових і спеціалізованих форм документів, встановлених для підприємств даної галузі. Основне завдання плану полягає у визначенні порядку документального оформлення господарських операцій найзручнішими для підприємства документами, виходячи із специфіки його діяльності, а також визначення послідовності проходження документів за усіма стадіями облікового опрацювання. План документації оформляється у вигляді переліку форм документів з коротким описом їх змісту або у вигляді альбому форм документів.

План документообігу, розроблений головним бухгалтером, визначає порядок роботи не тільки облікового апарату, а й інших підрозділів і служб підприємства, причетних до бухгалтерського обліку щодо оформлення господарських операцій відповідними документами. Дотримання встановленого плану документообігу забезпечує своєчасність складання й опрацювання документів, повноту і правильність облікових записів і звітних показників. Порушення плану документообігу, затримка документів на будь-якому етапі їх проходження призводять до відставання реєстрації господарських операцій в обліку і послаблення контролю за їх виконанням. Тому Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку передбачено, що вимоги головного бухгалтера щодо неухильного дотримання порядку

оформлення і подання в бухгалтерію первинних документів є обов'язковими для всіх підрозділів, служб і працівників підприємства.

План інвентаризації передбачає строки і порядок проведення інвентаризації готової продукції на складах, а також зобов'язань із розрахунків з різними дебіторами і кредиторами. Цим планом передбачається як повна інвентаризація, так і часткова, визначаються орієнтовні строки і порядок проведення раптових інвентаризацій. При цьому строки таких інвентаризацій не повинні бути завчасно відомі матеріально-відповідальним особам [3].

Впроваджуючи вищезазначені плани в життя підприємства, ми, тим самим, створимо чіткий механізм роботи колективу, що приведе до оптимізації використання робочого часу.

Проте на цьому етапі організація обліку не закінчується. Як відомо, оптимізації неможливо досягнути без автоматизації. За рахунок розвитку сучасних технологій роботи з документальною інформацією (застосування автоматизованого введення документів у комп'ютері; упровадження текстового та графічного видів опрацювання документів, що дає змогу просто й оперативно вносити зміни; застосування систем електронного документообігу та сучасних засобів опрацювання документів; швидкого доступу до довідкової інформації через міжнародні бази даних та відповідні комп'ютерні мережі) відбувається спрощення та прискорення документообігу, пришвидшення процедури укладення господарських договорів, оформлення експортно-імпортних операцій, зменшення витрат підприємства [2]. Також роботу бухгалтерії можна оптимізувати за допомогою бухгалтерських програм, таких як «Податкова звітність», «1С: Бухгалтерія» і т.п. Не будемо забувати і про можливість електронного підпису документів.

Таким чином, можемо зробити висновок, що організація обліку є невід'ємною частиною в діяльності підприємства. Безумовно, створення плану організації бухгалтерського обліку, автоматизація робочих місць та підключення до мережі Інтернет, впровадження програмного забезпечення і т.п.

потребує певних затрат, проте саме ці шляхи організації забезпечують оптимізацію роботи працівників і полегшують обробку та передачу документації та інформаційних даних.

Список літератури: 1. *Джулій Л.В.* Організація обліку на підприємствах малого бізнесу // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookdn.com/book_258.html 2. *Людвенко Д.В., Шпортун Н.В.* Проблеми організації обліку готової продукції та її реалізації на підприємствах АПК // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=47449> 3. *Сльозко Т. М.* Організація обліку: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с. 4. *Нестеренко Ж.К., Циганова І.О.* Особливості готової продукції та вдосконалення обліку її реалізації на ВАТ «Новомиколаївський молокозавод» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/>

УДК 657.371

В.Ю. ІВАНЧУК, магістр, НТУ «ХПІ»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РІЧНОЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В Україні господарський контроль стає одним із найважливіших елементів ринкової економіки. В сучасних умовах багато його методологічних і організаційних питань потребують подальшої розробки, вдосконалення, термінового впровадження і апробації, так як проведення інвентаризацій було, є і залишається єдиним способом контролю за точністю даних, що надаються бухгалтерським обліком [1].

Основною метою облікової політики підприємства є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, для того щоб, забезпечити користувачів фінансової звітності відповідною інформацією.

Актуальність обраної теми полягає в складності визначення і розробки теоретичних основ і практичних аспектів методики проведення інвентаризаційного процесу при здійсненні контролю господарської діяльності на підприємствах визначає необхідність розробки наукових підходів до вирішення питань щодо місця та ролі інвентаризації в обліково-економічній науці, її економічної суті, змісту та шляхів удосконалення її організації та проведення. На сьогодні ця проблема є нерозв'язаною [2].

Питання, пов'язані з підходами проведення інвентаризації, визначенню її об'єктів та процедур присвячують свої праці ряд вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Бардаш С.В., Бергольц Я.М., Бутинець Ф.Ф., Журавель Г.П., Ковальов В.В., Нападовська Л.В., Новодворский В.Д., Палый В.Ф., Соколов Я.В., Хомин П.Я. Проте з подальшим розвитком економічних відносин між суб'єктами господарювання відкриваються нові сфери цієї проблеми, що потребують подальших досліджень у напрямі їх удосконалення. Недостатній рівень розробки, обґрунтування проблем здійснення інвентаризації, визначенню її об'єктів та процедур зумовили необхідність проведення цього дослідження.

За належної організації роботи інвентаризаційних комісій, вони зможуть повноцінно виконувати свої обов'язки та функції, які покладені на них нормативними документами. А саме згідно з Інструкцією № 69 постійно діючі інвентаризаційні комісії [3]:

- проводять профілактичну роботу із забезпечення збереження цінностей, заслуховують на своїх засіданнях керівників структурних підрозділів з цього питання;

- організовують проведення інвентаризацій і здійснюють інструктаж членів робочих інвентаризаційних комісій;

- здійснюють контрольні перевірки правильності проведення інвентаризацій, а також вибіркові інвентаризації товарно-матеріальних цінностей у місцях зберігання та переробки в між інвентаризаційний період.

Основними завданнями перевірок і вибірових інвентаризацій в між інвентаризаційний період є здійснення контролю за збереженням цінностей, дотриманням матеріально відповідальними особами правил їх зберігання та документування;

- перевіряють правильність визначення інвентаризаційних різниць, обґрунтованість пропозицій щодо зарахувань пересортиці цінностей в усіх місцях їх збереження;

– при встановленні серйозних порушень правил проведення інвентаризації та в інших випадках проводять за дорученням керівника підприємства повторні суцільні інвентаризації;

– розглядають письмові пояснення осіб, які допустили недостачу чи псування цінностей або інші порушення, і свої пропозиції щодо регулювання виявлених недостач та втрат від псування цінностей, заліку внаслідок пересортиці відображають у протоколі. В протоколі мають бути наведені відомості про причини і про осіб, винних у недостачах, втратах і лишках та про вжиті до них заходи.

Отже, на нашу думку, важливою проблемою є загальні підходи до організації річної інвентаризації на підприємстві, так, зокрема, форма не дає змоги відобразити результати пересортиці, суми природного убутку та остаточні результати. У ряді випадків облікові дані коригуються під фактичні залишки цінностей, що вимагає порівняння облікових даних з даними порівнювальних відомостей і актів про результати інвентаризації цінностей. Тому на практиці при визначенні результатів інвентаризацій доводиться складати додаткові порівнювальні відомості, роботи залік пересортиць, визначити природний збиток, що ускладнює процедуру отримання результатів інвентаризацій. Для вдосконалення методики виведення результатів інвентаризацій доцільно доповнити чинні порівнювальні відомості з тим, щоб можна було в одному формулярі визначати попередні результати роботи, залік пересортиць і виводити остаточні результати інвентаризацій. Це скоротить час на виведення результатів, поліпшить наочність відомостей і відображених у них результатів.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф.Ф.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник/Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир:ЖІТІ,2000, - 640с. 2. *Бардаш С.В.* Інвентаризація на підприємствах: Дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / Житомирський інженерно-технологічний ін-т. - Житомир, 2000. – стр. 14-26. 3. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом МФУ від 11.08.1994 р. №69 (із змінами і доповненнями від 26.05.2000 р. №115) й Управління методології бухгалтерського обліку від 13.12.2004 р. №31-04200-30-10/22823.

О.В. КАДУК, магістр, НТУ «ХПІ»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА ЇЇ ПРОБЛЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Нестабільність економічної ситуації в Україні призводить до погіршення стану розрахунків між підприємствами, істотного збільшення ризиків реалізації на умовах відстрочки оплати. Сьогодні питання дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості.

Проблемам розвитку теорії та практики обліку дебіторської заборгованості в останні роки присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких Кияшко О.М., Соловей Н.В., Маліношевська К.І., Кватирка П., Оляднічук Н.В., Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.А., Беленкова М.І., Панченко Л.Г., Сколотій Л.О. та багато інших. Проте недостатньо дослідженим залишаються багато спірних питань щодо обліку дебіторської заборгованості.

Метою написання статті є виявлення існуючих проблем, пов'язаних з обліком розрахунків з дебіторами та пошук шляхів вирішення даних проблем. Об'єктом дослідження є теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми обліку дебіторської заборгованості підприємства на сучасному етапі розвитку економіки. Завдання організації обліку дебіторської заборгованості полягають в тому, щоб визначити та дослідити наявні проблеми обліку для полегшення роботи бухгалтерів.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], національні стандарти бухгалтерського обліку не повинні суперечити міжнародним. Але на відміну від українських П(с)БО, МСБО не передбачають єдиного стандарту, що регулює порядок обліку і відображення у звітності дебіторської заборгованості. В Україні ж облік

дебіторської заборгованості регулюється чітко визначеним нормативом - П(с)БО 10, положення якого в певній мірі відрізняються від запропонованих у міжнародних стандартах.

При визначенні та класифікації дебіторської заборгованості в зарубіжній та українській практиці не існує явних розбіжностей. Як за кордоном, так і у вітчизняному обліку, під дебіторською заборгованістю компанії розуміють зобов'язання покупців чи інших контрагентів бізнесу перед компанією, наприклад, по виплаті грошових коштів за продані товари, продукцію, виконані роботи чи надані послуги.

Щоб покращити методику обліку розрахунків з дебіторами, передусім необхідно внести зміни у П(С) БО 10 «Дебіторська заборгованість» [2], в яких чітко були б розмежовані поняття довгострокової та короткострокової дебіторської заборгованостей. Їх облік нині ведеться на різних рахунках бухгалтерського обліку, що не відзначено у вищезазначеному стандарті. Разом із тим слід вказати, що поточна дебіторська заборгованість є оборотним активом, а довгострокова - необоротним, і вони обліковуються на різних рахунках.

На нашу думку, потрібно зробити уточнення визначення поточної дебіторської заборгованості, оскільки згідно з П(С) БО 10, поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги визначається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів і послуг та оцінюється за первісною вартістю. Але утворення поточної дебіторської заборгованості не завжди слід пов'язувати з доходом.

Досить важливим питанням обліку дебіторської заборгованості є її оцінка. Методи оцінки дебіторської заборгованості повинні забезпечити дотримання викладеного у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» одного з основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності - обачності, який передбачає «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки

зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства» [3].

Важливо вдосконалювати методику визначення суми резерву сумнівних боргів. На нашу думку, потрібно внести зміни в діюче законодавство для стимулювання створення підприємствами цього резерву. Практика показує, що більшість акціонерних підприємств, звітність яких є обов'язковою, не створюють резерву сумнівних боргів.

Ще однією проблемою організації обліку дебіторської заборгованості є недостатня її класифікація, або навіть навпаки, занадто детальна. На нашу думку, це не приносить користі користувачам, оскільки їм потрібна загальна сума дебіторської заборгованості у підприємства, а не в розгорнутому вигляді. Тому для покращення обліку дебіторської заборгованості, потрібно в даному випадку звернутися до міжнародних стандартів та внести зміни до П(С) БО 10, зокрема потрібно згорнути всі статті дебіторської заборгованості за винятком дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, оскільки на неї нараховується резерв сумнівних боргів, в одну статтю: «За розрахунками та інша поточна дебіторська заборгованість». Це сприятиме формуванню якісної бухгалтерської інформації для контролю, аналізу та управління залежно від конкретних потреб користувачів.

Отже, мета обліку дебіторської заборгованості полягає в тому, щоб не допустити прострочення термінів платежу та доведення заборгованості до стану безнадійної. Правильно організований бухгалтерський облік повинен мати таку систему рахунків, яка б достатньою мірою відображала і характеризувала всю господарську діяльність з вимушеною конкретизацією.

Список літератури: 1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні - Закон України від 16.07.99 р. 2. П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість» - Затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. 3. *Голов С.Ф., Костюченко В.М.* Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. - К.: Лібра, 2001. - 840 с.

О.В. МЕЛЕНЬ, к.е.н., доцент НТУ «ХПІ»

С.В. ЛУКАШ, магістр, НТУ «ХПІ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ

Облік доходів та витрат займає важливе місце в системі управління прибутком підприємства і водночас є однією з найскладніших ділянок обліку. Застосування системного підходу до організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів дозволяє проаналізувати теоретичні й практичні аспекти діяльності підприємств та визначити пріоритетні напрямки удосконалення як фінансового, так і управлінського обліку. Саме тому проблеми системного підходу до організації та обліку доходів підприємств є актуальними.

Проблеми організації обліку доходів, витрат, формування й відображення у фінансовій звітності результатів діяльності підприємств ґрунтовно досліджені у працях відомих вітчизняних учених, зокрема Ф.Ф. Бутинця, В.В. Сопка, Л.М. Кіндрацької, Є.В. Мниха, М.Г. Чумаченка, В.О. Шевчука, але і досі ці проблеми залишаються дискусійними.

Різноманітність видів доходів, витрат і фінансових результатів у економічній літературі спричинили появу численних ознак їх класифікації. Групування фінансових результатів за певними ознаками передбачає виділення продуктивного та правового аспектів. У межах продуктивного аспекту виокремлено ознаки: вид діяльності, джерело формування, підрозділ і період формування фінансових результатів; у межах правового аспекту – методика розрахунку, відповідність плану, база оцінки, особливості оподаткування, спосіб використання [1].

Одним із найважливіших аспектів організації бухгалтерського обліку на підприємствах є розробка класифікації доходів, витрат і фінансових результатів, здатної максимально задовольняти інформаційні потреби користувачів.

Практичне значення класифікації переоцінити не можливо. По-перше, вона забезпечує групування та систематизацію даних про доходи, витрати і фінансові результати, які виступають основними об'єктами бухгалтерського обліку, у різних обліково-аналітичних розтинах залежно від цільової спрямованості їх використання. По-друге, класифікація значною мірою визначає основні напрями організації бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів на прикладному рівні, оптимальний ступінь співвідношення та взаємозв'язку окремих його елементів, вибір відповідних методів обліку, планування, контролю, аналізу і моделювання управлінських рішень [2]. При цьому, як зауважують науковці [1, с.233], класифікація повинна відповідати, як мінімум, двом постулатам: перший – вона має бути теоретично обґрунтованою; другий – застосування її на практиці визначається необхідністю.

Визнані доходи у бухгалтерському обліку класифікуються згідно з вимогами П(С)БО 15 «Дохід» за такими групами: а) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); б) інші операційні доходи; в) фінансові доходи; г) інші доходи; д) надзвичайні доходи [3]. Далі в стандарті вказано, що склад доходів, віднесених до відповідної групи, встановлено П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати». Втім, необхідно звернути увагу, що, згідно з положенням, доходи класифікують за такими групами: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; дохід від участі в капіталі; інші фінансові доходи; інші доходи; надзвичайні доходи [4].

При аналізі вказаних нормативних документів неважко помітити, що класифікація доходів у чинних П(С)БО не співпадає. Це пов'язане, в першу чергу, з направленістю П(С)БО 3 на складання фінансової звітності, а П(С)БО 15 – на загальні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства. Разом з тим, два нормативних документи мають однакове юридичне значення, а тому не повинні бути суперечливими. Навпаки, вказана П(С)БО інформація повинна бути основою для розробки інших документів, таких як Інструкція до Плану рахунків підприємств і організацій,

що містить більш деталізовану інформацію.

Ще однією проблемою є відсутність єдиних методичних підходів до визначення справедливої вартості активів при їх обміні або оплаті, тому оцінка доходів на підприємствах зазвичай є умовною та може бути визначена з певним ступенем надійності. До того ж, складність застосування критеріїв визнання доходу окремо до кожної операції або до окремих елементів однієї операції, або до двох чи більше операцій разом, якщо це впливає із суті господарських операцій, суттєво ускладнює й зводить нанівець достовірність оцінки доходів від реалізації. Також дискусійним є визначення функціональної залежності доходів та витрат від певного звітного періоду чи кількох періодів при довготривалому операційному циклі, що впливає на достовірність визначення фінансового результату.

Отже, досліджені нормативно-правові акти, що регламентують порядок визначення результатів діяльності підприємства, взагалі не містять єдиної класифікації доходів, витрат та фінансових результатів, що могли б бути використані для створення ефективних інформаційних облікових моделей.

Організація обліку доходів являється важливою статтею обліку діяльності підприємства, оскільки саме вона характеризує розвиток чи занепад його господарської діяльності.

Використання системного підходу в організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів передбачає вирішення наступних завдань:

- визначення сутності й ознак класифікації доходів, витрат і фінансових результатів, вивчення впливу особливостей організації і технології виробництва на побудову обліку доходів, витрат і фінансових результатів;
- обґрунтування напрямів удосконалення методики синтетичного й аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів, їх відображення у звітності;
- розробку практичних рекомендацій щодо застосування інформаційного моделювання та запровадження автоматизованого обліку доходів, витрат і

фінансових результатів.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф.Ф.* Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність: навчальний посібник / Ф.Ф.Бутинець, Н.М.Малюга. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 512 с. 2. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: [монографія] / Н.В. Прохар, Ю.О. Ночовна. –Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. –257с. 3. П(С)БО 3 „Звіт про фінансові результати”, затверджено наказом Міністерства України від 31.03.99 р. №87 (зі змінами і доповненнями) // Все про бухгалтерський облік. - №37 (спецвипуск 64) – 2001. – 64с. 4. П(С)БО 15 „Дохід”, затверджено наказом Міністерства України від 29.11.99 р. № 290 (зі змінами і доповненнями) // Все про бухгалтерський облік. - №37 (спецвипуск) – 2001. – 64с.

УДК 330.341.1

М. ЛУЩИЦЬКА, магістр, НТУ «ХПІ»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Для економіки країни малий бізнес є одним із головних факторів розвитку. Адже, економічний розвиток країни невідривно пов'язаний із зростанням підприємницької активності. А розвиток саме малого бізнесу є найперспективнішим засобом створення конкурентної ринкової економіки.

У свою чергу, становлення малого підприємництва потребує своєчасного та ефективного прийняття управлінських рішень, інформаційною базою для яких є дані бухгалтерського обліку. Тому на сьогодні досить актуальним питанням на підприємствах малого бізнесу є кваліфікована організація обліку. Тільки чітко продумана та правильно організована система обліку господарської діяльності дає змогу працівникам підприємства отримувати достовірну, своєчасну інформацію, на основі якої здійснюється прийняття управлінських рішень.

Як відомо, починаючи з 01.01.2000 р. всім підприємствам, незалежно від їх організаційно-правової форми і форми власності, у тому числі і малим, необхідно вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.99 р. (далі — Закон № 996) [1]. Цей Закон визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні.

Організація обліку на малому підприємстві, як і на будь якому іншому, вимагає налагодження чіткої системи бухгалтерського обліку, контролю і звітності. Проте малі форми господарювання обумовлюють і ряд специфічних особливостей у застосуванні методів та прийомів бухгалтерського обліку.

З організації бухгалтерського обліку малим підприємством здійснюються заходи, які необхідно відобразити в наказі про організацію бухгалтерського обліку [2, с. 82]: 1) вибір форми організації бухгалтерського обліку; 2) встановлення правил документообігу й технології обробки облікової інформації; 3) використання системи рахунків бухгалтерського обліку; 4) встановлення системи й форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності й контролю господарських операцій; 5) встановлення порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань для забезпечення вірогідності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності підприємства.

Чинним законодавством визначено, що узагальнення інформації про господарські операції малі підприємства можуть здійснюватися за простою і спрощеною формою бухгалтерського обліку.

Проста форма застосовується малими підприємствами з незначним документообігом (кількістю господарських операцій), які здійснюють діяльність з виконанням нематеріаломістких робіт і послуг. При використанні простої форми бухгалтерського обліку мале підприємство веде лише два реєстри. Це журнал обліку господарських операцій і відомість 3-м. Журнал ведеться щомісячно, і записи в ньому здійснюються в хронологічному порядку. Крім проводок, у журналі вказуються обороти по дебету і кредиту кожного субрахунку та сальдо на початок і кінець місяця. Суму оборотів визначають на підставі даних, зазначених у журналі, шляхом простого підсумовування [3, с. 352].

Право на застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності мають малі підприємства, що відповідають критеріям визначеним в п.154.6 та 291.4 ПКУ [4].

Крім цього, малі підприємства – СПД мають право самі вибирати форму

обліку, вони можуть пристосовувати реєстри обліку до специфіки своєї роботи.

Аналітичний і синтетичний облік на малих підприємствах можна вести у типових реєстрах, що рекомендовані Міністерством фінансів України наказом від 25.06.2003 р. №422.[5]

Спрощена форма обліку передбачає застосовування замість журналів або журналів – ордерів Відомостей (№ 1-м по № 5-м), де узагальнюючим регістром є оборотно-сальдова відомість. Для кожного рахунку чи групи рахунків призначена конкретна відомість. На підставі первинних і зведених документів у них роблять записи за дебетом і кредитом відповідних рахунків [3, с. 353].

Також у разі потреби малі підприємства можуть використовувати додаткові регістри (виготовлені самостійно) для узагальнення інформації про господарські операції щодо окремих активів, зобов'язань, капіталу, доходів та витрат, підсумкові дані з яких переносяться до відповідних граф журналів [6].

Успішне функціонування будь-якого малого підприємства не можливе без відповідним чином організованої системи обліку. На малому підприємстві до певної межі можливе скорочення і спрощення обліку. У зв'язку з цим, поряд із прагненням найменших витрат часу на його ведення, необхідно пам'ятати про діючі вимоги щодо організації обліку, визначені нормативними актами. Для належної організації обліку на малих підприємствах необхідно обирати облікові регістри, які найбільш повно будуть відображати рух активів, капіталу, зобов'язань малого підприємства, однією з переваг яких повинна бути простота їх складання та зрозумілість наведеної інформації. Дана умова особливо важлива в умовах ручної обробки інформації, що характерно для організацій малого бізнесу. Правильний вибір форми бухгалтерського обліку є однією з необхідних умов ефективної організації бухгалтерського обліку господарюючого суб'єкта.

Список літератури: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. Прийнятий 16.07.99р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. 2. Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.0330509 "Облік і аудит" / укл. Ю. Д. Маляревський, Ю. С. Горяйнова. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 200 с. 3. *Бутинець Т. А.* Бухгалтерський облік : навч. посібн. для студ. вузів / Т. А. Бутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 672 с. 4. Податковий кодекс України 2856-VI від 23.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим

доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. 5. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами №422 від 25.06.2003р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041. 6. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ МФУ від 15.06.2011 № 720 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MN014590.html.

УДК 330

Ю.Д. МАЙКОВА, магістр, НТУ «ХПІ»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

В період ринкової трансформації вітчизняної економіки зростає необхідність розробки ефективного економічного механізму стимулювання економії витрат. Розширення масштабів бізнесу, ускладнення його організаційної структури спричиняє необхідність передачі частини повноважень щодо прийняття певних рішень, у тому числі і щодо управління витратами, на різні рівні управління. Тому одним із основних підходів до побудови ефективної системи управління витрат є організація обліку витрат за місцями виникнення та центрами відповідальності.

Проблеми організації обліку витрат за центрами відповідальності розглядались у працях учених: О.В. Блоцького, А.М. Герасимовича, З.В. Гуцайлюка, В.П. Завгороднього, В.В. Сопка, С.Ф. Голов [1].

Організація ефективної системи обліку витрат за центрами відповідальності в межах конкретного підприємства, на мою думку, повинна здійснюватися у певній послідовності.

На першому етапі передбачається виділення відповідних центрів з метою закріплення відповідальності конкретних осіб. При цьому більшість науковців погоджуються з тим, що під центром відповідальності слід розуміти окремий сегмент підприємства (робоче місце, бригада, ділянка, цех, відділ тощо), в межах якого встановлено персональну відповідальність керівника за результати діяльності його підрозділу.

На другому етапі доцільно встановити персональну відповідальність

керівників відповідних підрозділів за результати їх роботи, попередньо згрупувавши центри відповідальності за функціональною ознакою [2].

На наступному етапі необхідно закріпити витрати за окремими центрами відповідальності. В основу цього процесу, як справедливо зазначає С. Ф. Голов, покладено принцип контролюваності витрат, згідно з яким витрати центрів відповідальності поділяються на контрольовані і неконтрольовані, а їх керівники несуть відповідальність лише за контрольовані витрати. Але витрати, що не контролюються на одному рівні управління, можуть бути контрольованими на іншому (вищому) рівні.

Наступним важливим етапом організації обліку за центрами відповідальності є розробка кошторисів витрат для кожного центру та складання внутрішньої звітності про їх виконання з метою оцінки фактичного досягнення запланованих показників, аналізу причин виникнення відхилень фактичних витрат від запланованих та встановлення винних осіб, а також для загальної оцінки ефективності діяльності центрів відповідальності.

З огляду на це необхідно розробити форми внутрішньої звітності, які доцільно застосовувати для здійснення контролю за дотриманням кошторису витрат.

Заключним етапом організації обліку за центрами відповідальності є проведення оперативного аналізу відхилень фактичних витрат від запланованих, встановлення причин і винних осіб та здійснення управління за відхиленнями [3].

Отже, організація системи обліку на підприємствах за центрами відповідальності і місцями виникнення витрат дозволить вирішити два основних завдання:

- 1) забезпечити контроль за ефективною роботою окремих підрозділів для співставлення отриманих доходів і витрат по кожному з них;
- 2) підвищити точність та ступінь деталізації облікових даних, процесу калькулювання собівартості продукції, особливо на тих підприємствах, які випускають великий асортимент продукції.

Список використаних джерел: 1. *І.Г.Жукова* Сучасне поняття центрів відповідальності в системі

управління витратами -« Економічні науки» - № 9 – 2012; 2. *Ю.О.Ночовна* Організація обліку витрат за центрами відповідальності: проблеми теорії та практики. – «Сталий розвиток економіки» - 2012; 3. *М.І.Скрипник* Організація обліку витрат у розрізі центрів витрат та центрів відповідальності. – «Облік і фінанси АПК». - №1- 2011

УДК 330

І. В. ПАХОМОВА, магістр НТУ «ХП»

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Актуальність даної теми полягає у визначенні основних напрямів створення ефективного обліку кредиторської заборгованості та визначення шляхів його удосконалення.

На сьогодні, одним з найбільш складних і суперечливих питань обліку, є облік кредиторської заборгованості, що пов'язано з існуванням проблеми неплатежів. Суб'єкти господарювання на перший план висувують вирішення власних проблем, замість виконання фінансових зобов'язань по платежах перед партнерами. Вирішення вищенаведеної складної проблеми багато в чому залежить від вдосконалення бухгалтерського обліку. Дослідженню даного питання присвячені роботи таких вітчизняних вчених, як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, М.С. Пушкар, В.О.Шевчук та інші.

Зобов'язання виникають через існуючі обов'язки підприємства щодо передачі певних активів чи надання послуг іншому підприємству в майбутньому. Як правило, підприємство має кілька видів зобов'язань і значну кількість кредиторів. Отже користувачам фінансової звітності необхідно мати можливість визначати величини і типи заборгованостей із фінансових звітів. Ретельна перевірка фінансових звітів є достатнім для того, щоб бути впевненим у тому, що всі зобов'язання належним чином визначені, оцінені та включені до фінансових звітів відповідно до вимог чинного законодавства та П(С)БО[1].

У процесі обліку важливим етапом є розробка програми проведення обліку операцій з кредиторської заборгованості, що визначає характер, терміни і обсяги запланованих прийомів і способів обліку. Так, в шляхи удосконалення

обліку кредиторської заборгованості можуть бути включені такі питання як: перевірка критеріїв оцінки кредиторської заборгованості;

- перевірка правильності відображення кредиторської заборгованості;
- перевірка правильності кореспонденції і відображення операцій з обліку кредиторською заборгованості та ін. [2].

При проведенні перевірки в умовах комп'ютерної обробки даних потрібно застосувати:

- програмний «конструктор» на базі інтеграції функціонального модуля з підсистемами, що пов'язані з фінансовими та виробничими аспектами управління. Це дозволить скоординувати планову послідовність закупок і видачу дозволу, надасть свободу маневру у виборі способів платежу;

- дозволити своєчасно виявляти недопустимі види кредиторської заборгованості, зокрема, безнадійну заборгованість та правильне і своєчасне її списання, що дасть змогу отримати достовірну інформацію, необхідну при формуванні та відображенні фінансових результатів [2].

Таким чином, запропоновані методи удосконалення обліку кредиторської заборгованості дозволяють постійно контролювати та моніторити ситуацію з нею, вчасно і вірно приймати рішення, уникати складних і суперечних ситуацій з кредиторами.

Список літератури: 1. Положення (стандарт) Бухгалтерського Обліку 11 «Зобов'язання» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20, Зареєстровано в Міністерстві освіти України 11 лютого 2000 р. під № 85/4306. 2. Акімова Н.С. Основні проблеми обліку дебіторської та кредиторської заборгованості/ Н.С. Акімова // Науково технічний збірник .- Харків, 2009.- Вип. 77. – С.268 – 272.

УДК 330

О.І. ЛИННИК, к.е.н., доцент, НТУ«ХП»

А.С. ПЕНЗОВА, магістр НТУ«ХП»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ І ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

У період виходу України з кризи підприємства, кредитні установи, інші

господарюючі суб'єкти вступають в договірні відносини по використанню коштів, що зумовлює зростання ролі організації обліку даного об'єкта як необхідної умови отримання достовірної інформації для прийняття обґрунтованих рішень, вибору надійних господарських партнерів і запобігання підвищеного ризику діяльності. Роль і значення обліку грошових коштів особливо підвищилися з розширенням міжнародних економічних відносин України і прийняттям владою відповідних законів і положень. Більшість підприємств звертає недостатньо уваги на правильність і ефективність організації обліку грошових коштів. Правильна організація обліку грошових коштів значно впливає на фінансово-господарську діяльність господарства [1].

Діяльність кожного підприємства безпосередньо залежить від правильного розпорядження грошовими коштами. Адже основу діяльності підприємства складають операції, пов'язані з рухом грошових коштів. При цьому, кошти є обмеженим ресурсом, і успіх діяльності підприємства багато в чому визначається здатністю їх раціонально розподіляти і використовувати.

У сучасних умовах функціонування підприємств передбачається безперервний рух грошових коштів, тому їх потрібно розглядати як важливий ресурс підприємства, від якого залежить успішна фінансова діяльність підприємства. Але при цьому існує ряд проблем, пов'язаних з організацією обліку грошових коштів [2]:

- 1) визначення грошових коштів;

Підприємства у фінансово-господарській діяльності постійно підтримують взаємини з іншими підприємствами, де одним із засобів підтримання цих відносин є грошові кошти. Отже, необхідним є визначення поняття терміну «грошові кошти».

При аналізі даного визначення можна сформулювати більш повне поняття: «грошові кошти» - це особливий вид нематеріальних активів, які можуть бути у формі готівки, коштів на рахунках в банку, депозитів до запитання.

- 2) формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і

втрачених вигод від проведених заходів з грошовими коштами;

Практика показує, що облік грошових коштів достатньо регламентований законодавчими та нормативними актами України. Але розширення форм і методів здійснення розрахунків, властивостей і функцій грошових коштів як інструментів забезпечення оперативної платоспроможності стали основною причиною уточнення і деталізації відображення в бухгалтерському обліку та контролю операцій з ними. Виникає необхідність у застосуванні конкретних прийомів управління грошовими коштами, джерелом якого є достовірне інформаційне забезпечення.

3) повнота і своєчасність відображення в системі обліку рух грошових коштів;

Значною проблемою обліку грошових коштів підприємства в Україні є повнота та своєчасність їх відображення в системі обліку. Адже, якщо кошти не будуть повністю і своєчасно оприбутковані, то не буде чіткого відображення наявності коштів. А далі - неправильне відображення податкових відрахувань. Постійний контроль за дотриманням правил ведення операцій з грошовими коштами дозволить зменшити масштаби використання готівки підприємствами і організаціями, а, отже, обмежить роль готівкового обігу як засобу обслуговування руху тіньового капіталу, приховування доходів і ухилення від сплати податків в бюджет.

4) матеріально-технічне та організаційне забезпечення ведення обліку грошових коштів.

З розвитком науково-технічного прогресу актуальним стає питання про необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів. Це забезпечує автоматизацію облікового процесу, високу точність облікових даних, підвищення продуктивності праці облікових працівників [3].

Таким чином, діяльність кожного підприємства безпосередньо залежить від правильної організації обліку грошових коштів, адже основу діяльності підприємства складають операції, пов'язані з рухом грошових коштів.

Ефективність організації обліку грошових коштів забезпечить раціональний розподіл і використання грошових коштів, а тим самим успішну фінансову діяльність підприємства.

Список літератури: 1. *Ткаченко Н.М.* Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності/ Ткаченко Н.М. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.iconf.org.ua> 2. *В.І. Мунтіян* Управління грошовим обігом/ В.І.Мунтіян [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niurr.gov.ua/ukr/conference/krugstilnov2009.htm> 3. *Н.И Драгун* Аспекты обращения денежной наличности: [монографія; Н.И Драгун. Лазаришина, Г.М. Шеремета, В.О. Хомедюк]. – Рівне: УДУВГП, 2003. – 163 с.

УДК 657

С.А. МЕХОВИЧ, к.е.н., професор НТУ «ХП»

Ю.М. РОЗПУТЬКО, магістр, НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПРАЦІВНИКІВ, ЗАЙНЯТИХ БУХГАЛТЕРСЬКИМ ОБЛІКОМ, КОНТРОЛЕМ ТА АНАЛІЗОМ

Значна частина працівників управління господарством зайнята бухгалтерським обліком, контролем та аналізом. Це, насамперед, апарат бухгалтерії, контрольної та аналітичної служб, який безпосередньо займається бухгалтерським обліком, виконує контрольну та аналітичну роботу. Саме тому, для забезпечення більш ефективної роботи підприємства дуже важливим постає питання організації роботи працівників, зайнятих бухгалтерським обліком, що робить обрану тему актуальною.

Мета даного дослідження — визначити основні напрямки розвитку та удосконалення питань організації роботи працівників бухгалтерського обліку з урахуванням вимог та потреб сучасного розвитку підприємницької діяльності в Україні.

Дослідженням перспектив розвитку бухгалтерського обліку в Україні, в тому числі і організації праці персоналу, зайнятого бухгалтерським обліком, контролем та аналізом господарської діяльності займаються такі вітчизняні науковці, як: М.В. Кужельний, В.І. Єфименко, Є.В. Мних, В.С. Рудницький, Л.В. Нападовська, М. М.Пушкар, Я.Д. Крупка, С.Ф. Голов, Л.М. Кіндрацька та

багато інших.

На сучасному етапі розвитку суспільства до організації роботи працівників обліку, контролю та аналізу ставляться такі вимоги: комплексний підхід, використання нагромаджених наукових знань відповідного напрямку, поглиблення поділу та кооперації праці, чітке обслуговування та своєчасна підготовка робіт, створення найсприятливіших умов для виявлення здібностей кожного працівника у підвищенні своєї кваліфікації та продуктивності праці та ін. [1].

Організація роботи бухгалтерського апарату залежить перш за все від знань та навиків спеціалістів даної професії, і чи відповідають ці знання вимогам реального середовища.

Рисунок 1 – Система освіти бухгалтера

На підприємстві перед працівниками бухгалтерського апарату поставлений ряд завдань, основними з яких є: достовірно та своєчасно відображати в обліку затрати підприємства, контролювати законність та раціональність операцій з використання ресурсів підприємства; правильно нараховувати та своєчасно виплачувати зарплату та проводити інші виплати працівникам підприємства; своєчасно і правильно нараховувати та перераховувати податки і платежі бюджету та ін.

Для виконання поставлених завдань і підвищення ефективності облікових

робіт можна розділити працівників бухгалтерії відповідно до їх функціональних обов'язків за групами: обліку розрахунково-касових операцій; розрахункова група; матеріальна група та інші.

Розподіл працівників на групи дає змогу розділити обов'язки та відповідальність. На великих підприємствах, наприклад, таких, як спільна діяльність, капітальне будівництво тощо, обсяг інформації значний і для її повного відображення необхідна ціла система бухгалтерських відділів чи груп.

Головний бухгалтер керує спеціалістами бухгалтерського обліку, установлює та розподіляє між ними функціональні обов'язки, інформує своїх підлеглих про зміни в законодавстві та про появу нових нормативних документів, є консультантом з багатьох питань, допомагає підлеглим прийняти правильне рішення.

З метою підвищення професіоналізму і компетентності працівників бухгалтерії необхідно постійне підвищення їх кваліфікації на спеціальних курсах, участь в спеціалізованих семінарах та ін., регулярне одержання і вивчення спеціальної літератури. Також доцільно регулярно (не рідше одного разу в місяць) проводити в бухгалтерії колективне, можливо, за групами вивчення керівничих документів, що діють, а також своєчасне оновлення вживаного програмного забезпечення.

Також в організації повинні бути чітко прописані і затверджені керівником фірми функції бухгалтерії та посадові обов'язки кожного працівника бухгалтерії [2]. При цьому слід виключати нав'язування функцій, не властивих бухгалтерії (наприклад, оформлення та укладання договорів зі сторонніми організаціями, складання табелів робочого часу, ведення матеріального обліку).

Одним із важливих аспектів оптимізації роботи бухгалтерії є використання програм автоматизації праці в обліку. Застосування їх на підприємстві дасть змогу не тільки прискорити роботу бухгалтера, а і знизить рівень навантаження на працівника, зменшить вплив людського фактора на правильність відображення операцій.

Таким чином, без ефективно організованої роботи апарата бухгалтерії жодне підприємство не зможе правильно організувати свою господарську діяльність. Важливим аспектом організації обліку на підприємстві є правильне визначення завдань бухгалтерії та ефективного розмежування обов'язків працівників. Для вдосконалення та оптимізації роботи бухгалтерської служби потрібно детальніше вивчити проблемні питання.

Список літератури: 1. *Сопко В., Завгородній В.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — Київ, 2000 р. 2. Кодекс етики Міжнародної федерації бухгалтерів.

УДК 330

Ю.В. СИДОРЕНКО, магістр НТУ «ХПІ»

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах динамічних змін чинного господарського і цивільного законодавства та реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності для українських підприємств найбільш дискусійним є питання визначення амортизації основних засобів, її організації та обліку.

Як відомо, в Україні функціонує Податковий кодекс та обліково-аналітична система нарахування та використання амортизації, що регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік», Положенням (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 7 «Основні засоби» тощо. Таким чином, існування в Україні двох окремих економіко-правових систем вимагає від підприємств досконалого володіння інструментами управління амортизацією [1].

Суперечливе трактування понять «амортизація» та «знос» проявляється в наступному: у МСБО та П(С)БО використовується однакова методологія обліку амортизаційних відрахувань. За цими документами амортизація — це систематичний розподіл вартості основних засобів, що амортизується протягом терміну їх корисного використання (експлуатації). Знос основних засобів — сума амортизації об'єкта необоротних активів з початку його корисного використання.

В Податковому кодексі України визначення терміну амортизація повністю відповідає наведеному у П(С)БО 7 «Основні засоби», а от трактування зносу податкове законодавство не наводить. Отже, з нормативного трактування чітко не простежується різниця між поняттями «амортизація» і «знос». Натомість у наукових колах далеко не всі фахівці з обліку поділяють таку точку зору. Так, С.М. Євтушенко доводить, що категорію «амортизація» слід розглядати як спосіб поступового перенесення вартості необоротних активів, що беруть участь у виробництві, протягом терміну їх корисного використання на собівартість продукції і накопичення коштів для відшкодування витрат на їх відтворення, тобто, як спосіб формування джерела відтворення основних засобів через собівартість. З цього випливає, що знос – це вартісне вираження суми по різних періодах нарахованої на об'єкт амортизації [2].

Згідно з Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» підприємства можуть проводити нарахування амортизації основних засобів (крім малоцінних необоротних матеріальних активів ті бібліотечних фондів) із застосуванням таких методів:

- 1) прямолінійний метод;
- 2) метод зменшення залишкової вартості;
- 3) метод прискореного зменшення залишкової вартості;
- 4) кумулятивний;
- 5) виробничий.

Методи нарахування амортизації вибираються та застосовуються підприємствами самостійно. Залежно від мети, яку підприємство ставить перед собою у зв'язку із застосуванням основних засобів, у різних виробничих ситуаціях доцільно використовувати різні методи нарахування амортизації.

При обґрунтуванні вибору підприємством певного методу амортизації необхідно виходити з наступних положень:

- 1) якщо основні засоби приносять більші доходи на початку строку їх корисної служби, то найдоцільніше застосовувати методи прискореної

амортизації. Це пояснюється тим, що в перші роки експлуатації продуктивність є найбільшою, а в кінці строку корисного використання, як правило, зростають витрати на ремонт;

2) якщо майбутня динаміка доходу має тісний зв'язок з фактичною величиною випуску продукції впродовж строку корисного використання основного засобу, найбільш точної відповідності між доходами та витратами можна досягти, застосовуючи спосіб одиниць (обсягу) продукції;

3) у випадках неможливості передбачення з достатнім ступенем надійності динаміки майбутніх витрат, метод нарахування амортизації може бути обраний, виходячи із простоти розрахунків, що сприяє зниженню витрат на ведення обліку [3].

Визначення строку корисної експлуатації основних засобів є важливою складовою облікового процесу нарахування амортизації. Термін корисного використання для об'єктів основних засобів встановлює підприємство самостійно з врахуванням певних чинників, а саме:

1) очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;

2) фізичний та моральний знос, що передбачається;

3) правові або інші обмеження строків використання об'єкта.

Але податкове законодавство встановило мінімально допустимі строки корисного використання груп об'єктів, що є позитивним моментом в податковій політиці щодо амортизації основних засобів. Такий підхід доцільно застосовувати і при нарахуванні бухгалтерської амортизації.

Відносно оформлення строку корисного використання (експлуатації) об'єкта наказом про облікову політику по підприємству потрібно зазначити, що це недоцільно через те, що в акті приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів типової форми № ОЗ-1 така інформація наводиться, а акт затверджується керівником підприємства [2].

Отже, амортизація є комплексним показником, оскільки вона є як

витратами виробництва, так і джерелом відтворення, що впливає на такі економічні показники, як собівартість, ціна, податки, кількісні та якісні оцінки виробничого потенціалу тощо. Рационально обрані методи амортизації є однією із складових фінансової стійкості підприємства.

Список літератури: **1.** Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення [монографія] / д-р екон. наук, проф. С. С. Герасименко, д-р екон. наук, проф. А. О. Єпіфанов – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 162 с. **2.** Бойко І.Є., Дуда Т. Т. Аналіз основних проблем обліку амортизації основних засобів в контексті податкового кодексу України // Вісник ХНУ – 2011. - №5. - С.21-23. **3.** Т. О. Кірсанова, Т. І. Дмитренко Організація та пропозиції щодо вдосконалення обліку амортизації основних засобів // Вісник СумДУ. Серія Економіка – 2010. - №1 – С. 10-14.

УДК 657.1

Ю.С. ТИМОФЄЄВА, студентка НТУ «ХП», м. Харків

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Вступ. Ринкова економіка характеризується коливанням кон'юнктури ринку. Тому постійний аналіз фінансового стану та вчасне прийняття необхідних рішень стає запорукою роботи та розвитку підприємства.

Одним з факторів, що певною мірою може впливати на аналіз та прийняття рішень, є організація бухгалтерського обліку, яка, якщо є вірно спланованою, полегшує передачу інформації внутрішнім та зовнішнім користувачам, тому пошук шляхів поліпшення організації обліку є темою актуальною нині.

Мета дослідження – це встановлення зв'язку між такими складними процесами, як прогнозування банкрутства та прийняття управлінських рішень і саме організацією обліку. А також визначення основних можливих напрямків вдосконалення організації обліку на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Свій внесок у розробку теорії і методики обліку внесли такі вітчизняні вчені, як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, М.М. Коцупатрий, Л.К. Сук, М.Г. Чумаченько, В.Г. Швець та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чи потрібен аналіз діяльності підприємства? – Над цим питанням варто замислитись кожному керівнику

(власнику) і відповісти на нього позитивно, адже у аналізі зацікавлені перш за все, саме власники компанії, а також акціонери, інвестори, контрагенти та банки – кредитори. І задля того, щоб розуміти що саме необхідно підприємству, беручи до уваги особливості галузі з урахування часу необхідно проводити певні дослідження.

Ретроспективний аналіз покаже, як працювало підприємство протягом минулих періодів, поточний – як працює зараз, а перспективний направлений на прогнозування майбутнього стану речей.

Всі ці види є важливими, але трудомісткими та важкими, особливо аналіз майбутньої ситуації, одним з напрямлень якого є прогнозування банкрутства, адже існує безліч факторів, яких складно передбачити. Вони в основному пов'язані з розвитком галузі, зі станом економіки в країні та в світі, з політичним становищем, тощо.

Якщо відкинути умовно зовнішні фактори, що стають на перешкоді аналізу, адже підприємство не може вплинути на них, то слід зосередитись на внутрішніх.

Одним з таких факторів є організація обліку. Це пояснюється тим, що найпоширеніші методи аналізу діяльності, прогнозування банкрутства засновані на показниках фінансової звітності. А правильність цих показників безпосередньо залежить від правильно побудованої системи організації обліку, тобто від налагодженої роботи бухгалтерії та вірного та вчасного відображення всіх господарських операцій.

Основними недоліками організації обліку, з якими можна зіткнутися сьогодні та усунення яких призведе до поліпшення обліку на підприємстві в цілому, на мою думку, є наступні:

- 1) Відсутність графіка документообігу.

Це не карається, проте його наявність значно полегшує роботу бухгалтерії та документообіг, організований за графіком: дозволяє прискорити проходження кожного первинного документу шлях від оформлення та

перевірки до обробки; сприяє рівномірному розподілу облікової роботи протягом всього робочого часу; підвищує продуктивність праці робітників бухгалтерії; сприяє посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку; сприяє підвищенню рівня механізації і автоматизації облікових робіт; підвищує ефективність всієї облікової роботи організації.

2) Недосконалість методів проведення інвентаризації.

Згідно з інструкцією №69 від 11.08.1994 року [1], інвентаризація може проводитись перед складанням річної бухгалтерської звітності, при зміні матеріально відповідальних осіб (на день прийому-передачі справ), при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів), тощо.

Але, на мою думку, необхідно постійно регулювати наявність оборотних та необоротних засобів на підприємстві. Коли ж інвентаризація проводиться рідко, то збільшується вірогідність появи нестач, браку, пересортиці, тощо.

У розвинутих країнах багато років застосовується методика проведення перманентних інвентаризацій, для чого використовують метод випадкової вибірки. Для здійснення контролю вибираються певні деталі і звіряється їх фактична наявність на складі із залишками запасів за документами. У випадках коли в результаті вибірки виявляються помилки, що перевищують п'ять відсотків, перевірки піддаються всі фактично наявні матеріальні цінності. Помилки, що становлять менш як п'ять відсотків, вважають нормальними [2].

3) Недостатня автоматизація обліку.

Слід застосовувати програмне забезпечення, тобто такі програми, як 1С: Бухгалтерія, Медос, тощо. Вони дозволяють робити всі операції швидше, та облік стає більш наглядним. Хоча є і деякі недоліки в автоматизації обліку. Це існування вірогідності втрати даних в результаті пошкодження комп'ютерів і носіїв інформації, та необхідність сплати коштів за ліцензовані програми, що для малих підприємств не є доцільним.

Отже, хоча існує багато підприємств різних форм власності, та майже не

має жодного, на якому б не було недоліків в організації бухгалтерського обліку, що впливає на якість та швидкість роботи як бухгалтерії, так і підприємства в цілому. Тому необхідно на це звертати увагу та застосовувати можливі заходи для покращення ситуації.

Список літератури: 1. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків № від 11.08.94. 2. *Шилова Т.С., Князюк І.О., Козир А.І.* Проблеми організації та методики проведення інвентаризації на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org>

УДК 330

Д.І. ФРОЛОВА, магістр, НТУ «ХПІ»

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ОБЛІКОВОГО ПЕРСОНАЛУ

Одним з елементів організації бухгалтерського обліку, який потребує особливої уваги та додаткового науково-практичного дослідження, є організація праці облікового персоналу.

У сучасних умовах господарювання необхідність створення бухгалтерської служби як відокремленого підрозділу підприємства зумовлена двома причинами:

- без ведення бухгалтерського обліку з дня реєстрації до дня ліквідації підприємство не має права на існування;
- бухгалтерська служба є тим підрозділом, який повинен слідкувати за дотриманням діючого законодавства, оскільки лише законні господарські операції підлягають відображенню у бухгалтерському обліку [1].

Бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером є одним з провідних підрозділів управлінської структури підприємства, яка забезпечує формування повної і достовірної інформації про результати діяльності та майновий стан підприємства, необхідної для прийняття ефективних рішень [2, с.81].

Працівники бухгалтерської служби здійснюють контроль за діяльністю матеріально-відповідальних осіб, перевіряють їх звітність, беруть участь в інвентаризації цінностей, відповідають за збереження бухгалтерської

документації на всіх етапах документообігу, за своєчасність представлення бухгалтерської звітності відповідним користувачам [3, с.112].

Штатна чисельність бухгалтерської служби затверджується відповідно до статуту власником підприємства або уповноваженим органом управління. На сьогоднішній день єдиним документом, що регламентує нормування праці облікового персоналу, є «Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку», затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.03р. №269 [4]. Однак, методика розрахунку чисельності бухгалтерів, викладена в нормативах, має недоліки і потребує доопрацювання, оскільки:

1) нормативна чисельність працівників розраховується виключно для бухгалтерського обліку, а час, що витрачається на податковий облік бухгалтерією, - не враховано;

2) нормативи не враховують час, що витрачається бухгалтером на ознайомлення зі змінами в нормативно-правовому законодавстві;

3) норми часу розраховані на високий кваліфікаційний рівень підготовки фахівця, хоча будь-які норми повинні розраховуватися, спираючись на усереднені показники;

4) нормативи не відповідають сучасному обсягу та формам роботи бухгалтерського апарату.

Важливим питанням організації роботи бухгалтерської служби є правильне розміщення персоналу на окремих ділянках облікового процесу та найбільш ефективне використання технічних засобів, яке забезпечує економне і якісне ведення бухгалтерського обліку і здійснення ефективного контролю.

Централізована структура означає, що обліковий персонал централізованої бухгалтерської служби здійснює ведення всього аналітичного і синтетичного обліку на основі первинних і зведених документів, що надходять з окремих підрозділів підприємств.

Децентралізована структура передбачає, що бухгалтерська служба

зосереджена в окремих підрозділах підприємства, де ведеться синтетичний і аналітичний облік, складається звітність цехів, філій, інших структурних підрозділів. Головна бухгалтерія здійснює звітність підрозділів підприємства, складає зведену звітність, здійснює контроль за веденням обліку в окремих підрозділах підприємства.

Вибір форми організації роботи бухгалтерської служби визначає її чисельність працівників і витрати на їх утримання. Збільшення чисельності бухгалтерів призводить до зростання витрат на оплату праці, утримання приміщень і т.д. [3, с.115].

Розподіл праці між працівниками бухгалтерської служби може бути:

- функціональний – за технічною однорідністю виконаних робіт;
- операційний – за ділянками облікової роботи;
- змішаний – поєднання функціонального та оперативного видів .

Отже, правильно організована праця облікового персоналу та налагоджений обліковий процес забезпечують ефективну організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.

Список літератури: 1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 року № 996-XIV, із змінами та доповненнями. 2. *Чижевська Л.В.* Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: Монографія. - Житомир: ЖДТУ, 2007. – 528 с. 3. *Сопко В., Завгородній В.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с. 4. Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.2003 року № 269.

УДК 657.471:614.2

О.В. ХИЖНЯК, магістр НТУ «ХПІ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бухгалтерський облік в бюджетних установах є системою контролю за наявністю та рухом бюджетних і позабюджетних коштів, будується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах, виконує управлінську, контрольну й інформаційну функції, має певні особливості. Одним із найбільш

специфічних об'єктів в обліку установ є видатки. В загальній системі бухгалтерського обліку бюджетних установ саме облік видатків є найскладнішим і найвідповідальнішим, потребує найдокладнішої розробки й опрацювання, що робить вибрану тему актуальною.

Сучасні наукові дослідження головним чином націлені на питання організації обліку, проведення контролю та аналізу діяльності бюджетних установ. Так, проблеми обліку, контролю та аналізу функціонування установ знайшли відображення в наукових працях багатьох українських вчених: П.Й. Атамаса, Р.Т. Джоги, Ф.Ф. Бутинця, С.В. Левицької, С.В. Свірко та ін.

Організація обліку видатків бюджетних установ охоплює такі напрямки:

- визначення нормативної бази;
- класифікація видатків;
- розробка робочої номенклатури видатків;
- організація планування видатків;
- організація облікових номенклатур;
- організація носіїв облікової інформації.

Правильність обліку доходів і витрат бюджету забезпечується єдністю системи бюджетного обліку, в основу якої покладено бюджетну класифікацію. Вимогу використання єдиної класифікації доходів і видатків закладено у Бюджетному кодексі [1]. Бюджетна класифікація передбачає окремо класифікацію доходів і витрат. Вона має такі складові частини:

- класифікація доходів бюджету;
- класифікація видатків (у тому числі кредитування за вирахуванням погашення) бюджету;
- класифікація фінансування бюджету;
- класифікація боргу [2].

Витрати бюджету класифікуються:

- за функціональною ознакою (за головними розділами і підрозділами бюджету);

- за відомчою структурою (освіта, наука, культура, мистецтво, охорона здоров'я і т. ін.);
- за економічними ознаками (група, підгрупа, стаття, підстаття);
- за бюджетними програмами.

Коди економічної класифікації видатків бюджету застосовуються при складанні видаткової частини кошторисів розпорядників бюджетних коштів, розписів бюджетів, планів асигнувань відповідно до видів видатків, к поточних, так і капітальних, а також нерозподілених видатків та кредитування з вирахуванням погашення платежів до бюджету.

В економічній класифікації видатків приведені чітке розмежування видатків по економічним ознакам з детальним розподілом коштів по їх предметним ознакам (заробітна плата, нарахування, всі види господарської діяльності, виплати населенню та ін.). На наш погляд, такий розподіл дає можливість виділити захищені статті бюджету і забезпечує єдиний підхід до планування і обліку видатків бюджетними установами. Для бухгалтера важливе значення має економічна класифікація видатків, за кодами якої організовується аналітичний облік фактичних видатків бюджетної установи.

Міжнародна практика обліку оперує терміном «витрати», розуміючи під ним — зменшення економічних вигод або потенціалу корисності протягом звітного періоду у вигляді вибуття чи споживання активів або у вигляді виникнення зобов'язань, що призводить до зменшення чистих активів/власного капіталу, за винятком зменшення пов'язаного з виплатами власникам [3].

При визнанні видатків в обліку своєрідною особливістю є їх поділ на касові та фактичні, це пов'язано з тим, що видатки на утримання установ не завжди відповідають видаткам самих установ.

Касовими видатками вважаються всі суми проведені органом Державного казначейства або установою банку з реєстраційного, спеціального реєстраційного та поточного рахунку як готівкою, так і шляхом безготівкової оплати рахунків. Основним завданням обліку касових видатків є контроль за

цільовим витрачанням бюджетних коштів відповідно до кошторисних призначень за кодами економічної класифікації видатків.

Фактичними видатками вважаються всі дійсні витрати по виконанню кошторису, що підтверджені первинними документами (наприклад, нарахована заробітна плата, списана вартість використаних матеріалів та ін.). Тобто, господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку за принципом нарахування: видатки відображаються в тому періоді, коли вони виникають, незалежно від того, коли будуть сплачені кошти [4].

Ринкові умови господарювання вимагають використання нових принципів, форм і методів управління у бюджетній сфері, що у свою чергу підвищує вимоги до об'єктивності економічної інформації, головним джерелом якої є бухгалтерський облік. Основною проблемою реформування обліку в бюджетних установах є відсутність єдиних підходів до розробки дієвих механізмів удосконалення системи обліку з урахуванням вимог міжнародних стандартів, недостатність розробленості питання переходу на єдині методологічні засади, а також створення уніфікованого організаційного та інформаційного забезпечення обліку. Отже, реформування обліку повинно передбачити першочергові зміни методологічних підходів визначення і визнання доходів і витрат у відповідності до міжнародної практики обліку.

Список літератури: 1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua> 2. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних організаціях. [Текст] навч. посібник / П. Й. Атамас. - К. : Центр навчальної літератури, 2003. - 284 с. 3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку державного сектору [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua> 4. Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Славкова О.П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.

УДК 330.341.1

І.А. ЮР'ЄВА, к.е.н., доцент, НТУ «ХПІ»

Ю. ШЕВЧЕНКО, магістр, НТУ «ХПІ»

РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасна економічна ситуація в країні передбачає здійснення комплексу

заходів, які сприяють підвищенню ефективності та удосконаленню діяльності підприємств для підтримки конкурентоспроможності на ринку та підвищення їх прибутковості. Зокрема, одним із способів покращення становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є здійснення контролю.

В сучасних умовах проблема неефективної організації контролю існує не тільки на вітчизняних підприємствах, але і на підприємствах інших країн, що підкреслює актуальність даної теми дослідження.

Метою дослідження виступає розгляд існуючих в наш час проблем стосовно організації контрольного процесу на підприємствах.

Дослідженням проблем з організації контролю на підприємстві займалися такі науковці, як М.Г. Белов, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, І.А. Белобжецький, М.Я. Штейнман, М. О. Вітвицька, Р. Е. Островерха, Г.М. Яровенко та інші.

Під контролем слід розуміти, систематичні перевірочні дії керівництва та апарату управління з метою впевненості дотримання норм (стандартів) при запланованих цілях, передбачення інформаційних зворотних зв'язків, порівняння реальної ефективності з прийнятими нормами (стандартами), визначення відхилень і вимірювання їх значення, а також прийняття всіх необхідних кроків для забезпечення того, щоб всі наявні засоби підприємства використовувалися найефективніше та найдоцільніше для досягнення поставлених цілей.

Так як одним із способів покращення становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є правильна та чітка організація контролю за його діяльністю, то існує потреба в визначенні проблем в організації контрольного процесу. Основними проблемами організації контролю на підприємстві є наступні:

- структурна незбалансованість на підприємстві (дослідження науковців показали, що керівники, часто попадають у замкнуте коло: вони не приймають рішень через обмаль часу, причиною чого і є його структурна незбалансованість, що призводить до втрати їх часу і часу підлеглих);

- невдало спроектовані системи контролю, які можуть зробити поведінку

працівників орієнтованою задоволення вимог контролю, а не до досягнення поставлених цілей. Тому контроль повинен бути простим і базуватися на якісних і оригінальних методах.

–встановлення оптимальних пропорцій між попереднім, поточним і заключним видом контролю. Критерієм оптимальності цих пропорцій є мінімізація часу, який витрачено на контроль. Тому, потрібно періодично переоцінювати актуальність застосування кожного з видів контролю.

–недостатній рівень застосування інформаційних систем в процесі здійснення контролю, тому що будь-яка система збору і обробки інформації потребує укладання коштів.

–відсутності положень, що регламентують здійснення контролю та відсутність спеціальних підрозділів, які здійснюють контроль за окремими видами господарських операцій здійснюваних підприємством;

–відсутність організації контролю на робочих місцях.

У зв'язку з вищенаведеним можна зробити висновок, що основними проблемами організації контролю на підприємстві є мінімізація вартості або тривалості контрольних спостережень. Також слід зазначити, що для створення на підприємстві ефективної системи контролю, яка буде відповідати сучасним стандартам інформаційної економіки, необхідний розвиток теоретичних і методологічних основ організації контролю на підприємстві. Для вирішення даних проблем потрібно розробити систему заходів, яка дозволить удосконалити організацію контролю.

Список літератури: 1. *Ярмоленко Н.В.* Проблеми організації контролю на підприємстві. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2010/145-132-16.pdf> 2. *Сопко В.В.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник [Текст] / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. / Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2004. - 411с. 3. *Бутинець Т.А.* Виявлення відхилень, умов та причин їх виникнення / Т.А. Бутинець // Вісник ЖДТУ / Економічні науки. – 2010. - № 3 (53). - С. 7-12. 4. *Бутинець Т.А.* Внутрішній контроль: елементи організації системи / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2009. – Випуск 2 (11). – С. 21-29. 5. *Яровенко Г.М.* Організаційні заходи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю підприємств / Г.М. Яровенко // Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. – 2008. – № 1 (18). – С. 80-87. 6. *Яровенко Г.М.* Сучасна модель організації внутрішнього контролю підприємств / Г.М. Яровенко // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін», 7-8 жовтня 2010 р. – Полтава :ТОВ «АСМІ», 2010. – С. 462-465.

О.І. ЛИННИК, к.е.н., доцент, НТУ«ХП»

Ю.Ю. ШИШКО, магістр, НТУ«ХП»

ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У ринкових умовах господарювання наявність у підприємства значних розмірів дебіторської заборгованості знижує ліквідність його активів, негативно впливає на фінансову платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Так, за товари, роботи, послуги, надані покупцеві з відстрочкою платежу, підприємство-продавець після закінчення звітного періоду повинно сплатити податки державі, заробітну плату працівникам, розрахуватися за орендну плату, матеріали та ін.. Якщо оплата за надані товари своєчасно не надійшла, підприємство змушене перетворювати власні високоліквідні активи в грошові кошти з метою здійснення розрахунків щодо зобов'язань та запобігання банкрутству. Тому належна організація обліку дебіторської заборгованості сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами на підприємстві та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків.

Для організації обліку розрахунків з дебіторами на підприємстві потрібно визначитися з її класифікацією у відповідності до чинного законодавства. Так, обов'язковим в Україні є розподіл дебіторської заборгованості згідно з п. 4 П(С)БО 10 на довгострокову і поточну, яке залежить від нормального операційного циклу і терміну погашення заборгованості.

Дебіторська заборгованість згідно з П(С)БО 10 і в залежності від платоспроможності дебіторів також розділяється на сумнівну і безнадійну.

Безнадійна дебіторська заборгованість - це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість у її неповерненні боржником або за якою минув строк позовної давності.

Сумнівні борги - це заборгованість, щодо якої існує невпевненість в тому, що вона буде погашена боржником [1].

Поточна дебіторська товарна заборгованість (за товари, роботи, послуги) враховується по групах залежно від строків непогашення заборгованості, які визначаються умовами договору та встановленням коефіцієнта сумнівності кожної групи. Так, з метою достовірного відображення активів кожне підприємство повинно визначати резерв сумнівних і безнадійних боргів [3].

Організацію обліку дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно починати з процедури підготовки облікової політики, що має певні особливості. Наказ про облікову політику пропонується формувати в 3 етапи [3]:

- організаційний етап - керівник призначає групу фахівців, які обов'язково беруть участь у процесі підготовки проекту наказу про облікову політику. Вони повинні обґрунтовувати форму ведення бухгалтерського обліку.

- технологічний етап - фахівці повинні здійснювати огляд і запропонувати побудова бухгалтерської служби, тип структури апарату бухгалтерії, форму організації облікового процесу за технічними ознаками, які є основними на кожному підприємстві. Необхідно також організовувати обліковий процес на кожній ділянці, дати оцінку загальним і специфічним принципам і методам організації обліку, які є альтернативними, залежать від галузі та специфіки діяльності даного підприємства.

- заключний етап - фахівці готують і докладно обговорюють проект наказу про облікову політику підприємства, і тільки після врахування пропозицій та внесення змін керівник його затверджує.

В цілому при організації та веденні обліку дебіторської заборгованості бухгалтерії підприємства необхідно:

1. При здійсненні обліку поточної дебіторської (товарної) заборгованості визначати величину резерву сумнівних боргів і включати в підсумок балансу розмір заборгованості за чистою реалізаційною вартістю, тобто за вирахуванням величини резерву сумнівних боргів.

2. Переглядати на дату балансу (останній день звітного періоду) довгострокову заборгованість за окремими дебіторам. Якщо до терміну

погашення заборгованості залишилося менше 12 місяців (на певну дату), слід відображати минулий довгострокову заборгованість як поточну [3].

Оптимальною і результативною можна вважати таку діяльність підприємства, оцінка показників якої свідчить про високий рівень прибутковості і ліквідності. Для забезпечення постійної наявності оборотних коштів і платоспроможності підприємстві дуже велике значення мають розміри його дебіторської заборгованості. Тому підготовка прозорою, достовірною і теоретично обґрунтованою вихідної інформації, яка буде застосована при складанні фінансової звітності, необхідна як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам для проведення аналізу та здійснення оцінки показників діяльності підприємства з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Список літератури: 1. *В.П. Завгородний* Бухгалтерский учет в Украине с применением национальных стандартов / В.П. Завгородний. [Електронний ресурс] .Режимдоступу :<http://www.iconf.org.ua> 2. *В.М. Макаренко* Управління дебіторською заборгованістю/ В.М. Макаренко [Електронний ресурс].–Режим доступу:<http://www.niut.gov.ua> 3. *Л.В. Городянская* Особенности организации учета дебиторской задолженности на предприятии: [монографія; Л.В. Городянская. В.І. Мунтіян]. – Київ: УДУВГП, 2009. – 176 с.

Секція 2. «СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УКРАЇНІ»

УДК 657.1.011.56

М.В. БАЛАБАТЬКО, магістрант НТУ «ХПІ»

В.М. ТИМОФЕЄВ, д.е.н., професор, НТУ «ХПІ»

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Сучасний етап функціонування економіки характеризується зростанням інформаційного навантаження на управлінський персонал. Це визначає актуальність проблеми комплексної автоматизації управлінської діяльності та систем бухгалтерського обліку на основі сучасних інформаційних технологій та засобів телекомунікацій. Автоматизація управлінської діяльності – об’єктивний процес, який має охопити галузь у цілому, основою якого є створення високоорганізованого середовища, що має охоплювати і об’єднувати інформаційне, телекомунікаційне, програмне забезпечення, інформаційні технології, мережі, бази даних знань, інші засоби інформації. Це дасть змогу на якісно новому рівні проводити як повсякденну оперативну роботу, так і аналіз стану та перспектив діяльності в цілому, приймати науково обґрунтовані управлінські рішення.[1]

На сучасному етапі розвитку економіки користь від інформаційних технологій є очевидною. Так у майже 40% підприємств України бухгалтерський облік неавтоматизований взагалі, або автоматизовані окремі його ділянки.[2] Проблема створення та впровадження інформаційних систем на підприємстві залишається однією з найскладніших в Україні. У питаннях створення відділів інформатизації та автоматизації документообігу бухгалтерської служби є багато недоречностей та недоліків, які гальмують розвиток інформаційної мережі. Серед них слід виділити такі: використання

різноманітних програмних засобів як нових, так і застарілих, значно ускладнює обслуговування інформаційної системи та знижує ефект її впровадження; усунення окремих недоліків різнноманітних програмних засобів може перейти в повсякденну проблему, що потребує створення засобів моніторингу стану всієї інформаційної мережі; відсутність нормативної бази для регулювання автоматизованої форми обліку на вітчизняному рівні. При впровадженні нових інформаційних систем на підприємстві обов'язково потрібно оцінювати ризик відставання від конкурентів через їх моральне зношування. Після закінчення заходів щодо постачання й установки програмного забезпечення (ПЗ) необхідно узгодити ступінь потреби в адаптації типової конфігурації ПЗ та особливості ведення обліку на підприємстві. Досить часто рішення про впровадження системи приймається для того, щоб замінити інформаційні системи, які вже не відповідають умовам бізнесу або для того що мати конкурентні переваги. Як показує практика, впровадження дорогих іноземних програмних продуктів комп'ютеризації бухгалтерського обліку не дозволяє відразу вирішити всі проблеми підприємства. Вітчизняні програмні продукти мають відповідати основним функціональним обліковим вимогам, мати можливість проводити облікову, аналітичну, контролюючу роботу, враховуючи специфічні риси підприємств.[3] Саме ці моменти мають якісно характеризувати програмний продукт автоматизації інформаційної бази підприємства.

Таким чином, ефективність роботи бухгалтера на підприємстві суттєво підвищується завдяки засобам інформатизації та автоматизації документообігу, які дозволяють оперативно накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування і друку вихідних документів: квартальних, піврічних і річних звітів, а також надавати інформаційні послуги відповідним організаціям, ланкам управління щодо ефективності роботи. На сьогоднішній день дуже важливо при розробці інформаційних систем мінімізувати вплив розглянутих негативних факторів, що дозволить розвивати і вдосконалювати сучасні комп'ютерні системи

бухгалтерського обліку.

Список літератури: 1. *Місюров А.В.* Інформаційні системи і технології в обліку (для студентів 4-5 курсів денної і заочної форм навчання спеціальності 8.050106 -"Облік і аудит"): Навч. Посібник – Харків: ХНАМГ, 2007.- 80с. 2. *Івахненко С.В.* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: Наукове видання. – Житомир, 2009. – 416 с. 3. *Івахненко С.В.* Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. - №4. – с.54.

УДК 657.1.011.56

В.О. ГИРОВА, магістрант НТУ «ХП»

Н.Ю. ЄРШОВА, к.е.н., доцент, НТУ «ХП»

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

В період переходу до ринкової економіки автоматизація обліку, точність і оперативність інформації є вирішальними факторами успішного розвитку як окремого підприємства, так і економіки України в цілому.

На сьогоднішній день проблеми автоматизації обліку основних засобів, їх зносу та амортизації вирішуються не зовсім задовільно. Звичайно, для невеликих підприємств з невеликою кількістю основних засобів ця проблема не є настільки актуальною. На таких підприємствах облік наявних фондів і щомісячний розрахунок амортизації ведеться на базі загальної бухгалтерської програми, з використанням аналітики за балансовими рахунками.

Полегшити ведення бухгалтерського обліку, а в тому числі і обліку активів, можливо при застосуванні комп'ютерних програм ("1С:Підприємство", "Галактика"), що свідчить про актуальність теми дослідження [1].

Актуальність теми забезпечила інтерес вчених-економістів. Особливості обліку основних засобів в інформаційних системах досліджувались такими вітчизняними вченими як С.В. Іваненкова, О.В. Шипунова, Т.А. Писаревська, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Береза, Л.О. Терещенко, О.В. Клименко та ін.

Однак, незважаючи на значні напрацювання у сфері інформаційних систем і технологій в обліку, питанню обліку амортизації основних засобів в умовах автоматизації, на нашу думку, приділено недостатньо уваги.

Основними завданнями бухгалтерського обліку нарахування амортизації є:

- правильне нарахування амортизації основних засобів;
- правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в обліку сум нарахованої амортизації;
- точне визначення результатів від нарахування амортизації [2].

Особливістю обліку амортизації є те, що амортизаційні нарахування розраховуються як для бухгалтерського обліку, так і для податкового.

З набуттям чинності Податковим кодексом кардинально змінено порядок нарахування амортизації активів, які визначені як основні засоби та інші необоротні активи. Новий порядок можна охарактеризувати як намагання максимально наблизити податковий облік до бухгалтерського.

Зокрема, класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів (на 16 груп замість 4) і мінімально допустимих строків їх амортизації наведені у п. 145.1 Податкового кодексу.

Згідно з Податковим кодексом облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним об'єктом, що входить до складу окремої групи основних засобів, у тому числі вартість ремонту, поліпшення таких засобів, отриманих безоплатно або наданих в оренду, як окремий об'єкт амортизації [3].

Отже, з прийняттям Податкового кодексу процес обліку амортизації став більш трудомістким. Тому використання комп'ютерних програм вкрай важливе, адже автоматизація забезпечує підвищення якості економічної інформації, її точності, об'єктивності, оперативності, і, як наслідок цього, можливості прийняття своєчасних управлінських рішень.

Отже, в умовах динамічних змін чинного законодавства та реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності важливим є автоматизація обліку активів підприємства. Ефективність впровадження автоматизації обліку амортизації оцінюється зіставленням отриманої вигоди з понесеними витратами [4]. Безумовно, комп'ютерна програма не замінить бухгалтера, але дозволить заощадити його час і сили за рахунок автоматизації

рутинних операцій, знайти арифметичні помилки в обліку і звітності, оцінити поточний фінансовий стан підприємства і його перспективи.

Список літератури: 1. Герасименко С.С., Єніфанов А.О. Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 162с. 2. Круш П.В., Клименко О.В. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008.– 328 с. 3. Бориц Н. Амортизація: податковий та бухгалтерський облік. 3-видання, перероблене і доповнене. – Х.: “Фактор”, 2003.- 132с. 4. Виговська Н.Г. Удосконалення обліку амортизації: стан, проблеми, перспективи. / Житомирський інженерно-технологічний інститут – Житомир 2001. – 340с.

УДК 657.1.011.56

Ю.И. НАГОРНАЯ, магистр НТУ «ХПИ»

ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ВНЕДРЕНИЯ BSC НА ПРЕДПРИЯТИИ

В настоящее время для достижения успеха в динамичном окружении компаниям необходимо уметь быстро адаптироваться к изменяющимся условиям рынка и превосходить своих конкурентов по качеству, скорости предоставления услуг, широте ассортимента и цене продукции. Для этого компания должна уметь идентифицировать свою стратегию и оперативно получать информацию о деятельности компании для достижения поставленных стратегических целей.

Одним из наиболее эффективных инструментов представления процесса реализации стратегии на данный момент является сбалансированная система показателей (Balanced ScoreCard, BSC).

Концепция Системы сбалансированных показателей (Balanced ScoreCard, BSC) была предложена в 1992 году Робертом Капланом Давидом Нортон. Она основана на четырех группах показателей: взаимоотношения с клиентами, финансы, бизнес-процессы, обучение и развитие персонала, которые в совокупности могут охарактеризовать какие усилия нужны, чтобы бизнес был рентабельным, как оправдать доверие акционеров, чему и как должны быть обучены люди, чтобы бизнес-процессы работали оптимально.

В настоящее время для поддержки BSC-методологии разработан ряд спе-

специализированных программных продуктов. Например, существуют модули BSC у следующих компаний: SAP AG, PeopleSoft, BAAN, Oracle, ABC Technology, IDS Scheer AG и др. По данным компании MetaGroup, в скором времени все ERP-системы будут содержать модули, поддерживающие метод BSC.

Основным преимуществом использования программного обеспечения, предназначенного для автоматизации работы с ССП, является экономия времени, которое иначе пришлось бы потратить на не очень продуктивные, но, необходимые процедуры (например, обновление данных). Сопутствующим преимуществом использования специализированного программного обеспечения является гибкость в проектировании отчетов. Безопасность данных - одно из существенных достоинств пакетных программных продуктов, реализующих ССП. А так же, с точки зрения единой корпоративной стратегии, определенная стандартизация отчетов, получаемая в результате использования ПО – положительный момент для предприятия.

При выборе необходимого программного обеспечения следует учитывать возможность составления отчетов на основе Интернета, возможность углубленного анализа исходных данных и настройки отчетов для конечного пользователя, а также возможность свертывания отчетов и обозначения связей между показателями. Данная система также должна обладать возможностью получения данных из различных корпоративных источников. Помимо этого, система должна быть достаточно гибкой, чтобы позволить реагировать на различные изменения.

Тем не менее, у ССП, реализованной в формате программного обеспечения, есть и ряд недостатков, например, сложности в эксплуатации, высокая стоимость, длительный процесс внедрения.

Список литературы: 1. «Система сбалансированных показателей» Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон. –М.:ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003 – 215 с. 2. Универсальная система показателей деятельности / Хьюберт К. Рамперсад;Пер.с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс,2004. – 352 с.

А.С. ТИМОНОВА, магістр НТУ «ХПІ»

РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ VISA INTERNATIONAL В УКРАЇНІ

Електронна платіжна система – це досить зручний спосіб грошових розрахунків. Люди центральної та західної Європи, США та інших розвинених країн давно та досить активно користуються ними. На території України популярність електронної платіжної системи лише набирає обертів. Основними факторами, які блокують розвиток є неосвіченість громадян в даному питанні та слабка інфраструктура. Острах людей перед новим спонукає українців надалі користуватись готівкою, а це, в свою чергу, гальмує розвиток інфраструктури електронної платіжної системи.

У зв'язку з цим дуже важливим є вивчення стану розвитку електронної платіжної системи у вітчизняній практиці; визначення основних переваг та недоліків застосування; обґрунтування перспектив розвитку та заходів покращення використання електронної платіжної системи.

Проблемі вибору платіжного інструмента та переваги карткових розрахунків в Україні приділяють увагу такі вітчизняні учені, як Ф.Бутинець, І.Гуцал, О.Грищенко, Г.Журавель, В.Матвієнко, В.Міщенко, А.Ковальчук, О.Орлюк, Л.Патрікац, М.Савлук, С.Тігіпко, Чернишова К.В та інші.

В сучасних ринкових відносинах важливим елементом при здійсненні операцій, що стосуються обміну грошового еквіваленту на товари, послуги чи активи відповідної вартості, є використання електронної платіжної системи. Відповідно до Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», платіжна система – це платіжна організація, члени платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів [1]. За сучасних умов господарювання, виникнення платіжної системи значно полегшує і спрощує роботу у здійсненні різного виду розрахункових операцій. Для зручності у користуванні платіжною системою на практиці

використовуються електронні платіжні системи. Їх застосовують при здійсненні платіжних операцій у всесвітній мережі Інтернет. У якості платіжних засобів в електронних платіжних системах використовуються електронні (цифрові) гроші, вони є аналогом готівки і, при необхідності, миттєво передаються з одного електронного гаманця на інший [3]. Найбільш відомими міжнародними електронними платіжними системами є: Visa, Mastercard, E-Gold, Liberty Reserve, PayPal, Perfect Money, Moneybookers, Fethard, EasyPay, ChronoPay. Провідною міжнародною електронною платіжною системою є Visa International Service Association.

Visa International - це електронна платіжна система, яка є некомерційною асоціацією, і об'єднує більше 21000 банків-членів в усьому світу. Безпосередньо емісією і організацією прийому карток займаються самі банки. Датою виникнення системи вважають 1958 рік, коли були емітовані перші картки BankAmericard. Більше, ніж у 200 країнах світу можна здійснювати оплату в торгових точках за допомогою платіжних карток Visa [2]. Компанія здійснює посередницьку роль між банками й займається організацією розрахунків, а також забезпечує технічну взаємодію між учасниками (користувачами) даної системи. За даними Інтернет-джерел, близько 57% платіжними картками володіє світовий лідер Visa.

В межах України можуть функціонувати і використовуються як міжнародні електронні платіжні системи, так і внутрішньодержавні. Хоча на українському ринку представлено чимало електронних платіжних систем, як і внутрішньодержавних, так і міжнародних, проте вони ще мають низький рівень у їхньому застосуванні. На даний момент в нашій державі, люди більшу перевагу надають ще «живим» коштам, а це, в свою чергу, негативно відображається на розвитку систем електронних платежів.

Однак важливим є те, що поряд з перспективністю широкого запровадження системи безготівкових розрахунків за товари та послуги існує низка перешкод, що стримують її розвиток у нашій країні [4].

Наведемо ряд недоліків і переваг, які є очевидними при користуванні електронною платіжною системою Visa International:

До переваг належать:

- не потрібно носити із собою велику кількість банкнот та монет;
- відпадає проблема з видачею решти в декілька копійок в магазинах;
- не потрібно піклуватися про конвертування валюти. Це зробить банк, причому так, що клієнт виграє на різниці між курсом обміну в магазині і курсом, за яким конвертацію здійснить банк;
- при втраті картки досить лише повідомити в банк, щоб усі розрахунки за нею були негайно заблоковані;
- регулярне одержання повної інформації про здійснені операції.

Недоліками є:

- не досконала інфраструктура платіжних терміналів та банкоматів;
- в деяких випадках стягується комісія.

Таким чином, ми вважаємо, що застосування на практиці електронних платіжних систем є позитивним явищем. Це сприяє легшій і швидшій співпраці між учасниками ринкових відносин, у здійсненні платіжних розрахунків. В Україні система Visa International тільки починає розвиватись. На нашу думку, перш за все, в країні необхідно створити відповідні умови для легкого користування електронною платіжною системою, а це зокрема і вільний доступ до мережі Інтернет будь-яким користувачам, а також здійснювати вже самими компаніями дієву рекламу, заохочувальні «маневри», для того, щоб привернути увагу аудиторії споживачів до використання електронної платіжної системи. Це дозволить розширити мережу учасників та користувачів системи, удосконалити і розширити інфраструктуру платіжних систем шляхом залучення до безризикових технологій нових надавачів торговельних та сервісних послуг.

Список літератури: 1. Закон України «Про платіжні системи і переказ грошей в Україні» від 05.04.01 р. N 2346-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> . 2. Електронні платіжні системи/[Електронний ресурс].–Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронні_платіжні_системи. 3. *Пиріг С. О.* Платіжні системи Навч. посібн. / С.О.Пиріг. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с. 4. *Чернишова К.В.* Проблеми використання платіжних карток в Україні та шляхи їх вирішення/Управління розвитком. –2011, №9. с 122-124.

УДК 336.7.19

Д.В. КАРНАУХ, магістрант НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПISУ В УКРАЇНІ

Чи завжди ми відрізняємо електронний документ від документа в електронному вигляді? В електронному документі інформація, зафіксована за допомогою електронних даних, має включати обов'язкові реквізити документа, найголовнішим з яких є електронний підпис. Тобто без електронного підпису за певних вимог документ не має юридичної сили і не може вважатися електронним документом.

Електронний документообіг є одним із тих інструментів, які в змозі забезпечити потреби сьогодення в швидкому інформаційному обміні. А використання електронного цифрового підпису, що підтверджує оригінальність документа і надійно захищає його від підробок. Документи можуть бути засвідчені електронним цифровим підписом і передані до місця призначення протягом декількох секунд. За таких умов усі учасники обміну електронними документами незалежно від відстані мають однакові можливості в електронному інформаційному обміні.

Порушена проблема виникла не сьогодні. Її досліджували у своїх працях вітчизняні вчені, а саме: І.В. Двойленко, С.Ф. Левшаков [1], О.П. Голобуцький та О.Б. Шевчукта [2], та інші.

Отже, можна сказати, що документообіг з використанням електронного цифрового підпису посядає домінуюче місце у системі опрацювання, підготовки, підписання та надсилання документа.

Запропоновані інформаційні технології дають можливість фізичним особам, підприємствам та організаціям, суб'єктам господарювання більш ефективно і творчо вирішувати економічні та соціальні проблеми. Отже,

актуальність цієї роботи не викликає сумніву.

Для багатьох платників податку вже стало звичною справою електронне звітування з використанням цифрового підпису. Наприкінці травня розпочав свою роботу Акредитований центр сертифікації ключів Державної податкової служби та його представництва в усіх регіонах. Тепер платники податків мають можливість безкоштовно отримати ключі цифрового підпису та вільно використовувати програми для створення електронних звітів [3].

По даній темі у квітні 2013 року відбудеться Другий міжнародний форум з електронного цифрового підпису «PKI-Forum Україна 2013». Форум проводиться за офіційної підтримки Міністерства юстиції України та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Програма Другого міжнародного форуму з електронного цифрового підпису «PKI-FORUM Україна 2013» передбачатиме проведення дискусії, зокрема за такими напрямками:

- 10 років електронному цифровому підпису в Україні в фактах та цифрах: досягнення, перспективи розвитку та ризики;
- необхідність нового Закону «Про електронний цифровий підпис»: погляд регулюючих органів, правознавців, науковців та суб'єктів надання послуг;
- посилення вимог до матеріального та фінансового забезпечення суб'єктів, які надають послуги електронного цифрового підпису: доступність та «вартість» послуги;
- започаткування в Україні єдиної системи ідентифікації підписувачів: необхідність, що назріла;
- інтеграція інфраструктури відкритих ключів в інноваційні ІТ рішення: перегони між сервісом та безпекою [4].

Попри досить широке застосування електронний цифровий підпис у різноманітних галузях діяльності, фахівці з інформаційних технологій відзначають, що почнеться впровадження ЕЦП йде повільніше, ніж очікувалося. І причиною цьому служать не недоліки Закону "Про ЕЦП" (який обмежує

використання цієї технології з урахуванням двосторонніх і багатосторонніх домовленостей), а ряд стримуючих чинників. До них належать такі:

– незатребуваність технології ЕЦП для документів електронної пошти, оскільки застосування цій технології Київ може привабити небажане увага з боку хакерів, держслужб, які з тероризмом тощо;

– проблеми, пов'язані з допомогою ЕЦП, такі як підробка ЕЦП, незаконне здобуття влади та використання сертифікатів ЕЦП, передача ЕЦП іншій юридичній особі з порушенням встановлених правил;

– відсутність потреби використання ЕЦП в закритих інформаційних системах, у яких високий рівень захисту та контролю та так забезпечується.

Електронний цифровий підпис спрямований на спрощення та прискорення документообігу між суб'єктами господарювання, що, в свою чергу, має зміцнити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств, адже пришвидшиться процедура укладення цивільно-правових та господарських договорів, оформлення експортно-імпортних операцій, надання електронних банківських послуг.

Список літератури: 1. *С.Ф. Левишаков* «Проблеми становлення цифрового електронного підпису в Україні». Вісник НБУ. – 2012. с. 50–53. 2. Матеріали виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти та Консультативної ради з питань інформатизації при Верховній Раді України «Про хід виконання Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки»». – К.: Софт Прес. – 2007. с. 208. 3. Державна податкова служба у Рівненській області від 11.07.2012 р. <http://www.dpa.rv.ua>. 4. Всеукраїнська асоціація «Інформаційна безпека та інформаційна технологія» 2013. <http://www.pki-forum.com.ua>

УДК 657.1.011.56

Л.С. СТРИГУЛЬ, к.е.н., доцент НТУ «ХПІ»

С.О. УДОВИЧЕНКО, магістрант НТУ «ХПІ»

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ

Вступ. У сучасних умовах господарювання, коли необхідно приймати управлінські рішення в умовах невизначеності та ризику, постає необхідність

постійно здійснювати контроль за різними аспектами фінансово-господарської діяльності. Ефективність управління все більше залежить від ступеню раціонального здійснення процесів збору, переробки і передачі інформації, реалізованих в інформаційній системі. Така система дозволяє вчасно зібрати, згрупувати, обробити необхідну інформацію та прийняти вірне управлінське рішення та поліпшити механізм реалізації стратегії.

Постановка проблеми. В зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних технологій та появою нових напрямків використання комп'ютерних ресурсів, особливо актуальним є розробка багатфункціональних та вдосконалення існуючих систем обліку та контролю, які сприятимуть покращенню процесу обробки інформації та дозволятимуть проводити ефективний моніторинг діяльності підприємства й приймати оперативні управлінські рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність та економічну необхідність удосконалення інформаційних систем і технологій обліку обґрунтували в своїх працях Марченко Д. М., Бутинець Ф. Ф., Івахненко Т. В., Єльнікова Ю. В., Житна І. П., Садовнікова О. А., Шквіра В. Д., Писаревська Т.А. та ін.

Виклад основного матеріалу. Система бухгалтерського обліку на підприємстві чинить безпосередній вплив на ефективність інформаційної системи, бо надає інформаційну модель стану об'єкта управління і найбільш точно відображає місце його знаходження в багатфазовому просторі станів системи [1]. Детальніший опис системою стану об'єкта управління та зменшення інтервалів часу одержання інформації про фактичний стан системи підвищує ефективність інформаційної системи та достовірність вихідної інформації.

Сучасні інформаційні системи, незважаючи на їх багатфункціональність та можливість охоплення практично усіх сфер господарської діяльності підприємства, майже завжди сфокусовані винятково на внутрішніх процесах підприємства [2]. Сьогодні переваги у конкуренції досягаються шляхом запровадження інформаційних систем, які вдосконалюють взаємодію із

суб'єктами, які є зовнішніми щодо підприємства та його виробничого ланцюга, тобто із замовниками, постачальниками, партнерами тощо, наприклад MES (Manufacturing Execution System), CSRP (Customer Synchronized Resource Planning), SCM (Supply Chain Management) [3].

Перспективним напрямком вдосконалення інформаційних систем є забезпечення їх функціонування з мережею Internet, підтримка ними Web-інтерфейсу, інтеграція з іншими зовнішніми системами («клієнт-банк», електронний документообіг, автоматизоване проектування, управління технологічними процесами тощо). Інтеграція інформаційної системи з системою автоматизованого обслуговування для працівників значно зменшить витрати часу облікового персоналу, який витрачається на надання відповідей на запитання різних категорій користувачів інформації [4].

Висновок. Необхідність прийняття правильного та оперативного управлінського рішення з метою мінімізації ризиків та реалізації стратегії розвитку спонукає вітчизняні підприємства до впровадження ефективних та вдосконалення існуючих інформаційних систем як інструменту ефективної конкурентної політики.

Список літератури: 1. *Житна І. П.* Сучасні технології удосконалення системи автоматизації обліку та управління виробництвом / І. П. Житна, О. А. Садовніков // Управління розвитком. – 2010. - №3. – С.126-128. 2. *Писаревська Т.А.* Інформаційні системи обліку та аудиту: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 369 с. 3. *Терещенко Л. О.* Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. / Л. О.Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко. – К.: КНЕУ, 2004. – 187 с. 4. *Шипунова О. В.* Автоматизація управління підприємство: основи, принципи, функції та підходи / О. В. Шипунова, Ю. В. Сльникова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №6.

УДК 657.1.011.56

Н.А. БАХТИНОВА, бакалавр, НТУ «ХПІ»

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ (АНАЛІЗУ, АУДИТУ) ЯК НЕОБХІДНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Усі підприємства, незалежно від їх виду та форми власності, ведуть бухгалтерський облік. Відсутність достовірних даних, неточність і недбалість при веденні бухгалтерського обліку може привести до прийняття невірних

управлінських рішень і, як наслідок, до чималих збитків. Звичайно, найважливішими факторами при організації та веденні облікового процесу являються професіоналізм і людський чинник. Проте великий обсяг первинних документів, постійне виконання арифметичних дій та перевірка правильності таких розрахунків, безперервне зіставлення інформації з даними на суміжних ділянках обліку являються для бухгалтерської діяльності характерними питаннями. Перелічені проблеми дуже легко вирішуються за допомогою комп'ютера і автоматизованої системи ведення бухгалтерського обліку.

Дослідження вітчизняних вчених і зарубіжних дослідників у галузі автоматизації бухгалтерського обліку проводяться вже достатньо давно і знайшли своє втілення у наукових працях Т.І. Грабчука [1], С.В. Івахненкова, К.Е. Калласа, М.Ф. Кропивка, М.І. Козака, І.С. Литвина [2], В.І. Похіленка, Е.П. Романової.

В умовах автоматизованої обробки даних бухгалтерський облік і бухгалтерська інформація використовуються набагато ширше, ніж при ручній обробці даних. Можна виділити три категорії користувачів автоматизованої системи обліку:

- керівники, що несуть повну відповідальність за управління підприємством, його структурними підрозділами, а також відповідають за досягнення поставленої мети та цілей;

- користувачі, що мають прямий фінансовий інтерес, тобто особи, зацікавлені в стабільному фінансовому розвитку підприємства (інвестори, кредитори);

- користувачі з непрямим фінансовим інтересом (державна податкова адміністрація, фондові біржі, урядові організації, покупці продукції, що випускається, працівники підприємства тощо) [3].

На сьогоднішній день в Україні відбувається перебудова економічної системи ринкових відносин. Якісні зміни зачіпають усі галузі управління, зокрема, обліку, аналізу і аудиту. У зв'язку з цим істотного коригування

потребують методологічні та методичні аспекти організації бухгалтерського обліку.

Введення в практику автоматизованих інтегрованих систем обліку, аналізу та аудиту і розподілених систем обробки даних (РСОД) дозволяє комплексно вирішувати завдання не лише з обліку, але й щодо контролю, аналізу та аудиту. За допомогою таких систем можна проводити оцінку фактичного стану підприємства, а також прогнозувати і моделювати управлінські рішення [2].

При всій різноманітності бухгалтерських автоматизованих програм, наявних сьогодні на ринку, користувачу інформаційних систем потрібно зробити правильний вибір, орієнтуючись на завдання, що стоять перед кожним конкретним фахівцем. Ці завдання залежать від розміру підприємства, об'єму виконуваних операцій, характеру діяльності, специфіки галузі та інших чинників. При цьому необхідно брати до уваги існуючі відмінності щодо побудови вітчизняного бухгалтерського обліку та країн з розвинутою економікою. Якщо в Україні донедавна бухгалтерська справа обмежувалася обліково-реєстраційними завданнями, то у розвинутих країнах ці питання не являються основною частиною бухгалтерського обліку. Головна увага там приділяється швидкій обробці даних і фінансовому аналізу. Тому надзвичайно важливо правильно оцінити завдання та мету автоматизації бухгалтерського обліку.

Завдання автоматизації полягає у підвищенні якості роботи бухгалтерів і бухгалтерії в цілому. Тому методологічні аспекти автоматизованого бухгалтерського обліку в загальносистемному плані повинні відображати наступні питання:

- автоматизоване формування первинних облікових даних на папері та машинному носієві;
- автоматизоване ведення аналітичного та синтетичного обліку;
- автоматизоване ведення зведеного обліку, складання періодичної та річної звітності;

–автоматизація інформаційно-довідкового забезпечення і контрольно-аналітичних функцій бухгалтерського апарату;

–автоматизована передача вихідної інформації системи автоматизованого бухгалтерського обліку, що містить результати господарської діяльності підприємств й організацій, з метою її використання в управлінні [4].

Таким чином, комп'ютерна система бухгалтерського обліку – це вдале поєднання професійних якостей і функцій користувача з інтелектуальними можливостями комп'ютерів, що дає змогу одержувати необхідну для управління й оперативного контролю інформацію. В основу автоматизації бухгалтерського обліку покладено принцип безперервної обробки облікових даних. Саме тому при застосуванні сучасних інформаційних систем та технологій ефективність ведення бухгалтерського обліку підвищується.

Список літератури: 1. *Грабчук Т.І.* Функції контролю бухгалтерського обліку в умовах автоматизації //Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 4. – С. 48-49. 2. *Литвин І.С.* Інформаційні технології в економіці: Навчальний посібник. – Т.: Економічна думка, 2001. – 296 с. 3. *Загородний В.П., Савченко В.Я.* Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка. – К.: Блицинформ, 1997. – 605 с. 4. *Ситник В.Ф., Писаревська Т.А., Єрьоміна Н.В., Краєва О.С.* Основи інформаційних систем. – К.: КНЕУ, 1997. – 245 с.

УДК 65.011.56

О.В. КИРИЧЕНКО, магістр НТУ «ХПІ», м. Харків

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть в зв'язку із стрімким розвитком інформаційних технологій з'явилося багато нових напрямків використання комп'ютерних ресурсів та різноманітних програмних продуктів для автоматизації управління бізнес-процесами підприємства. Саме тому особливо актуальними є розробка та впровадження інформаційних систем бухгалтерського обліку, аналізу та контролю, що сприяють покращенню процесу обробки інформації та дозволяють більш ефективно працювати підприємству.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему впровадження інформаційних систем і технологій підприємства розглянуто в працях як вітчизняних, так і зарубіжних економістів, зокрема: Черненко М., Сергеев В.И., Григорьев М.Н., Уваров С.А. Дениел О'Лири, Івахненко С. та інших вчених.

Виклад основного матеріалу. ERP-система – це методологія ефективного планування и управління всіма ресурсами підприємства, які необхідні для здійснення його діяльності [1]. Етап вибору системи управління підприємством є одним з найважливіших і повинен розглядатися керівництвом, як стратегічне вкладення засобів, яке повинне окупитися за рахунок удосконалення управління, підвищення ефективності виробництва, скорочення витрат [2].

2000 найбільших компаній в світі використовують в середньому 49 різних видів програмного забезпечення і витрачають близько 24 мільярдів доларів, щоб забезпечити взаємозв'язок різних систем. Зараз на світовому ринку близько 500 систем, відповідних до стандартів ERP. За оцінками фахівців, кількість успішно впроваджених інформаційних систем даного класу на вітчизняних підприємствах близько 300.

Зарубіжна система автоматизованого управління SAP R/3 викликає найбільший інтерес у керівників і власників крупних компаній. Система має інтегроване сховище даних, засоби управління інформаційними потоками, в системі відтворені процеси бізнесу. При впровадженні достатньо налагодити систему згідно вимогам конкретного користувача. Основними модулями системи є: фінанси, управління бюджетом, контролінг, управління матеріальними потоками, збут, техобслуговування і ремонт устаткування [3].

Якщо порівнювати ціни вітчизняних і закордонних ERP-систем, то можна сказати, що запровадження таких систем вітчизняного виробництва буде в декілька (а інколи і в декілька десятків) разів дешевшим. Крім того, вітчизняні системи для малого і середнього бізнесу, мають і інші переваги: більша пристосованість до умов української економіки, наявність висококваліфікованих фахівців і фірм, які займаються безпосереднім

впровадженням і обслуговуванням таких інформаційних систем [4].

Переваги впровадження ERP очевидні. Використання такої системи дозволяє використовувати одну інтегровану програму замість декількох розрізнених. Однак є й недоліки, такі як недостатність інвестування в IT - проект, як наслідок, проект затягнеться на дуже тривалий строк. Системи через високу вартість доступні тільки крупним підприємствам.

Складні й дорогі закордонні системи класу ERP потребують досить більших витрат на впровадження. Наприклад, якщо вартість самої програми 6-10 тис. дол. США, то її впровадження коштує десятки тисяч доларів. Для більш простих програм впровадження й консультації обходяться значно дешевше, у межах 17-20 % від вартості програми. На навчання персоналу витрачається від 50 до 1000 дол. США, а на консультацію бухгалтерів - 900 дол. США за день.

По оцінках фірми «Ernst & Young», при реалізації проекту, пов'язаного з мережами, на апаратуру й програми в розвинених країнах доводиться 20 % витрат, а на обслуговування системи й навчання персоналу - близько 80 %. В окремих випадках витрати на впровадження можуть представляти більшу суму, ніж вартість самого програмного забезпечення.

Поширена думка, що українські програмні продукти більш прості у впровадженні, ніж західні, на жаль, не підтверджується практикою. Так, успішні впровадження вітчизняних систем автоматизації великих підприємств становлять 60 % від загальної кількості всіх проектів, програмних продуктів для малих підприємств - близько 80 %. Згідно даним «Gartner Group» щодо західного ринку, проекти впровадження відповідають плановим показникам для ERP-Систем також приблизно в 60 % випадків, а цілком провалені - 10 %. Правда, у розвинених країнах враховуються тільки запущені проекти, у той час як в Україні велика кількість впроваджень, які взагалі не почалися або заморожені на невизначений строк у зв'язку з форс-мажорними обставинами (наприклад, зміна власника).

В свою чергу для невеликих підприємств не доцільне впровадження ERP –

системи, оскільки обсяги виробництва підприємства не на стільки великі, щоб очікувати підвищення інтегральної ефективності виробництва в результаті впровадження ERP - системи. До того ж підприємство на даному етапі в першу чергу має потребу в автоматизації тільки проектних робіт, отже не всі функції, пропоновані розроблювачами ERP - систем будуть затребувані [5].

Висновки. ERP це шлях до реального підвищення конкурентоспроможності і прибутковості, до залучення інвестицій, і як наслідок - до максимальних темпів зростання бізнесу – це єдине інформаційне середовище, могутній засіб збору і аналізу фінансової інформації. Але основним недоліком ERP-систем вважається їх значна вартість, яка не дає змоги ширше їх використовувати.

Список літератури: 1. *Черненко М.* Реінжиніринг і псевдореінжиніринг / М. Черненко // Управление компанией. – 2000. – № 21-22. – С. 31-35. 2. *Сергеев В.И., Григорьев М.Н., Уваров С.А.* Логистика. Информационные системы и технологии Учебно-практическое пособие - М.: Изд-во "Альфа-Пресс", 2008. - 608 с. 3. ERP системы. Современное планирование и управление ресурсами предприятия. Выбор, внедрение, эксплуатация/ Дениел О'Лири. – М.: ООО «Вершина», 2004. – 272 с. 4. *Івахненко С.* Впровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми / С. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – №2. – С. 56–62. 5. World Economic Forum (The Global Information Technology Report) [електронний ресурс] – режим доступа: <http://www.weforum.org/>

Під керівництвом Л.С. СТРИГУЛЬ, к.е.н., доцент НТУ «ХП»

УДК 336.221.4

О.С. ВЕРТАШОВА, магістрант, НТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Світовий досвід показує, що впровадження досягнень інформаційних технологій - найбільш перспективний і економічно ефективний напрям в роботі податкових органів. Способи організації обробки податкової інформації все більше впливають на повноту збору податків, тому незмінно важливим є завдання забезпечення своєчасного введення, обробки, зберігання та надання інформації по основних напрямках діяльності податкової служби. Цей комплекс

характеризується великою кількістю типів документів різної складності, які циркулюють у самому комплексі та за його межами, створюючи для обробки та передавання великі обсяги інформації [1].

В даний час автоматизація та інформатизація податкової системи є однією з найчастіше обговорюваних тем. Дослідженням проблеми автоматизації оподаткування на сучасному етапі займається ряд українських вчених, серед них А.В. Олійник, В.М. Шацька, С.І. Пелех, О.В. Адамик, Ю.В. Зима та багато інших. Дослідження цих авторів розкривають чимало важливих теоретичних і практичних питань стосовно автоматизованого обліку податків.

Незважаючи на значну кількість досліджень та робіт з даної теми, вона донині є актуальною, адже податкова система України досі знаходиться в стадії розвитку і не є достатньо автоматизованою.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад про рівень інформатизації та автоматизації податкової системи України та виявлення проблем, які виникли на шляху розвитку та використання інформаційних систем. Зазначена мета зумовила необхідність виконання такого завдання – розглянути нинішній стан податкової системи України з огляду на інформаційні системи.

Рівень інформатизації податкової служби України порівняно із Західними країнами значно нижчий. У той же час на сьогодні проведено значний обсяг робіт з модернізації засобів автоматизації функцій районних, обласних і головної податкових служб. Створено і функціонує Державний реєстр фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів [2].

Розроблено понад 50 АРМ (автоматизованих робочих місць), які забезпечують виконання обліково-розрахункових функцій практично в усіх підрозділах податкових адміністрацій, створено автоматизовану інформаційну систему «Податки», яка забезпечує більш досконалий податковий облік. З їх допомогою автоматизовано найбільш рутинні процедури обробки даних. У декількох областях створюються локальні мережі, що об'єднують автономні

АРМ. Впроваджена та експлуатується система зв'язку між районними, обласними і центральною адміністраціями в режимі електронної пошти з використанням комутованих каналів [3].

Але оскільки роботи виконувалися за відсутності чіткої концепції розвитку інформаційної інфраструктури податкової служби і часто були реалізовані без додержання єдиних стандартів та технологій, то не було досягнуто бажаного результату - значного впливу на підвищення рівня надходжень до бюджетів держави. Здійснити інформатизацію ДПСУ в умовах кризового стану економіки і обмежених ресурсів можна лише шляхом чіткого визначення пріоритетних напрямків з концентрацією на них фінансових, матеріальних і трудових ресурсів. А також за умови її глибокої модернізації, однією з найважливіших складових частин якої є впровадження сучасних інформаційних технологій на всіх рівнях ієрархічної структури галузі.

Організація в рамках системи автоматизованих робочих місць для кожного фахівця ДПС дає можливість останньому своєчасно отримувати достовірну та повну інформацію для виконання своїх функціональних обов'язків та забезпечить:

- вдосконалення оперативності роботи і продуктивності праці податкових інспекторів;
- підвищення достовірності даних щодо обліку платників податків і ефективності контролю за додержанням податкового законодавства;
- оперативне отримання даних про надходження податків за запитом на будь-яку дату обліку на будь-яких вертикальних рівнях системи управління оподаткуванням;
- поліпшення якості та підвищення оперативності бухгалтерського обліку;
- поглиблений аналіз динаміки надходження сум податків і можливість прогнозування цієї динаміки;
- забезпечення повного і своєчасного інформування податкових адміністрацій всіх рівнів про податкове законодавство на будь-яку дату обліку,

починаючи з поточної і раніше [4];

– своєчасне інформування адміністрації території, яка обслуговується ДПС, про надходження податків і додержання податкового законодавства;

– скорочення обсягу паперового документообігу;

– підвищення оперативності та якості рішень, які приймаються щодо керування оподаткуванням з метою підвищення ефективності його функціонування.

Розглядаючи рівень інформатизації та автоматизації податкової системи в Україні можна зазначити що він недостатньо високий і дещо недосконалий. Можливості інформаційних технологій податкової системи не використовуються в повній мірі. Враховуючи це, Україна повинна скористатися досвідом тих країн, податкові системи яких функціонують краще завдяки високому рівню автоматизації обліку податків, що в свою чергу забезпечує безперебійну роботу органів податкової служби .

Список літератури: 1. *Зима Ю.В.* «Проблеми автоматизованого обліку податків» 2012 рік. 2. *Одинець В.* «Напрямки модернізації державної податкової служби» [режим доступу] <http://www.vesna.org.ua/txt/sxid/econ2003/57.html> 3. Економіко-правова бібліотека [режим доступу]: <http://vuzlib.org/beta3/html/1/1628/1795> 4. *Бетина Т.А.* «Причины несовершенства налогового контроля в украинской практике» Налоговый вестник. 2011. - № 11.

УДК 657.1.011.56

М.О. КОЛЕСНИК, студентка 5 курсу НТУ «ХП»

АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Підприємство є відкритою соціально-економічною системою, тому важливість послідовних та своєчасних управлінських рішень стосовно тих чи інших перетворень відносно зміни параметрів зовнішнього середовища відіграє найважливішу роль у системі економічної безпеки підприємства.

У сучасних умовах бухгалтерський облік в Україні має бути орієнтований на забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління у найкоротший час, саме тому, необхідним є використання сучасних

автоматизованих систем облікової інформації. Їхнє застосування надає нові можливості для розвитку й оптимізації як виробничих процесів, так і підвищує продуктивність праці, дає змогу ефективно використовувати ресурси, що в свою чергу позитивно впливає на якість управління підприємством.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі автоматизації бухгалтерського обліку у системі економічної безпеки на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі застосування обчислювальної техніки задля більш ефективної організації бухгалтерського обліку присвячено чимало праць вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: В.П. Завгородній, М.Т. Барановський, Н.М. Головай, Г.Г. Кірейцев, Ю.І. Осадчий, М.Г. Чумаченко, а також Е.К. Гільде, П.О. Додонов, В.І. Ісаков, К.Е. Каллас, К.Н. Нарібаєв, В.І. Подольський, М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко та інші. Проте досвід застосування комп'ютерної техніки в бухгалтерському обліку показав, що суттєвою перешкодою її належного використання є відсутність методичних матеріалів з організації бухгалтерського обліку на сучасному етапі розвитку технічних засобів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Побудова ефективної системи економічної безпеки підприємства неможлива без належного обліково-інформаційного забезпечення, що передбачає, насамперед, надання якісної інформації та захист інформаційного середовища підприємства.

За таких умов вагомого значення набуває організація системи бухгалтерського обліку, який покликаний надавати повну та об'єктивну інформацію для потреб управління. Так, під час діагностики економічної безпеки підприємства аналітик має використовувати весь арсенал даних (дані фінансового та управлінського обліку, оперативні дані, дані анкетувань та інше), що відображені у великій кількості документів. Грамотно оброблені і систематизовані, вони є деякою мірою гарантією ефективного управління, бо відсутність достовірних даних може призвести до неправильного управлінського рішення і, як наслідок, до серйозних збитків. [1,2]

Основним напрямком удосконалення бухгалтерського обліку та його організації є комп'ютеризація. Але комп'ютеризація, що не просто прискорення виконання облікових робіт, а й визначальним фактором організації обліку. Тому найбільшого ефекту від використання автоматизації в бухгалтерському обліку можна досягти шляхом удосконалення методології і організації самого процесу обліку, підвищення його контрольних властивостей на базі застосування відповідних програмних та апаратних засобів.

Ефективна організація бухгалтерського обліку потребує певних передумов, серед яких найважливішими є: 1) ретельне вивчення особливостей господарської діяльності підприємства; 2) висока кваліфікація головного бухгалтера. Організація автоматизованої системи бухгалтерського обліку неможлива також без: 1) наявності грошових коштів для інвестицій в створення та експлуатацію інформаційної системи обліку; 2) зацікавленості керівника та головного бухгалтера підприємства. [3]

Під час застосування автоматизованих облікових систем, підприємство може використовувати їх як інструмент, який дає змогу: досліджувати найважливіші чинники, які впливають на стан функціонування системи економічної безпеки; аналізувати основні процеси, що впливають на гарантування економічної безпеки підприємства в цілому; розробляти заходи щодо забезпечення високого інформаційної безпеки підприємства.

В умовах автоматизації обліку для одержання оперативних даних та складання звітності використовується єдина інформаційна база, що усуває необхідність ведення окремого від бухгалтерського оперативного обліку. Таким чином, поділ бухгалтерського обліку на фінансовий, управлінський та податковий є умовним, оскільки названі види обліку на підприємствах здійснюються єдиним структурним підрозділом – бухгалтерією та базуються на одних і тих же первинних документах. [3]

В міру розвитку соціально-економічних відносин традиційні облікові джерела, які, як-правило, містять кількісні показники, доцільно доповнити

якісною інформацією внутрішнього і зовнішнього походження, що уможливить зростання якості та важливості облікової інформації для потреб управління.

Отже автоматизований бухгалтерський облік є єдиною інформаційною системою, що використовується для виконання всіх функцій та вирішення всіх завдань управління.

Висновок. Отже, при застосуванні автоматизованого бухгалтерського обліку на підприємстві, бухгалтери та управлінці отримують численні переваги. Для того, щоб це не було проблематично, на підприємстві потрібно вибрати оптимальну облікову систему, за умов мінімізації витрат, а також провести навчання персоналу для роботи з цією системою. Все це забезпечить ефективну роботу підприємства на всіх рівнях управління та гарантує економічну безпеку підприємства.

Список літератури: 1. Головай Н.М., Пославська Л.І. Обліково-інформаційне забезпечення в управлінні економічною безпекою підприємства.//Інноваційна економіка.2012. - №10. – С.302. 2. Наконечна Н.В. Автоматизовані облікові системи як інструмент гарантування економічної безпеки підприємства.// Науковий вісник НЛТУ. 2010. - №20.12. – С. 328. 3. Івахненко С.В. Організація бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерної техніки., - Житомир: ЖІТІ,1998. – 225 с.

УДК 657.1.011.56

В.І. КИРИЧЕНКО, спеціаліст НТУ «ХПІ», Харків

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ, ЯК ОСНОВА УПРАВЛІНСЬКОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВОМ

Стати лідером на ринку, підвищити ефективність роботи персоналу, створити оптимальну структуру управління – це першочергові завдання керівника підприємства. Для потреб управління підприємством бухгалтерський облік повинен надавати повну та своєчасну інформацію, що потребує його належної організації. Відповідно, це зумовлює широке застосування бухгалтерських пакетів і програм, завдяки впровадженню яких підвищується оперативність обробки даних і вірогідність ділової інформації, приймаються об'єктивніші фінансові й управлінські рішення. Проте сьогодні ще далеко не

всі підприємства, установи та організації автоматизували виконання завдань, пов'язаних зі специфікою їх діяльності, управлінням персоналом. Наявність цих та інших питань зумовлює актуальність теми дослідження. Проблему необхідності інформаційних систем і технологій в управлінні підприємством розглянуто в працях як вітчизняних, так і зарубіжних економістів, зокрема: Бутинець Ф. Ф., Кліменко О. В., Минухин С.В., Шквір В. Д. та інших вчених.

Інформаційна система, як система управління, тісно пов'язана із системами збереження та видачі інформації, із системами, що забезпечують обмін інформацією в процесі управління. Вона охоплює сукупність засобів та методів, що дають змогу користувачу збирати, зберігати, передавати і обробляти відібрану інформацію. Інформаційні системи існують з моменту появи суспільства, оскільки на кожній стадії його розвитку була потреба в управлінні. Місією інформаційної системи є виробництво необхідної для організації інформації, потрібної для ефективного управління всіма її ресурсами, створення інформаційного та технічного середовища для управління її діяльністю.

Інформаційна система може існувати і без застосування комп'ютерної техніки – це питання економічної необхідності [1].

Зараз стрімко розвиваються системи планування ресурсів підприємства (ERP), які являють собою нове покоління інформаційних систем, розроблених для рішення поточних завдань бізнесу з обліком множинних функціональних областей великих корпоративних підприємств. Системи ERP забезпечують такі організації високоінтегрованими рішеннями, що опираються на використання загальних баз даних. Як внутрішні, так і зовнішні зв'язки між різними функціональними видами діяльності підтримуються завдяки тому, що всі необхідні дані зберігаються в єдиній базі. Таким чином, дані про ділові операції вводяться в систему один раз, вплив цих операцій на бізнес-процеси можна оцінити негайно, а відповідні звіти одержати відразу [2].

По масштабах ERP - системи прийнято відносити до великих інтегрованих

інформаційних систем управління, оскільки вони забезпечують повну функціональність для великої кількості користувачів.

У таблиці 1 представлений набір функцій і їх характеристик, який можна вважати типовим для програмних продуктів класу ERP [3].

Таблиця 1 - Функції ERP – систем

Функції	Характеристика
Управління проектами	Планування завдань проекту і ресурсів, необхідних для його реалізації
Ведення конструкторських і технологічних специфікацій	Визначення складу кінцевого виробу, а також матеріальних ресурсів і операцій, необхідних для його виготовлення
Управління попитом і формування планів продажів і виробництва	Прогнозування попиту і планування випуску продукції
Планування потреб в матеріалах	Визначення об'ємів усіх видів матеріальних ресурсів (сировини, матеріалів, комплектуючих), необхідних для виконання виробничого плану, а також термінів постачань, розмірів партій і ін.
Управління запасами і закупівельною діяльністю	Організація ведення договорів, реалізації схеми централізованих закупівель, забезпечення обліку і оптимізації складських запасів і ін.
Управління запасами і закупівельною діяльністю	Контроль наявності їх завантаження, включаючи укрупнене планування потужностей і детальніше планування, аж до робочих місць
Фінансові функції	Фінансовий облік, управлінський облік, оперативне управління фінансами

В теперішній час ERP–системи мають недоліки і складності, пов'язані з їх впровадженням і використанням: адаптація систем ERP вимагає переоцінки, а можливо, і повної перебудови бізнес-процесів, що часто вимагає іншої кваліфікації кадрів і перетворень в організаційній структурі.

Переваги від використання ERP–систем: вони допомагають знизити витрати на внутрішні операції; змушують компанію оптимізувати бізнес-

процеси; використання такого роду систем можна віднести до числа необхідних стратегій в конкурентній боротьбі; зберігання даних в одній, загальній для підприємства базі дозволяє також провести цілий ряд аналітичних досліджень; набагато спрощується й завдання побудови сховищ даних, коли дані можуть бути отримані від однієї системи; значна економія при управлінні операційними системами й центрами даних, що досягається шляхом введення єдиних стандартів у всіх відділах організації [4].

Висновки. Застосування сучасних інформаційних систем і технологій в управлінні є одним з головних інструментів ефективності бізнесу. Мета застосування управлінських інформаційних систем полягає в тому, щоб упорядкувати інформаційні потоки, надати ефективний доступ до даних менеджерів усіх рівнів для прийняття мотивованих управлінських рішень. Очевидно, що без своєчасної і достовірної інформації про стан справ на підприємстві неможливе управління ним, а, отже, неможливо і розвиток бізнесу.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф.Ф.* Інформаційні системи бухгалтерського обліку [Текст] : підручник /Ф. Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук; За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 2-е вид., перероб, та доп. – Житомир : ПП Рута, 2002. – 544 с. 2. *Кліменко О.В.* Інформаційні системи і технології в обліку [Текст] : Навчальний посібник / О. В. Кліменко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с. 3. *Минухін С.В.* Формирование информационного обеспечения системы управления бизнес процессами предприятия / С. В. Минухін // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 10. – С. 170 -178. 4. *Шквір В.Д.* Інформаційні системи і технології в обліку [Текст] : Навчальний посібник / В. Д. Шквір, А. Г. Завгородній, О. С. Височан. – К. : Знання, 2006. – 439 с.

Під керівництвом Л.С. СТРИГУЛЬ, к.е.н., доцент НТУ «ХП»

УДК336.221.4

Д.Ю. ФЕДОРОВА, магістрант, НТУ «ХП»

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ, ЯК НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Головною метою функціонування бухгалтерської інформаційної системи на підприємстві є забезпечення керівництвом підприємства фінансовою інформацією для прийняття обґрунтованих рішень при виборі альтернативних

варіантів використання обмежених ресурсів, тому проблема створення та впровадження інформаційних систем на підприємстві залишається актуальною і сьогодні. При цьому бухгалтерська підсистема є найважливішою, так як виконує провідну роль в управлінні потоком інформації про стан об'єкта управління, напрямку його надходження в усі підрозділи підприємства, а також зацікавленим особам поза ним [1].

Питання, пов'язані з проблемами організації та впровадження інформаційних систем у бухгалтерському обліку, висвітлено у роботах В.Д.Шквіра, А.Г.Загороднього, О.С.Височана, С.В.Івахненка. Теоретичні засади функціонування інформаційних систем та їх подальшого розвитку було розглянуто В.Н.Амітаном, А.М.Березою, Р.М.Лепою, Я.Г.Берсуцьким, Ю.Г.Лисенком.

Аналіз літературних джерел показав, що деякі питання методологічного і практичного характеру щодо створення інформаційних систем в обліку, що забезпечують прийняття ефективних управлінських рішень залишаються нерозв'язаними. Тому метою даної статті є висвітлення теоретичних питань, пов'язаних з організацією і використанням інформаційних систем у бухгалтерському обліку, а також приведення доказів того, що обійтись без інформаційних систем на сьогодні неможливо.

На сучасному етапі підприємствам неможливо обійтись без інформаційних технологій. Автоматизація підприємств є невід'ємною частиною правильного та більш ретельного бухгалтерського обліку. Проте зараз існує багато проблем щодо автоматизації підприємницької діяльності. Автоматизація несе за собою великі зміни, які потребують знищення застарілих методів, тому багато підприємств й досі не автоматизовані. В ринкових умовах господарювання автоматизація процесу обліку дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення.

Інформаційна система спрямована на те, щоб своєчасно надавати органам управління необхідну і достатню інформацію для прийняття рішень, якість яких забезпечує високоефективну діяльність об'єкта управління і його

підрозділів. Інформаційна система виконує такі завдання:

- виявлення джерел інформації;
- збір, реєстрація, обробка і видача інформації, яка характеризує стан виробництва та управління;
- розподіл інформації між керівниками, підрозділами і виконавцями за критерієм корисності[4].

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм по автоматизації бухгалтерського обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи ведення обліку є пакети 1С: "Підприємство" та "Парус - Підприємство" [2].

В Україні більш широкого розповсюдження набула програма "1С:Підприємство 7.7". Проте сьогодні дедалі більшої популярності набуває нова версія цієї програми "1С: Підприємство 8.0" завдяки своїм новим додатковим можливостям.

Система програм "1С: Підприємство" призначена для вирішення широкого спектру задач автоматизації обліку стоять перед сучасними підприємствами, що динамічно розвиваються. Вона є системою прикладних рішень, побудованих за єдиними принципами і на єдиній технологічній платформі: «1С: Підприємство». Керівник може вибрати рішення, яке відповідає актуальним потребам підприємства і надалі розвиватиметься у міру зростання підприємства або розширення задач автоматизації [2].

Система "1С:Підприємство 8.0" впевнено завоювала високі позиції на ринку автоматизованого програмного забезпечення. Аналіз досвіду використання цієї платформи зумовив необхідність розроблення нових версій - 8.1; 8.2; 8.3.

Вдале впровадження комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку прискорює інформаційні потоки в декілька, а іноді – і, десятки разів. Повнота, своєчасність та достовірність отриманої інформації дозволяє ухвалювати правильні та ефективні рішення на різних рівнях підприємства. Ефективність

комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку визначають порівнянням результатів від функціонування даної системи та витрат усіх видів ресурсів, необхідних для її створення та розвитку [3].

Застосування комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку ефективно тоді, коли наслідком впровадження є підвищення ефективності та поліпшення якості ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Це може виражатися у такому:

- упорядкування бухгалтерського обліку;
- збільшення якості та повноти інформації;
- зниження кількості помилок;
- забезпечення оперативності бухгалтерського обліку;
- підвищення продуктивності праці співробітників бухгалтерії.

Таким чином, використання інформаційних систем у бухгалтерському обліку повинно призвести до підвищення ефективності кінцевого продукту управління – прийняття ефективних рішень з метою досягнення поставлених цілей.

Список літератури: 1. *Ф.Ф. Бутинець* Інформаційні системи бухгалтерського обліку: підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності "Облік і аудит". - Житомир: ПП "Рута", 2002. - 544 с. 2. *А.В. Дмитренко* Удосконалення обліку податку на додану вартість в умовах здійснення спільної діяльності при застосуванні програмного продукту «1С: Бухгалтерія»/ А.В. Дмитренко// Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2009. – №1(32). – с. 67-70. 3. *С.В. Івахненко* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: Наукове видання – Житомир, 2009.-416 с. 4. *С.І.Левицький, Р.М. Лепа, Ю.А.Коваленко.* Інформаційні системи на підприємствах - Донецьк, 2007.-250с.

УДК 330

О.В. МАНОЙЛЕНКО, д.е.н., професор НТУ «ХП»
Т.Ю. ЦІСАР, магістр, НТУ «ХП», м. Харків

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день в Україні відчувається велика нестача спеціалістів по банківським технологіям, немає відповідної навчальної і технічної літератури по банківським електронним системам. Із зарубіжних книжок по цій

галузі теж не багато тому, що системи електронних платежів не є широко тиражованим продуктом з однієї сторони, а з іншої, і розробники, і користувачі зовсім не зацікавлені розкривати окремі технічні деталі системи, щоб не «навчити» потенційних зловмисників.

Вимоги, які постійно висуває Національний банк України з метою зменшення ризиків та підвищення рівня безпеки, сприяють все більшому розвитку інформаційних технологій в банках України тому актуальним питанням у наш час є дослідження проблем, які виникають при застосуванні банками України сучасних систем автоматизації банківських операцій.

Метою дослідження є виявлення проблем автоматизації банківських операцій в банківській системі України на сучасному етапі.

Автоматизація банківських операцій представляє собою застосування електронних і механічних пристроїв, економіко-математичні методів і систем управління для обробки, накопичення, аналізу та передачі на відстані інформації про грошові платежі, розрахунках та інших фінансово-кредитних операціях.

Принцип побудови автоматизації банківської системи представлений на рисунку 1.

До складу ядра САБО входять:

набір таблиць бази даних (інформація про параметри банку, довідники системи, перелік користувачів процентні ставки, курси валют, клієнти банку і їхні рахунки тощо);

набір процедур і тригерів (тригер – це процедура, яка аналізує можливість виконання дії, наприклад, право користувача на вставку/ вилучення/ модифікацію записів до таблиці, при виявленні будь-яких некоректних дій тригер викликає повернення назад трансакції).

Автоматизація банківських операцій дозволяє:

– виконувати без паперові платежі операції з мінімальним залученням праці людей і скорочення організаційних витрат;

- проводити обробку платежів переважно в реальному часі, за виключенням підведення бухгалтерських звітів у кінці дня і звітності по них;
- прискорювати обмін інформацією між банками і клієнтами, банками і їх відділеннями за допомогою комунікаційних ліній зв'язку;
- мінімізувати типові види банківського ризику (втрата документів, помилкова адресація, фальсифікація платіжних документів та ін.);
- забезпечувати керівників стратегічними оцінками положення банку в умовах конкуренції, організації роботи і кадрової політики.

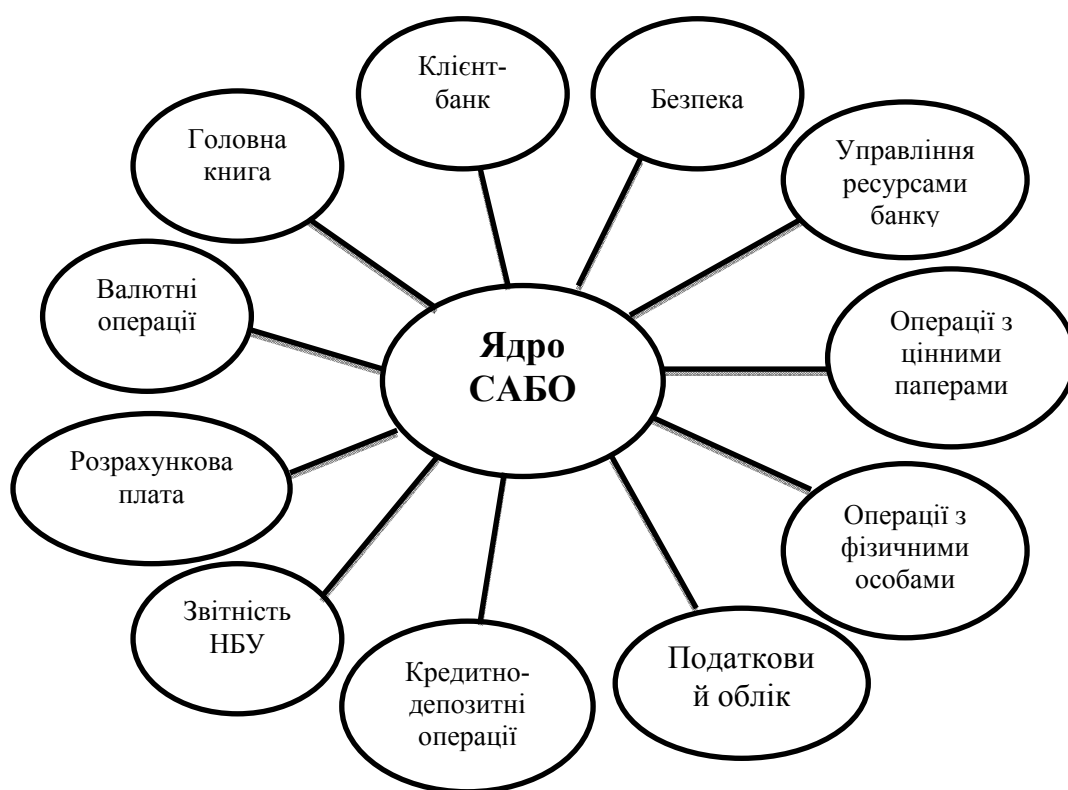

Рис. 1. Принцип побудови автоматизованої банківської системи

На мою думку, при виникненні банківської сфери в Україні питання автоматизації спочатку приділялось недостатньо уваги, адже більшість банків пішли шляхом створення власних комп'ютерних систем, які відрізняються від інших тим, що інформація, яка опрацьовується ними повинна бути надійно захищена від сторонніх осіб, а сама система повинна мати властивості

безвідмовності в роботі. Я погоджуюсь – такий підхід має свої переваги та недоліки.

Так, до перших слід віднести: відсутність необхідності у великих фінансових вкладах на придбання банківських систем, пристосованість банківських систем до умов експлуатації (до існуючих ліній зв'язку), можливість постійної ефективної модернізації системи.

Недоліки такого підходу очевидні: необхідність в утриманні великого комп'ютерного штату, несумісність різних систем, відставання від сучасних тенденцій розвитку і багато іншого. Однак є приклад придбання та успішної експлуатації банками дорогих банківських систем. Але на сьогодні є найбільш вигіднішими та популярними змішенні рішення, при яких частина модулів банківської системи розробляється комп'ютерним відділом банку, а частина закуповується у незалежних виробників.

Також хочу відмітити ще ряд проблем, які зараз є в Україні. Серед них можна визначити такі:

- відсутність Центрального засвідчу вального органу, що значно стримує впровадження захищених інформаційних технологій в економіці країни, зокрема, розвиток електронного бізнесу;

- наявність дуже малого ринку засобів захисту інформації, особливо для малого бізнесу. Численні фірми реально мають ліцензії Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України (ДСТСЗІ СБУ), але надійність засобів криптографічного захисту інформації є дуже мало, а вартість їх досить велика. Для малого бізнесу потрібні недорогі засоби захисту, які можуть не мати сертифікатів або експертних оцінок ДСТСЗІ СБУ;

- відсутність для торговців нормативної бази, яка стосується всебічного поширення безготівкових розрахунків з населення. Дуже часто навіть великі супермаркети не бажають впроваджувати розрахунки за платіжними картками.

Потрібно вирішити питання стосовно технічних вимог до використання

терміналів для обслуговування карток. Важливим кроком для поліпшення ситуації буде прийняття на державному рівні нормативних актів, які зобов'язують торгівців використовувати торгові термінали (так було зроблено для обов'язкового використання касових апаратів).

Таким чином можна зробити висновок, що в наш час автоматизація банківських операцій вважається одним з основним критерієм вдалої роботи банку. Тому проблеми, які існують при автоматизації банківських операцій потребують подальшого дослідження науковцями та повинні бути вирішені найближчим часом.

Список літератури: 1. *Страхарчук А. Я., Страхарчук В. П.* Інформаційні системи і технології в банках: Навчальний посібник. – Київ: УБС НБУ, 2007. – 515 с. 2. *А.В.Олійник, В.М.Шацька* - Навчальний посібник - Львів: "Новий Світ-2000", 2006 - 436 с. 3. *Івахненко С.* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навчальний посібник/ Сергій Івахненко, - К.: Знання-Прес, 2003. - 349 с.

Секція 3. «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ»

УДК 339.33.67

Л.С. СТРИГУЛЬ, к.е.н., доцент НТУ «ХПІ», Харків
О.В. КИРИЧЕНКО, магістр НТУ «ХПІ», Харків

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. В умовах сучасної фінансово-економічної кризи великим підприємствам необхідно здійснювати комплекс заходів щодо удосконалення їхньої діяльності для підтримки конкурентоспроможності на ринку та підвищення прибутковості. Основним способом покращання становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є здійснення внутрішнього аудиту, основним завданням якого є виявлення відхилень в діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо їх усунення. Саме цьому є актуальним питання проведення аудиту на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему розглянуто в працях як вітчизняних, так і зарубіжних економістів, зокрема: Сподарик В., Каменська Т., Петренко С., Макеєва О., Шишкін В. Ю. та інших вчених.

Виклад основного матеріалу. Внутрішній аудит являє собою вид незалежної діяльності, який проводиться на окремому підприємстві з метою встановлення фактичного стану справ суб'єкта господарювання і пошуку ефективних рішень існуючих проблем [1].

Органи управління підприємством користуються послугами внутрішніх аудиторів як додатковим ресурсом, що дасть їм змогу здійснювати функції управління підприємством. Виходячи з цього, можна визначити основні завдання внутрішнього аудиту в сучасних умовах [2]:

1. оцінка відповідності існуючим правилам і процедурам;
2. оцінка ефективності елементів системи внутрішнього контролю;
3. сприяння керівництву підприємства в удосконаленні бізнес-процесів;
4. допомога менеджменту в реалізації прийнятної стратегії бізнесу.

На нашу думку, для суттєвого покращення аудиторських послуг відповідні працівники мають проявляти максимальну ініціативу і зацікавленість процесом через висловлення пропозицій щодо вибору об'єктів перевірок, методів та строків проведення аудиту як планового, так і позапланового.

Працівники аудиторської служби на підприємстві, за якими закріплена певна ділянка аналітичної роботи, краще орієнтуються у своїй визначеній частині роботи, ніж керівництво фірми, тому основою якості внутрішньофірмових аудиторських послуг виступає затверджене у правовому порядку право рядових працівників брати участь у плануванні аудиторської діяльності.

Основними критеріями побудови внутрішньої аудиторської служби на підприємстві виступає галузь господарської діяльності, в тому числі спеціалізація та розміри підприємства. Повне розмежування обов'язків працівників бухгалтерії та внутрішніх аудиторів більшою мірою характерне для великих підприємств.

Існують як переваги так і недоліки впровадження постійно діючої аудиторської служби на підприємстві.

Переваги:

1. внутрішній аудит – це ефективна система контролю за господарською діяльністю суб'єкта господарювання;
2. сприяє покращенню якості зовнішніх аудиторських перевірок;
3. внутрішнім аудиторам потрібно прикласти менше часу і зусиль для виявлення наявних відхилень;
4. внутрішній аудит зазвичай краще забезпечує потребу підприємства у попередньому, поточному і наступному контролі, тоді як зовнішній аудит в

основному базується на перевірці готових звітних даних.

Недоліки:

1. не в достатній мірі виконується принцип незалежності аудитора;
2. існує можливість побудови помилкового уявлення зовнішніх аудиторів про фінансовий стан підприємства на основі ознайомлення із звітами внутрішніх аудиторів;
3. зовнішні аудитори можуть з легкістю вказати на прорахунки не лише рядових працівників, але й керівника підприємства. Поради зовнішніх аудиторів базуються на багаторазовому спостереженні за діяльністю інших підприємств галузі;
4. одноразові аудиторські послуги зі сторони коштують дешевше, ніж постійний контроль з боку внутрішніх аудиторських служб.

Прийняття рішення про створення внутрішньої аудиторської служби на підприємстві покладається на власника та найвище керівництво компанії. Проведення внутрішнього аудиту допомагає встановити достовірність інформації, відображеної у звітності, виявити наявні відхилення облікових даних від фактичних, що сприяє покращенню ефективності процесів аналізу, прогнозування і планування, а, отже, й роботи підприємства в цілому [3]

Незважаючи на очевидні переваги впровадження внутрішнього аудиту на підприємстві, існують проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту в Україні. В наш час лише невелика кількість підприємств бачить необхідність та користь запровадження у себе внутрішнього аудиту.[4].

Побудова належного внутрішнього аудиту неможлива без застосування інформаційних технологій. Поширення інформаційних технологій в аудиті принесло із собою масштабні революційні зміни. Безумовно, застосування комп'ютерів значно впливає на якість проведення контролю та ефективність аудиторських процедур. Однак слід мати на увазі, що контрольні функції автоматизуються найважче [5].

На даний момент можна визначити наступні основні напрями

вдосконалення внутрішнього аудиту в Україні:

1. створення професії «внутрішній аудитор» і розвиток відповідного інституту;
2. формування зацікавленості та необхідності розвитку даної професії як на рівні держави, так і на рівні підприємств різних галузей;
3. розробка та вдосконалення нормативно-правового регулювання аудиту;
4. формування організаційної структури служб внутрішнього аудиту;
5. розробка організаційно-технологічних схем та процедур проведення внутрішнього аудиту;
6. вдосконалення методології проведення внутрішнього аудиту;
7. здійснення професійної підготовки фахівців з внутрішнього аудиту тощо.

Висновки. Внутрішні аудитори виконують основне завдання - допомагають керівництву підприємства досягти визначених цілей, розширити можливості підприємства, вдосконалити його операційні процеси та знизити ризики у процесі виконання аудиторських завдань із надання гарантій і консультаційних послуг.

Література: 1. *Шишкин В. Ю.* Аудит и финансовый контроль [Текст] / Шишкин В. Ю. // Главбух. – 2008. – №3. – С. 17-24. 2. *Каменська Т.* Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління /Каменська Т. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №7. – С. 40–43. 3. *Сподарик В.* Внутрішній аудит: проблеми, методика та організація / В. Сподарик //Економічний аналіз. – 2010. – №6. – С. 503-505. 4. *Петренко С.* Методологічні підходи до здійснення процесу внутрішнього аудиту /С.Петренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №7. – С. 37–41. 5. *Макеєва О.* Перспективи розвитку внутрішнього аудиту в Україні / О. Макеєва //Економіст. – 2010. – №6. – С. 54–57.

УДК 657.6

МАНОЙЛЕНКО О.В., д.е.н., професор НТУ «ХП», Харків
САМЧЕНКО Ж.В., магістрант НТУ «ХП», Харків

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. В умовах економічної нестабільності, постійних законодавчих змін та нововведень для підтримки конкурентоспроможності та попередження

банкрутства, актуальним для українських підприємств стає проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту. Ключове місце в процесі аудиту фінансової сфери підприємства займає власний капітал, як джерело формування ресурсів сучасного суб'єкта господарювання та основний показник його стійкості від впливу зовнішніх та внутрішніх чинників.

Результати останніх досліджень. Особливості інформаційного забезпечення аудиту власного капіталу досліджувались багатьма закордонними та вітчизняними науковцями, серед них: Брейлі Р., Т. Коллер, Т. Коупленд, К. Уолш, К. Друри, І.А. Бланк, В.В. Бочаров, В.Є.Леонтьєв, В.С. Голов, В.В. Патров., В.В. Ковальов., А.М. Подерьогін, С.Ф. Покропивний, А.П. Вожжов, О.І. Клименко, Д.Ф. Ковальчук та ряд інших.

Основним завданням інформаційного забезпечення аудиту власного капіталу є збір, реєстрація, обробка та зберігання повної, своєчасної, достовірної та актуальної інформації про формування та рух власного капіталу підприємства. Процедури аудиту власного капіталу включають аудит: статутного капіталу, пайового капіталу, додаткового капіталу, резервного капіталу, нерозподілених прибутків (збитку), неоплаченого та вилученого капіталу.

Виклад основного матеріалу. Організація інформаційного забезпечення аудиту власного капіталу повинна включати:

1) Первісне визнання статутного капіталу [1], інформаційним забезпеченням перевірки є:

— законодавчі та інструктивні матеріали, статут, наказ про облікову політику підприємства;

— документи, що підтверджують право власності на майно, що фіксуються як внесок до статутного капіталу: свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність тощо;

— організаційні документи: свідоцтво про державну реєстрацію, довідки

про прийняття на облік в податковому органі, про реєстрацію в органах статистики та фондах соціального страхування, накази та розпорядження, протоколи результатів установчих зборів, зборів засновників, акціонерів, ліцензії на види діяльності.

2) Поточне визнання статутного капіталу [1], аналітичні процедури порівняння даних джерел інформації, до складу яких входять:

— первинні документи, як підстава бухгалтерських записів;

— облікові регістри, що використовуються для відображення операцій з обліку власного капіталу;

— попередні аудиторські висновки, акти минулих ревізій, інша документація, що відображає результати контролю.

3) Звітне визнання статутного капіталу [1] включає оцінку минулого, справжнього і майбутнього стану власного капіталу, логічне завершення процесу зіставлення даних первісного та поточного визнання статутного капіталу. Аудит акціонерних товариств цей етап охоплює також розрахунок показників ринкової активності підприємства (коефіцієнтів цінності акції, рентабельності акції та суми дивідендів на одну акцію). Джерелами інформації є:

— звітність (Баланс Форма N 1, Звіт про власний капітал Форма N 5), Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал» [2], ПсБО 2 «Баланс» [3], ПсБО 24 «Прибуток на акцію» [4];

— звітність відповідно до міжнародних стандартів МСФЗ 1 «Представлення фінансових звітів» [5], МСБО 32 «Фінансові інструменти: розкриття й представлення» [6], МСБО 33 «Прибуток на акцію» [7].

Варто зазначити, що під час проведення аудиту використовується інформація не тільки конкретного з етапів визнання власного капіталу, а й джерела інформації попередніх етапів. Це дозволяє виявити як прямий, так і опосередкований вплив кожного етапу на оцінку власного капіталу підприємства.

Висновки. Адекватна сучасним умовам система інформаційного

забезпечення процесу аудиту власного капіталу забезпечує:

- достовірну оцінку складу та структури джерел власних фінансових ресурсів та сукупного капіталу підприємства;
- правильність формування статутного фонду та оцінки внесків засновників;
- виявлення необхідності реструктуризації статутного фонду;
- оцінку можливих джерел формування додаткового капіталу;
- необхідність наявності резервних фондів;
- реальне відображення нерозподіленого прибутку (збитку).

Список літератури: 1. Шевцова В.І., Канєєва Є.Р. Донбаський державний технічний університет; 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал" (Форма N 4) затверджений наказом Мінфіну України від 31.03.1999 № 87; 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс" (Форма N 1) затверджений наказом Мінфіну України від 31.03.1999 № 87; 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію" затверджений наказом Мінфіну України від 16.07.2001 № 344; 5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012; 6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 (МСБО 32). Фінансові інструменти: подання IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012; 7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 33 (МСБО 33). Прибуток на акцію IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012.

УДК 657.6

В.О. МАТРОСОВА, к.е.н., доцент НТУ «ХПІ», Харків
В.В. КОТОВА, магістрант НТУ «ХПІ», Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Аудит запасів підприємства є одним із найскладніших та найбільш трудомістких етапів перевірки фінансової звітності. На сьогоднішній день існують загальноприйняті методики аудиту запасів підприємства, але жодна з них не є досконалою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджувані питання висвітлюються у працях таких провідних авторів: Бондаренко Н.О., Бутинець Ф. Ф., Гончарук Я.А., Трофим С. та інших [1,2,3,4].

Для розробки напрямів удосконалення аудиту запасів необхідно вирішити такі завдання: дати теоретичне обґрунтування визначення поняття "методика аудиту запасів"; розглянути основні етапи проведення аудиту запасів; систематизувати типові помилки; розробити можливі варіанти коригування методики аудиту.

Виклад основного матеріалу. Під методикою аудиту запасів слід розуміти сукупність способів та прийомів вивчення перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності, що стосуються запасів суб'єкта господарювання, з метою висловлення незалежної думки аудитора про їх достовірність в усіх суттєвих аспектах та про відповідність вимогам законів України.

При здійсненні аудиту запасів аудитор використовує спеціальні методи і прийоми – арифметична перевірка, тестування, опитування, документальна перевірка, аналітичні процедури, анкетування. З метою планування аудитор на підготовчому етапі ознайомлюється з процесами закупівлі, зберігання запасів і відпуску їх у виробництво, отримує список основних постачальників, оцінює величину аудиторського ризику і встановлює межу істотності помилок.

Організація проведення аудиторських перевірок включає такі стадії: 1) планування та складання програми аудиту, розробляється загальний план аудиту, 2) проведення процедур аудиту та отримання аудиторських доказів, збір аудиторських доказів за допомогою проведення відповідних процедур аудиту; 3) формулювання висновків та складання аудиторського звіту, формулювання висновків та складання підсумкової документації [5].

Даючи оцінку виявленим порушенням, аудитор повинен визначити їх зміст як ненавмисної помилки чи шахрайства. У цьому випадку варто скористатися додатковими даними по підприємству, котрі, за наявності, збільшують ризик виникнення помилок, а саме: чи є сумніви в компетенції та чесності керівництва, чи спостерігається загальний спад у галузі, чи має місце висока плинність кадрів, чи характерна наявність незвичайних операцій.

Найтипівішими видами порушень у бухгалтерському обліку запасів є такі:

- у первинних документах з обліку запасів часто відсутні всі необхідні реквізити, що ставить під сумнів достовірність інформації;
- порушуються терміни та порядок проведення інвентаризацій, а це викликає підозру в достовірності інформації про фактичну наявність запасів;
- порушується порядок відшкодування вартості запасів матеріально відповідальними особами, результатом чого є недоотримання сум нанесеного збитку;
- неправильне віднесення деяких об'єктів до складу малоцінних і швидкозношуваних предметів, що призводить до спотворення інформації про склад і вартість активів підприємства;
- порушуються норми списання запасів, що в більшості випадків спричиняє необґрунтоване завищення витрат підприємства;
- незадовільна організація складського господарства;
- завищення собівартості придбаних матеріалів;
- неповне оприбуткування запасів;
- порушення норм і лімітів відпуску матеріалів;
- помилки у визначенні сум уцінок, до оцінок виробничих запасів та їх відображення в обліку;
- незадовільне ведення бухгалтерського обліку [1, 2;].

Перевірка законності списання запасів при їх втратах. Під час перевірки аудитор встановлює правильність визначення розміру допустимих втрат при зберіганні і виявлення фактів пересортування запасів, а також правильність оформлення актів. В ході перевірки досліджуються акти інвентаризації за період, що визначається документами, що підтверджують вивезення і їх використання [6].

Висновки. Доцільно виділити такі шляхи вдосконалення аудиту запасів виробничого підприємства:

- організація діяльності підрозділу внутрішнього аудиту: даний підрозділ

має бути організаційно і функціонально незалежним, це забезпечує об'єктивний підхід до виконання завдань, покладених на підрозділ внутрішнього аудиту;

- встановлення правил і процедур внутрішнього аудиту: дотримання нормативно-правової бази з внутрішнього аудиту і забезпечення якості, метою розроблення таких документів є запровадження єдиних та стандартних підходів до здійснення аудиторської перевірки;

- постійне професійне навчання і розвиток персоналу: внутрішні аудитори повинні володіти необхідними знаннями та мати відповідний досвід для виконання аудиторських завдань. Зокрема, аудитори повинні розуміти виробничі процеси організації, нормативно-правову базу з внутрішнього аудиту, мати досвід покращення процесів в організації як у фінансовій, так і в операційних сферах.

Список літератури: 1. *Н.О. Бондаренко* Аудит суб'єктів підприємницької діяльності / Н.О. Бондаренко, В. Д. Понікаров, С. М. Попова – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 300 с. 2. *Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті* / за ред Ф. Ф. Бутинця– Житомир : ЖДТУ, 2004. – 352 с. 3. *Я.А. Гончарук* Аудит / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький – К. : Знання, 2007. – 443 с. 4. *С. Трофимов* Практика обліку запасів / С. Трофимов // Дебет-кредит. – 2008. – № 6. – С. 14. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" від 31.03.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua. 6. *І. Павлюк* Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів, товарів та пропозиції щодо їх вирішення / Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. - №6. – с. 40-41.

УДК 330.111.4:336.276

І.А. ЮР'ЄВА, к.е.н., доцент НТУ «ХПІ», Харків

Т. БЕРЕЗІНА, магістрант, НТУ «ХПІ», м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Постановка проблеми у загальному вигляді. У процесі становлення ринкової економіки в Україні аудиторська діяльність набуває все більшого розвитку. Підприємства замовляють не тільки послуги з проведення обов'язкового аудиту, а й перевірки окремих видів діяльності, типів операцій, стану розрахунків, консультативних послуг, тощо. Це пов'язано з тим, що все більше людей потребують достовірної інформації про діяльність підприємств.

Аудит розрахунків з оплати праці відіграє важливу роль у системі як

внутрішнього, так і зовнішнього аудиту. Це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу [1].

Саме тому доцільно говорити про необхідність уточнення саме особливостей, котрі має аудит розрахунків з оплати праці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Взагалі аудит ще є доволі таки молодим явищем в Україні. Але не дивлячись на це багато авторів звертали свою увагу саме на аудит розрахунків з оплати праці. А саме: Н. Шульга, В.Я. Савченко, Я.А. Гончарук, В.С. Рудницький, В. І. Подольський, Г.Б. Поляк, А.А. Савін, А.Г. Загородній, Л.В. Сотнікова, М.І. Баканов, А.Д. Шеремет, М.Т. Білуха, Л.В. Чижевська, Кольга В.Д., Парпалига М.Д. та інші.

Формування цілей статті. Мета нашого дослідження полягає у визначенні мети, завдання та важливості аудиту з праці, виявленні основних напрямків проведення аудиту розрахунків з оплати праці.

Виклад основного матеріалу. Досягнення поставленої мети прямо залежить від мети аудиту праці та її оплати – встановлення достовірності інформації, відображеної у фінансовій звітності, обліку та первинних документах з питань дотримання законодавства і порядку розрахунків з оплати праці, а також загальну оцінку діючої системи формування інформації щодо оплати праці, її відповідність законодавчим і нормативним актам.

Багато авторів висвітлювали питання напрямків аудиту та завдань, котрі вирішуються в результаті цих напрямків. Вони пропонують наступні завдання:

- дотримання нормативно-правових актів нарахування оплати праці;
- правильності нарахування заробітної плати;
- правильності, повноти і своєчасності здійснення відрахувань за всіма видами оплати праці за відповідний період;
- своєчасності перерахування внесків і законності використання коштів Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування;

- законності і достовірності відображення операцій з оплати праці в бухгалтерському обліку і звітності [2].

Можна зробити висновки, що аудит з розрахунків оплати праці в основному направлений на перевірку аналітичного обліку операцій пов'язаних з нарахуванням та виплатою заробітної плати та утримань із неї. Але необхідно відмітити, що аудитор перш ніж перевіряти нарахування заробітної плати повинен вивчити умови за якими проходить нарахування. А саме: тарифні ставки, розцінки, систему оплати праці, систему нарахування додаткових виплат.

На основі вищезгаданих завдань можна сформулювати наступні напрямки роботи аудитора, котрий перевіряє розрахунки з оплати праці. Таким чином, основну увагу потрібно звернути на:

- форму оплати праці, котра використовується на підприємстві;
- календарний, режимний та ефективний фонд робочого часу;
- формування основного та додаткового фонду оплати праці та його використання;
- бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці (а саме рахунок 66 «Розрахунок за виплатами з працівниками» та 65 «Розрахунки за страхуванням»).

Також одним із важливих напрямків аудиту розрахунків з оплати праці є вивчення та аналіз заходів, котрі використовують власники підприємства для того, щоб своєчасно виплачувати заробітну плату та стягувати нарахування із неї.

Аудит розрахунків з оплати праці повинен здійснюватися у кілька етапів:

- підготовчий, що включає розробку підходів до проведення перевірки, збирання інформації, аналізу й обробки інформації та оцінки ефективності аудиторської перевірки;
- докладна перевірка спрямована на виявлення повноти та точності оцінки зобов'язань за виплатами працівникам;

- заключний етап аудиту виплат працівникам синтезує та аналізує виявлені порушення й помилки.

Результати аудиторської перевірки оформлюють підсумковою документацією, форма якої залежатиме від типу виконаних процедур та передбачена в договорі на проведення аудиту. Отриманий висновок є складовою загального аудиторського висновку щодо всієї фінансової звітності. [3].

Висновки. Аудит – це форма науково-практичного дослідження, тому важливо, щоб його результати були засновані на об’єктивних, порівняльних і достовірних даних. При перевірках допускається використання будь-яких видів документації з праці і трудових відносин [2].

Організація та методика проведення аудиту оплати праці та інших виплат працівникам має бути об’єктом постійної уваги як науковців, так і спеціалістів даної галузі, що пов’язано з високою трудомісткістю виконуваних перевірок, постійних змін в трудовому, податковому законодавстві, широкою варіантністю форм оплати праці.

Список літератури: 1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 року №108/95-ВР із змінами та доповненнями на 01.01.2009 р. 2. *Петрик О., Зотов В.* Аудиторська діяльність в Україні: законодавчо-нормативне регулювання, сучасний стан // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №11. – С. 11-65. 3. *Шульга Н.* Аудит розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам: вимоги до організації та методики / Олена Петрик, Наталія Шульга // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №12. – С. 47–54.4.

УДК 657

С.А. МЕХОВИЧ, к.е.н., професор, НТУ «ХПІ», Харків
К.В. САЄНКО, магістр, НТУ «ХПІ», Харків

ОЦІНКА САНАЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. В процесі санації підприємства або його ліквідації важливе місце належить заходам санаційного аудиту причинно-наслідкового аналізу фінансово-господарської діяльності. Тут основна його мета полягає в оцінці санаційної здатності підприємства, тобто у визначенні глибини фінансової кризи і виявленні можливостей її подолання. Тобто для санаційного аудиту характерне те, що його запроваджують на підприємствах, які опинилися

у стані фінансової кризи. Тому санаційна спроможність визначає здатність підприємства до виживання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми проведення санаційного аудиту підприємств вивчаються багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями зокрема: І.О. Бланком, Л.І. Кравченко, Л.В. Донцовою, Н.А. Никифоровою, Жак Ришаром, О.О. Терещенком тощо.

Недостатній ступінь розроблення теоретико-методологічних підходів щодо особливостей проведення санаційного аудиту підприємства, відсутність системного підходу до вибору аудиторських процедур для їх проведення свідчать про об'єктивну необхідність подальшого дослідженні зазначеної наукової проблеми. Цим зумовлене обрання теми роботи та її актуальність.

Санаційний аудит посідає важливе місце в системі фінансово-економічного механізму як особливий інструментарій, з одного боку, визначення ознак його санаційної спроможності, тобто здатності підприємства подолати кризу на підставі виявлених негативних аспектів у його діяльності, з іншого – зниження інформаційного ризику для кредиторів та інвесторів. Увагу щодо оцінки санаційної спроможності згідно з існуючою нормативно-правовою базою України сфокусовано лише на декількох важливих фінансових показниках, техніці їх розрахунку та оцінці ймовірного банкрутства. Отже, це дозволяє констатувати недосконалість методики саме у визначенні та встановленні конкретних критеріїв об'єктивної комплексної оцінки санаційного потенціалу та доцільності санації.

У практичній діяльності, санатори, як правило, для оцінки санаційної спроможності використовують наступні методики:

- Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Міністерством економіки України у 2006 р. [1];

- Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського

стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затверджена Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, наказ № 81 від 27 червня 1997 р. [2];

- Методика для Проведення діагностичного аналізу підприємства, виконавцем-розробником якої є «БearingПоінт». Проект профінансовано Європейським Союзом [3, с.68-94].

Різниця між вищеназваними методиками полягає в обсязі, глибині охоплення напрямів діяльності підприємства, що підлягають дослідженню. Так, найбільш місткою за обсягами охоплення і глибиною аналізу є методика «Проведення діагностичного аналізу підприємства». У ній подано логіко-математичний інструментарій, за допомогою якого можна здійснити якісне дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища господарського суб'єкта, зокрема, макроекономічної системи, технологічного укладу, особливостей стану ринків та їх сегментів, сильних та слабких сторін підприємства, його стратегічної позиції, ринкової та сегментної позиційності продукції, а також головних функцій і напрямів діяльності підприємства.

У Методиці проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій увага здебільшого приділяється оцінці фінансового стану та аналізу виробничо-господарської діяльності об'єктів дослідження. Ця методика була розроблена в 1996 році й відповідала системі бухгалтерського обліку, яка існувала до 2000 року - до затвердження нових вітчизняних стандартів обліку (П(С)БО). Зі зміною системи бухгалтерського обліку застосування цієї методики скоротилося, хоча, на нашу думку, за кількістю наявних показників, обсягом охоплення аспектів діяльності підприємства та сукупною трудомісткістю процесу оцінки її можна вважати найбільш оптимальною для замовників та виконавців.

В офіційних Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства сфокусовано увагу лише

на декількох важливих фінансових показниках, техніці їх розрахунку та оцінці ймовірного банкрутства. Ці рекомендації здебільшого призначені для використання в процесі провадження справи про банкрутство, до якого залучаються судді, що не мають спеціальної економічної освіти.

На основі спрощеного підходу, викладеного в рекомендаціях, їм легше прийняти рішення щодо господарського суб'єкта, справа якого подана до судового розгляду. Однак особа, яка несе відповідальність за долю підприємства, має бути впевнена в однозначності зроблених висновків щодо стану та можливостей розвитку (занепаду) суб'єкта господарювання.

Аналізуючи наведені методики оцінки санаційної спроможності, можна запропонувати наступні дії з удосконалення методик проведення санаційного аудиту.

Більшість із наведених методик ґрунтуються на визначенні показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Така оцінка не дає можливості визначити тенденції розвитку підприємства. З метою отримання об'єктивних результатів, санаційну спроможність необхідно визначати систематично, досліджуючи динаміку показників, що характеризують її елементний склад.

До уваги, здебільшого, беруть показники, що характеризують фінансову сферу діяльності підприємства, проте, вони є результативними й не дають можливості визначити, що є першопричиною виникнення кризи на підприємстві. На нашу думку, з метою оцінки санаційної спроможності слід аналізувати динаміку показників, що характеризують стан, забезпеченість та ефективність використання усіх факторів виробництва.

Оцінка санаційної спроможності повинна ґрунтуватись на оцінці виробничого потенціалу підприємства, тобто на визначенні можливостей та резервів для його подальшого ефективного функціонування, а для цього слід врахувати ключові елементи потенціалу, їх кількісні та якісні характеристики. З метою спрощення процедури визначення санаційної спроможності доцільно

запропонувати єдиний інтегральний коефіцієнт, який дасть можливість мінімізувати витрати часу та створить передумови для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Список літератури: 1. Методичні рекомендації з виявлення ознак неплатоспроможності підприємства й ознак дій з приховання банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства від 19. 01. 2006 р. №14 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.prou4ot. Info> 2. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затверджена Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій, наказ № 81 від 27 червня 1997 р. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97> 3. Астраханцева И. А. Финансовая реструктуризация несостоятельных предприятий как стратегия оздоровления в процессе антикризисного управления [Текст] / И. А. Астраханцева, Г. М. Подкантера. – М.: ФИНЗКО, 2001. – 118 с. 4. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві [Текст]: Монографія. / О. Терещенко – К.:КНЕУ, 2004. – 268 с.

УДК 657

Я.П. ГАВРИСЮК, к.е.н., доцент, НТУ «ХПІ», м. Харків

О.В. КАДУК, магістр, НТУ «ХПІ», м. Харків

АУДИТ В УКРАЇНІ: ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті розкрито етапи формування, визначено основні проблеми та шляхи вдосконалення аудиту.

Постановка проблеми. Економіка України перебуває на досить нелегкому етапі свого розвитку. Аудит – це одна з головних форм фінансового контролю, його основною функцією є достовірність та об'єктивність оцінки звітних та облікових даних про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання на базі взаємної зацікавленості підприємства в особі його акціонерів та держави в особі податкових органів. Дослідження показують, що виникла проблема недостатньої якості аудиторських послуг, їх технічного та програмного забезпечення, недостовірність інформації, що досить негативно впливає на становище підприємств та держави.

Мета статті. Основною метою написання статті є дослідження формування аудиту, висвітлення проблем його здійснення та визначення перспектив розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивченні головних проблем та шляхи вдосконалення аудиту зробили у свої наукових працях такі науковці, як Ф.Ф. Бутинець, М.І Бондар, В.І Драч, О.А. Петрик та багато інших.

Виклад основного матеріалу. Аудит є основою нормального функціонування економіки всіх розвинених країн світу. Згідно із законом України «Про аудиторську діяльність», аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень, суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [1].

Складність, заплутаність обліку, особливо податкового, зміна фінансового обліку, істотна суперечність чинного законодавства, наявність значних фінансових санкцій нашкоджують менеджерів, які бажають перестрахуватись від відповідальності і значних фінансових витрат, до рішення скористатися послугами аудиторської фірми. Таким чином, у суспільстві виникла об'єктивна потреба в незалежному професійному контролі за діяльністю підприємств та її результатами.

Нестабільна економічна ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення низки проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і успішному розвитку аудиту [2].

Однією з проблем є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, що спричиняє нестачу знань та низьку компетенцію аудитора під час виконання своїх завдань. Крім того, такі тенденції призводять до зниження рівня конкурентоспроможності українських аудиторів, порівняно з іноземними, які пропонують значно ширший перелік послуг [3].

Іншим негативним явищем є брак кваліфікаційних аудиторських кадрів,

що призводять до зниження якості аудиторських послуг. Нині аудитор не завжди здійснює якісну аудиторську перевірку та складає достовірний аудиторський висновок [4].

Вирішення питання також потребує проблема сучасного аудитора та довіри до нього. Тобто перед тим, як клієнт вирішить надати інформацію аудиторіві, він повинен бути впевнений, що аудитор збереже її у конфіденційності. Це, звичайно, пов'язано з професіоналізмом аудитора і юридичним захистом його діяльності.

Існує серйозна проблема формування ціни на аудиторські послуги, а саме в частині методики її визначення. Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують власну систему формування ціни.

Більшій увазі потребує система впровадження інформаційних систем для потреб внутрішньогосподарського контролю. Відбувається відставання новітніх технологій опрацювання економічної інформації від процесів контролю на підприємствах.

Отже, виникає низка проблем у процесі становлення та здійснення аудиту в Україні. Комплексна програма подолання кожної з них забезпечить ефективне та якісне здійснення аудиту та сприятиме подоланню негативних явищ в економіці України, пов'язаних з недостатнім контролем за суб'єктами підприємницької діяльності.

В Україні контроль за якістю аудиту та аудиторських послуг здійснює Аудиторська Палата України [5].

Важливою умовою вдосконалення аудиту на сучасному етапі його розвитку є застосування інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

Оскільки актуальною проблемою аудиту є ціноутворення, її вирішенням має бути формування співвідношення «ціна - якість». Такий підхід, на мою думку, надасть аудиторським фірмам сучасних цивілізованих рис, забезпечити можливість залучення та збереження клієнтів за рахунок не зниження ціни

обслуговування, а підвищення якості аудиту.

Висновки. На шляху становлення, розвитку та функціонування сучасного аудиту в Україні постає багато проблемних питань, що негативно позначаються як на результатах діяльності підприємств, так і на економічній ситуації держави загалом. Комплексне та системне подолання цих недоліків сприятиме підвищенню авторитетності аудитора на міжнародному рівні та забезпечить високу якість аудиторських послуг.

Список літератури: 1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14.09.2006 р. № 140. 2. Ф.Ф. Бутинець. Аудит: підр. //Видавничий дім "Рута", Випуск 2006. – С. 512. 3. М.І. Бондар Аудит в АПК: навч. посібник // КНЕУ, 2003.- 1883 с. 4. В.І. Драч. Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг // Аудитор України. – 2009. - №5.- 63 с. 5. А.О. Шевчук. Аудит в Україні – проблеми та перспективи// Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. – 2010. № - 543 с.

УДК 657.6

М.В. ПЕТА, к.е.н., доцент, НТУ «ХПІ», м.Харків
А.О. ІВАНОВА, магістрант НТУ «ХПІ», м.Харків

МЕТОДИКА АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

Вступ. Розвиток ринку і ринкової інфраструктури в Україні, а саме якість управління і прозорість фінансової звітності стають основними критеріями, на які орієнтуються інвестори і кредитори, вибираючи об'єкти для вкладення коштів. Однією з ланок системи управління акціонерним товариством стає аудит, який дозволяє мінімізувати ризик банкрутства підприємства та підвищити ефективність обліку, контролю, аналізу та політики управління основними засобами з метою стабілізації, збереження та підвищення ефективності роботи підприємства.

Метою даної роботи є поетапний розгляд методики проведення аудиту основних засобів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Аудиторська перевірка починається з аналізу стану бухгалтерського обліку основних засобів, форми ведення бухгалтерського обліку та способи відображення господарських операцій на

рахунках бухгалтерського обліку. Особливу увагу аудитор приділяє інвентаризації, яка повинна проводитися в установлені терміни спеціально призначеною комісією. Нормативними документами, які регламентують порядок та терміни проведення інвентаризації на підприємстві є ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ст.10 (інвентаризація активів і зобов'язань) та Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Перевіряється своєчасність, повнота та якість проведеної інвентаризації, правильність відображення її результатів в інвентаризаційних описах та порівняльних відомостях. Основні засоби включаються до інвентаризаційних описів за найменуваннями відповідно до основного призначення об'єкта, проставляються інвентаризаційні номери, технічні та експлуатаційні показники. При цьому комісія повинна звернути увагу на наявність технічних паспортів та іншої технічної документації. Непридатні до використання основні засоби включаються до окремого інвентаризаційного опису. Оцінка неврахованих основних засобів, виявлених фактичною операцією, повинна бути приведена відповідно до вимог нормативних актів.[2]

При перевірці операцій по обліку основних засобів аудитору доцільно використовувати тест внутрішнього контролю . Це дозволить не тільки оцінити його надійність, але і скоригувати програму проведення перевірки. З приведеного тесту можна зробити висновок, що інвентаризація у звітному періоді не здійснювалася, в обліковій політиці не визначені порядок і терміни інвентаризації окремих об'єктів. Отже, в ході перевірки необхідно провести вибірккову інвентаризацію об'єктів основних засобів.

Аудитор повинен дослідити правильність оцінки в обліку основних засобів залежно від джерел їх надходження.

Наступним етапом перевірки є контроль чинності та правильності відображення в бухгалтерському обліку операцій по надходженню, амортизації

та вибуттю основних засобів. При цьому необхідно пам'ятати, що усі витрати на придбання або створення основних, характеризуються як капітальні інвестиції і відображаються по дебету рахунку 15 "Капітальні інвестиції" на відповідних субрахунках. Аудитор контролює правильність введення об'єктів в експлуатацію згідно з Актом приймання-передачі. В Акті аудитор перевіряє первинну вартість, технічну характеристику, місце експлуатації, інвентарний номер. При створенні основних засобів шляхом будівництва при підрядному способі аудитор перевіряє підрядний договір (контракт).

Згідно з П(С)БО 7 об'єкт основних засобів виключається з активів (списується з балансу) у випадку його вибуття в результаті продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визначення активом. Аудитор повинен перевірити правильність оформлення вибуття Актом на списання. При здійсненні аудиту застосовуються методи нормативної правової перевірки на відповідність чинному законодавству щодо включення до складу груп основних засобів встановлених норм амортизації по групах. При виявленні порушень у визначенні балансової вартості груп основних фондів треба встановити, як це вплинуло на обсяг нарахування амортизації за відповідний період та розмір оподатковуваного прибутку. [1]

Третім етапом аудиту основних засобів є їх переоцінка. Перевіряючи чинність та правильність здійснення переоцінки спеціально призначеною керівництвом підприємства комісією, аудитор повинен проконтролювати інформацію про ринкову вартість основних засобів і нематеріальних активів на дату переоцінки. Така перевірка здійснюється на основі вивчення документів, що містять її результати, проводиться перевірка організації аналітичного обліку і результатів інвентаризації основних засобів. До типових порушень по операціях з основними засобами слід віднести: незадовільне оформлення первинних документів; списання основних засобів по актах, що не оформлені у відповідності до діючих нормативних документів; неправильне списання витрат; не відображення в бухгалтерському обліку оприбуткованих матеріалів;

неправильне віднесення нарахованих сум амортизації; відсутність кошторисів на поточний ремонт; приховування нестач; неправильний розрахунок сум матеріального збитку; зміна нових основних засобів застарілими; несвоєчасне списання об'єктів основних засобів, що не приносять економічної вигоди підприємству.[3]

Висновки. Описані вище етапи та запропоновані методи проведення аудиту дають можливість своєчасно виявити та попередити порушення щодо ведення обліку основних засобів, а також внести необхідні зміни в облікову політику підприємства. Аудит основних засобів повинен бути спрямований на збір аудиторських доказів, проведення аналізу, застосування моделей і методів з метою розробки рекомендацій щодо оптимізації роботи облікового апарату, а також напрямів підвищення ефективності управління основними засобами.

Список літератури: 1. П(С)БО 7 «Основні засоби» 2. *Ивашкевич В.Б.* Практический аудит: учеб. пособие / В.Б. Ивашкевич – М.: Магистр, 2010. 3. *Пантелеев В. П.* Аудит: Навч. посібник. - Київ, 2008 р.

УДК 657.6:65.012.8

Е.И ЛИННИК, к.э.н., доцент НТУ«ХПИ»,Харьков
А.С. ПЕНЗОВА, магистр НТУ«ХПИ», Харьков

РОЛЬ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В условиях глобальных процессов развития мировой экономики, обострения и углубления экономического и финансового кризиса перед субъектами хозяйствования на первый план выдвигаются задачи по решению проблем, связанных с экономической безопасностью их финансово-хозяйственной деятельности.

Главная цель экономической безопасности деятельности предприятия - это гарантия его стабильного и максимально эффективного функционирования в настоящем и будущем времени.

Факторы обеспечения экономической безопасности предприятия :

1. Степень адаптивности стратегического потенциала предприятия, определяется не только внутренними, но и внешними воздействиями. Такое влияние прежде возникает из-за спроса на продукцию предприятия, изменчивость которого обусловлено комплексом причин.

2. Зависимость предприятия от интенсивности его кооперированных связей с поставщиками разного рода ресурсов. Речь идет о зависимости предприятия от стабильности поставок необходимых ресурсов как с точки зрения ресурсов поставляемых, так и с точки зрения полноты и своевременности этих поставок.

3. Охрана коммерческой тайны предприятия, с одной стороны, и накопление информации о возможном вмешательстве других экономических агентов в деятельность, с другой стороны.

4. Степень возможного риска принимаемых решений[1].

На наш взгляд, к факторам обеспечения экономической безопасности также следует отнести степень организации и эффективность системы внутрихозяйственного контроля.

Аудит является одной из основных форм экономического контроля деятельности субъектов хозяйствования. В свою очередь аудит подразделяется на два вида: внешний и внутренний.

Внутренний аудит предприятия - это независимая оценка хозяйственных операций и действующих систем контроля, цель которого – определить:

- проводится ли оценка риска бизнеса и работа по его снижению;
- придерживается предприятие принятой политики и процедур;
- придерживается предприятие установленных стандартов;
- насколько экономно и эффективно используются ресурсы;
- достигаются ли цели предприятия[2].

Остановимся более подробно на роли и месте внутреннего аудита в системе экономической безопасности предприятия.

Отдельно организована служба внутреннего аудита на предприятии

хозяйственной деятельности, как правило, выполняет контрольно-аналитические процедуры в сфере учета.

Контроль за надежностью функционирования системы учета в значительной степени полагается на службу внутреннего аудита. В функцию внутренних аудиторов входит не только проверка документов и финансовой отчетности, но и организация и постановка бухгалтерского учета, контроль за соблюдением учетной политики.

Важной сферой деятельности аудиторов является осуществление анализа финансово-хозяйственной деятельности предприятий с целью прогнозирования эффективности их развития, принятия оперативных управленческих решений и разработки различных рекомендаций. В зависимости к отношениям с пользователями финансовой информации, которая, в свою очередь, является объектом анализа, выделяют внешний и внутренний анализ деятельности предприятия [3].

Внешний анализ базируется на данных отчетности, установленной действующими на предприятии нормативными актами, т.е. на достаточно ограниченной части информации, направляемой предприятием в органы государственного управления. Это открытая информация, которая при необходимости может быть опубликована.

Внешний анализ позволяет оценить прибыль и рентабельность предприятия, эффективность использования собственных и привлеченных средств, финансовой устойчивости и платежеспособности. Анализ отчетности предприятия в динамике способствует определению тенденций развития, их стабильности. Назначением внешнего анализа является оценка финансового состояния предприятия.

С помощью внутреннего анализа изучают структуру производственных затрат, взаимосвязь прибыли, объема и себестоимости продукции; определяют влияние различных факторов на изменение рентабельности; анализируют выполнение различных смет.

Назначение внутреннего анализа заключается в поиске резервов повышения эффективности производства и увеличения прибыли.

Следовательно, выполнение внутренними аудиторами на высоком профессиональном уровне процедур контроля и анализа в сфере бухгалтерского учета и финансовой отчетности, их качественная деятельность является важным залогом эффективного функционирования субъекта хозяйственной деятельности и экономической безопасности.

Список литературы: 1. *А.С. Гурій* Економічна безпека підприємства/А.С.Гурій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iconf.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=75&Itemid=36 2. *В.І. Мунтіян* Теоретичні засади економічної безпеки / В.І. Мунтіян [Електронний ресурс].–Режим доступу:<http://www.niurr.gov.ua/ukr/conference/krugstilnov2000/muntian.htm> 3. *В.С. Рудницький* Внутрішній аудит: [монографія; В.С. Рудницький, І.Д. Лазаришина, Г.М. Шеремета, В.О. Хомедюк]. – Рівне: УДУВГП, 2003. – 163 с.

УДК 181.341(5)

Р.Ф. СМОЛОВИК, к.е.н., доцент НТУ «ХПИ», Харьков
И.И. ГУБАРЕНКО, магистр НТУ «ХПИ», Харьков

ГЛАВНЫЕ АСПЕКТЫ АУДИТА РАСЧЕТОВ ПО ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЕ

В современных условиях рыночной экономики заработная плата выполняет двойственную функцию. Во-первых, она выступает как элемент взаимосвязанный с вознаграждением за количество и качество труда затраченного в процессе изготовления предметов труда, во-вторых, как комплексная подсистема затрат на производство продукции. В современной экономической литературе существует несколько определений заработной платы. Поэтому для лучшего понимания сущности понятия «Заработная плата» следует учесть то, что она является важной составляющей производства.

Необходимо учитывать и тот факт, что заработная плата с учетом действующих цен на потребительские товары, определяет жизненный уровень населения любой страны. В связи с этим задача оплата труда является предметом постоянной дискуссии, обсуждения среди ведущих ученых –

специалистов в данной области, как в нашей стране, так и в зарубежье[1].

Анализ состояния системы оплаты труда в странах дальнего и ближнего зарубежья позволяет сделать вывод, что среди бывших стран СНГ Украина занимает шестое место: средняя заработная плата в Украине почти в 2 раза меньше, чем в России, и в 1,5 раза меньше, чем в Беларуси, и в 1,1 раза меньше, чем в Казахстане.

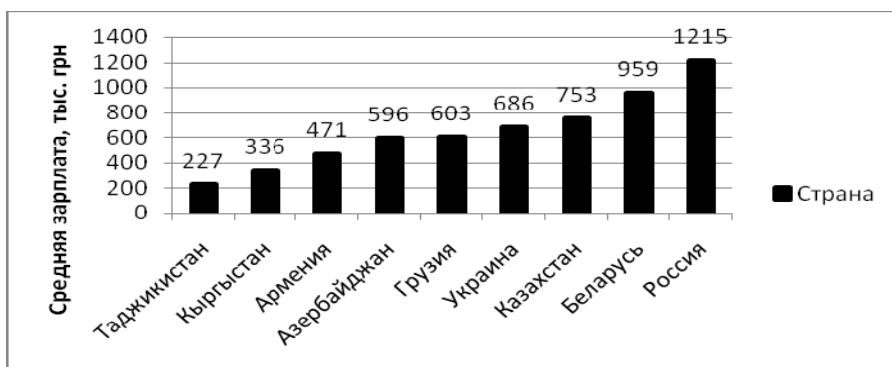

Рис. 1 – Динамика средней заработной платы по странам СНГ

Необходимо отметить, что значительный разброс в оплате труда имеет место и по различным регионам Украины. Динамика средней заработной платы по регионам Украины за январь-июль 2012 года позволяет сделать вывод, что самая высокая зарплата имеет место в Донецкой, Луганской, Киевской областях (рис. 2).

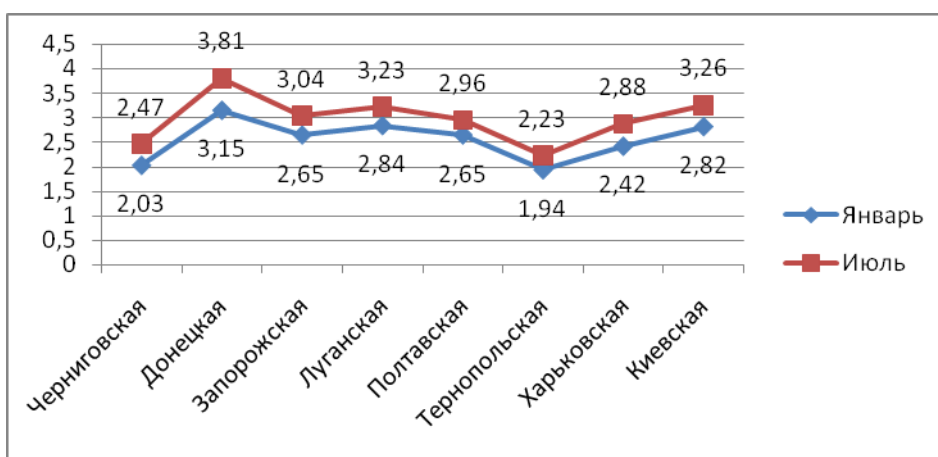

Рис. 2 – Динамика средней заработной платы по регионам Украины

Аудит расчетов по оплате труда играет важную роль в системе как

внутреннего, так и внешнего аудита. Это связано с тем, что учет труда и оплаты труда трудоёмкий, требует внимания и концентрированности, поскольку связан с обработкой большого количества первичной информации, имеет много однотипных операций, осуществление которых требует много времени.

Во время проведения аудита расчетов по оплате труда следует использовать следующие источники информации: трудовое законодательство, Кодекс законов о труде, законодательные акты о предприятии и предпринимательстве, расчетно-платежную ведомость, расчетную ведомость, платежную ведомость, личный счет, первичные документы, регистры бухгалтерского учета, акты проверок, приказы, карточки, личные дела работников, табели, наряды, баланс, Главную книгу. Изучаются все документы, которые прилагаются к журналу, сведения, на основе которых составляется бухгалтерская проводка как по дебету, так и по кредиту счета 66 "Расчеты по оплате труда".

Основными задачами аудита расчетов по оплате труда являются:

- подтверждение достоверности начислений и выплат рабочим и служащим, отображение данных процессов в учете;
- выяснения законности и полноты удержаний из заработной платы и других выплат работникам в пользу предприятия, других субъектов;
- проверка организации аналитического учета расчетов по оплате труда и взаимосвязи аналитического и синтетического учета;
- оценка мер, принимаемых администрация с целью своевременного взыскания задолженности работников, являются важными источниками информации для проверки этих вопросов.

Во время аудита используются различные методы и методические приемы: пересчет, просмотр, оценка фактического наличия, сопоставление, оценка. Так, для проверки расчетов по оплате труда применяют методы сопоставления данных бухгалтерского учета с первичными документами (оклады, утвержденные в штатном расписании, и фактические начисления, табель учета

рабочего времени и расчет зарплаты), пересчет (аудитор перечисляет суммы, которые были удержаны, и сравнивает с нормами действующего законодательства) и другие. Также существуют определенные способы проверки документов. Например, первичные документы, которые являются основой для начисления и выплаты заработной платы (табели, расчетно-платежные ведомости) изучаются комбинированно, то есть сплошным и выборочным способом (если аудитор проверил некоторое количество однотипных первичных документов и не нашел ошибок, то он может считать, что документы по этой пачки все без ошибок). Начиная проверку расчетов по оплате труда, аудитор должен выяснить, какие формы и системы оплаты труда применяются на данном предприятии, имеет ли предприятие внутренние положения об оплате труда рабочих, трудовой договор, списочный и среднесписочная состав их, как организован учет расчетов по оплате труда. Это необходимо для того, чтобы аудитор смог определить аудиторский риск.

Важными показателями, которые исследует аудитор, является производительность труда, уровень и сумма заработной платы. С начала проведения аудиторской проверки изучаются организация и эффективность труда, правильное применение новых условий оплаты труда работникам, контроль использования фонда оплаты труда, экономическая обоснованность норм выработки и заинтересованность работников в увеличении выпуска продукции и росте производительности труда.

Обращается внимание на правильность оформления и начисления различных выплат работникам. К ним относят выплаты стимулирующего характера (премии, вознаграждения по итогам работы за год), выплаты компенсирующего характера (надбавки и доплаты за работу в ночное время, сверхурочные), выплаты за неотработанное время (оплата очередных и дополнительных отпусков, временной нетрудоспособности и т.п.), оплата простоев, брака[2].

Система оплаты труда в современных условиях имеет ряд недостатков,

которые не обеспечивают рост производительности труда, а, следовательно, и повышения эффективности производства, как в условиях отдельного предприятия, так и страны в целом.

В современных условиях заработная плата играет важную роль в системе стимулирования труда и повышения благосостояния трудящихся. В связи с этим участок учета труда и заработной платы требует постоянного внимания, отдельного и подробного рассмотрения.

Список литературы: 1. *Онищенко Т.* Оплата праці: податковий та бухгалтерський облік. – Х.: Фактор, 2006 – 472 с. 2. *Савченко В. Я.* Аудит: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005 – 328с.

УДК 657.6:65.012.8

О.І. ЛИННИК, к.е.н., доцент НТУ «ХП», м. Харків

Ю.Ю. ШИШКО, магістр НТУ «ХП», м. Харків

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ І КОНТРОЛЮ: ВІТЧИЗНЯНА ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Для забезпечення ефективності бюджетних програм проведення органами Державної контрольно-ревізійної служби України виключно контролюючих заходів не дає бажаного результату, оскільки важливо отримати не тільки оцінку дотримання органами державного сектору норм чинного законодавства, а й обґрунтувати причину відхилень, визначити перспективу ефективності наступних етапів бюджетного фінансування. На даний час активно впроваджується аудит ефективності виконання бюджетної програми і аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ.

Перші нормативні акти, що регламентують зазначені види аудиту, свідчать як про вагомість цілей та завдань їх проведення, так і про необхідність подальшого вивчення з метою вдосконалення аудиторських

процедур, розмежування завдань та методики аудиту і контролю.

Сьогодні стосовно контрольних заходів залишаються невизначеними ряд питань правового, науково-методичного та практичного характеру. Відсутні

методичні розробки, рекомендації по організації системи внутрішнього контролю (зокрема, в органах державного сектору), потребує суттєвого доповнення нормативна база, що регламентує впровадження видів державного фінансово-господарського контролю.

Дослідженнями проблемних питань аудиту, а також пошуком спільних і відмінних рис між аудитом і контролем займалися багато вітчизняних науковців, зокрема такі як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Н.Н. Грабова, Г.М. Давидов, В.М. Добровський, Н.І. Дорош, В.П. Завгородній, Ю.В. Піча, О.А. Петрик, М.Г. Чумаченко та інші.

Метою даної статті є вивчення теоретичних положень щодо проведення аудиту, його основних форм в сучасному суспільстві; дослідження перспективи розвитку аудиту як нової удосконаленої форми контролю.

Виходячи з поставленої мети, визначено основні завдання даної статті:

1. висвітлити сучасне бачення процесу аудиту та показати історичний шлях його розвитку;
2. здійснити порівняння аудиту та ревізії, як однієї з провідних форм контролю;
3. проаналізувати концепцію внутрішнього аудиту на підприємствах.

На наш погляд, сьогодні не можливо ототожнювати аудит з існуючим поняттям «контроль». Цікаво, що серед перекладів, який видає будь-який англomовний словник терміну «auditing» на першому місці стоїть «ревізійна перевірка», «ревізія», «проведення контролю», «аналіз господарської діяльності». Тобто, фактично ототожнює терміни «аудит» і «ревізія»[1].

Аудит і ревізія розглядають один предмет (господарсько-фінансову діяльність підприємства чи підприємця), а також використовують спільні методичні прийоми й процедури контролю, їх мета — виявити негативні явища у виробничій і фінансово-господарській діяльності господарюючих суб'єктів, усунути та запобігти їм у майбутньому. На думку більшості вітчизняних вчених, ревізія, як і аудит, є одним з методів фінансово-господарського

контролю. На наш погляд, між ними існують суттєві відмінності (табл.1) [8].

Вважається, що аудит, як вид професійної діяльності, виник в Англії. Так, наприклад, Комітет Американської асоціації бухгалтерів з основних концепцій обліку дав таке визначення аудиту: «Аудит - це системний процес отримання і оцінки об'єктивних даних про економічні дії, що встановлює рівень їх відповідності певному критерію і представляє дані результати зацікавленим користувачам» [3].

Таблиця 1. Основні відмінні риси аудиту та ревізії

Відмінні риси	Аудит	Ревізія
Цільові	Виявлення, локалізація, страхова оцінка і визнання недоліків господарського життя як невід'ємного елементу	Виявлення, локалізація і оцінка недоліків для їх викорінювання (ліквідація наслідків і профілактика)
Правові	Цивільне право: на основі господарських договорів	Адміністративне право: на основі законів, інструкцій, наказів вищестоящих або державних органів
Гносеологічні	Перевірка достовірності інформації у фінансових звітах клієнта	Встановлення законності здійснюваних операцій і відсутність розкрадань з боку працівників
Об'єктивні	Все те, що підриває платоспроможність клієнта, погіршує його фінансовий стан	Все те, що порушує чинне законодавство і облікову політику держави
Управлінські	Зв'язки горизонтальні, добровільні	Зв'язки вертикальні, в порядку адміністративного призначення і примусу
Принцип оплати послуг	Платить клієнт або по його згоді орган, що потребує отримання аудиторського ув'язнення	Платить вищестояща ланка або державний орган
Практичні завдання	Клієнт вирішує завдання по залученню нових пасивів (інвесторів, кредиторів), зміцненню платоспроможності	Господарська система вирішує завдання по збереженню своїх активів, припиненню і профілактиці зловживань
Достатність	Принцип розумної достатності з орієнтацією на співвідношення витрат і результатів	Принцип максимально можливої точності і виявлення винних осіб, а також розміру збитку
Результати	Аудиторський висновок і рекомендації для клієнта	Акт ревізії, організаційні виводи, стягнення, обов'язкові вказівки і перевірка їх виконання

За характером виконуваної аудиторської роботи виділяють три типи аудиту: операційний аудит; аудит на дотримання нормативних вимог.

Операційний аудит - це перевірка будь-яких існуючих на підприємстві, в організації процедур і методів з метою оцінки їх ефективності [7]. Результати операційного аудиту значно важче визначити, ніж результати двох інших видів аудиту.

Метою аудиту на додержання нормативних вимог є визначення, чи дотримується організація, аудит якої проводиться, процедур і правил, установлених для неї [5].

З нашої точки зору, контроль залишається перевіркою як окремих питань, так і господарської діяльності в цілому на предмет дотримання суб'єктом (підприємством) чинних нормативно-правових актів з метою забезпечення ефективного та раціонального використання всіх наявних ресурсів. Фінансовий аудит, на нашу думку, є якісно новою формою контролю, що передбачає формування достовірної оцінки показників фінансової звітності з використанням контрольних процедур; невід'ємний елемент менеджменту господарської діяльності на засадах сучасних методик та процедур фінансово-господарського контролю.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф.Ф.* Аудит.: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с. 2. *Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко М.І.* Контроль і ревизія : Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с. 3. *Дорош Н.І.* Аудит: методологія і організація. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 402 с. 4. *Івахненко С.В.* Контроль чи аудит? Проблеми термінології на сучасному етапі // Наукові записки, Том 56, Економічні науки. – 2006. 5. *Кулаковская Л.П., Пича Ю.В.* Основы аудита: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. - К.:Каравелла; Львов: «Новый свет-2000»,2002. - 504 с. 6. *Лубков* Контроль и ревизия. – Учебное пособие. – 2007. – 242с. 7. *Усач Б.Ф.* Аудит: Навч. Посіб. – К.: Знання-Прес, 2004. – 223 с. 8. *Усач Б.Ф.* Контроль і ревизія : Підручник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 253 с.

О.В. МАНОЙЛЕНКО, д.е.н., професор НТУ «ХПІ», м. Харків
М.О. КОЛЕСНИК, магістр НТУ «ХПІ», м. Харків

АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК ОДИН З КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. У сучасних умовах розвитку економіки України дуже гостро стоять питання підвищення рівня ефективності використання як виробничого потенціалу країни в цілому, так і зростання ефективності господарювання окремих економічних суб'єктів. Однією з основних проблем в Україні є значний рівень фізичного зношення та морального старіння основних виробничих засобів підприємств, а це дуже важливий чинник, від якого залежать усі техніко-економічні показники випуску продукції. Тому необхідною умовою розвитку підприємства є контроль за ефективністю використання основних засобів, що є основною метою їх внутрішнього аудиту на підприємстві. Вказані обставини визначили вибір теми наукової статті, її актуальність і практичне значення.

Метою дослідження є визначення взаємозалежності понять «основні засоби» та «виробничий потенціал підприємства»; розробка та обґрунтування методичних аспектів аудиту основних засобів у контексті оцінки виробничого потенціалу підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В економічній літературі питання, пов'язані з аналізом використання та аудитом основних засобів і оцінкою виробничого потенціалу підприємства, ґрунтовно висвітлені в працях таких вчених – економістів як: Я.К. Білоусько, Ф.Ф. Бутинець, А.А. Волкова, Н.І. Гордієнко, З.Б. Живко, В.Б. Івашкевич, М.В. Кужельний, Б.М. Литвин, В.Г. Лінник, Г.М. Підлісецький, В.М. Сердюк, В.Я. Савченко, Л.С. Шатковська, І.П. Фамінський та інші. Однак, питання методики аудиту основних засобів у розрізі оцінки виробничого потенціалу потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні дуже багато уваги приділяється проблемам підвищення ефективності виробництва, що призводить до покращення якості та конкурентоспроможності виробленої продукції, за рахунок чого, відповідно, збільшуються прибутки підприємства. Наявність багатьох збиткових промислових підприємств в Україні є наслідком того, що при великій кількості теоретичних та практичних розробок управління промисловими підприємствами не здійснюється на основі використання їх виробничого потенціалу.

Виробничий потенціал підприємства – це система взаємопов'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства [1].

Безпосередньою метою оцінки виробничого потенціалу є виявлення можливості ефективного використання трудових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, а також визначення впливу заходів по технічному і організаційному розвитку на кінцеві результати виробництва: об'єм, собівартість, прибутковість продукції; рівень рентабельності господарської діяльності та інше [2].

До матеріально-технічних ресурсів на підприємстві відносять дві категорії - предмети праці та засоби праці. Сукупність засобів праці, якими розпоряджається підприємство, і складає його основні засоби (або основний капітал), що виступають визначальною складовою усієї виробничо-господарської діяльності підприємства.

Як відомо, неефективна система обліку та політика щодо управління і використання основних засобів призводить до збільшення неліквідних необоротних активів, а це, в свою чергу, може привести до зменшення ліквідності активів підприємства та вплине на вірогідність його банкрутства.

У зв'язку з тим, що основні засоби грають дуже важливу роль на підприємстві, то їх аудит, тобто незалежна перевірка з метою висловлення думки про достовірність [3], є одним з важливих етапів перевірки звітності

підприємства. Впровадження ж на підприємстві системи внутрішнього аудиту, дозволить мінімізувати ризики банкрутства та підвищити ефективність обліку, контролю, аналізу та політики управління основними засобами.

Внутрішній аудит - це робота служби внутрішнього аудиту або служби внутрішнього контролю. Вона здійснює систематичну перевірку діяльності підприємства. Результати внутрішнього аудиту використовуються керівництвом організації для управління та аналізу поточного стану справ.

Технологія проведення внутрішнього аудиту повинна складатися з визначення класифікації та особливостей групування основних засобів, інформаційного забезпечення, яке спрямоване на розкриття питань, пов'язаних з проведенням аудиту, а також виділенням основних етапів та проведення перевірок за планом та програмою внутрішнього аудиту

Основним завданням і метою аудиту основних засобів є:

- 1) встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття;
- 2) перевірка правильності розрахунку,
- 3) своєчасного відображення зносу основних засобів;
- 4) перевірка доцільності проведення ремонту основних засобів, контроль за витратами на капітальний ремонт, за правильністю їх відображення;
- 5) перевірка правильності відображення в обліку фінансових результатів вибуття (в т.ч. ліквідації) основних засобів;
- 6) контроль за збереженням основних засобів;
- 7) перевірка правильності проведення індексації основних засобів;
- 8) підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами;
- 9) встановлення своєчасності і правильності списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати.

Аудит основних засобів дуже складний процес, а з огляду на постійні

зміни в нормативних актах стосовно їх амортизації, класифікації тощо це ще й дуже важлива частина в загальному аудиті підприємства, так як може значно впливати на його кінцеві результати.

Застосування комплексного підходу щодо проведення внутрішнього аудиту основних засобів дозволить розробити ефективну політику управління основними засобами та своєчасно вживати заходи щодо покращення операцій з основними засобами.

Висновок. Основні засоби є матеріальною основою промислової підприємницької діяльності та важливим складовим елементом виробничого потенціалу будь-якого підприємства.

Тому нами запропоновано впровадження на підприємстві системи внутрішнього аудиту, що дозволить мінімізувати ризики втрати конкурентоспроможності та підвищити ефективність обліку, контролю, аналізу та політики управління основними засобами з метою підвищення виробничого потенціалу та збереження стабілізації та ефективності роботи підприємства.

Список літератури: 1. *Шериньова З.Є.* Стратегічне управління: Підручник. — 2-ге вид.,— К.: КНЕУ, 2004. — 699 с. 2. *Запащук Л.В.* Методичні підходи до оцінки виробничого потенціалу промислового підприємства. // [Електронний ресурс]: - [http:// nbuv.gov.ua/](http://nbuv.gov.ua/). 3. *Дякієв Р.М.* Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера.,— К.: Знання, 2002. — 363с.

УДК 330.111

І.А. ЮР'ЄВА, к.е.н., доцент НТУ «ХП», Харків
Ю. ШЕВЧЕНКО, магістр НТУ «ХП», Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА РІВНІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останнім часом в країні в умовах політичного і економічного розвитку спостерігається посилення незаконного, нецільового та неефективного використання коштів, зокрема в сфері оплати праці, що сприяє зростанню політичного і соціального напруження в суспільстві. Це в значній мірі відбувається в наслідок недотримання чинного законодавства, слабкої дисципліни і контролю зі

сторони керівників підприємств.

Слід зазначити, що в сучасних умовах в ході здійснення перевірок трудового законодавства, встановлено, що порушення в частині оплати праці займають майже половину загальних правопорушень. Тому актуальним питанням у наш час є виявлення, попередження та профілактика шахрайств та недотримання чинного законодавства в сфері оплати праці, що досягається, зокрема, за допомогою посилення внутрішнього контролю на рівні підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичною основою роботи з'явилися дослідження і наукові висновки українських і закордонних учених в області аудита і бухгалтерського обліку заробітної плати: Адамса Р., Алборова Р.А., Андрєєва В.Д., Баришнікова Н.П., Бакаєва А.С., Додж Рій, Данилевського Ю.А., Камишанова Г.Ш., Нитецького В.В., Подільського В.І., Савіна А.А., Сотнікової Л.В., Романова А.Н., Скобара В.В., Шеремета А.Д., Щадилової С.Н. і інших учених і практиків.

Формування цілей статті. Контроль - це перевірка виконання тих чи інших господарських рішень з метою встановлення їх законності та економічної доцільності. Основна мета внутрішнього контролю оплати праці – перевірка дотримання нормативно-правових актів при нарахуванні заробітної плати, утримання із неї, правильність ведення бухгалтерського обліку з заробітної плати та оцінка ефективності діяльності робітників підприємства. Існує три форми контролю: самоконтроль, функціональний та інституціональний контроль. Максимально ефективним внутрішній контроль з оплати праці на підприємстві буде в тому випадку, коли всі три форми контролю будуть поєднані.

На даний час відсутні комплексні наукові напрацювання з проблем організації і методики внутрішнього контролю оплати праці, лише окремі аспекти даної проблеми висвітлені в навчальній літературі. Отже, питання удосконалення організації і методики внутрішнього контролю оплати праці

вимагає подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Основні напрями вдосконалення системи внутрішнього контролю.

По-перше, удосконаленню системи внутрішнього контролю може сприяти перерозподіл обов'язків працівників, що займаються нарахуванням заробітної плати (один працівник може займатися лише контрольною реєстрацією документів, другий – нарахуванням заробітної плати, третій – підрахунком утримань із заробітної плати, а четвертий – підготовкою платіжних документів). Якщо ж штат робітників на підприємстві, не дозволяє здійснити такий перерозподіл обов'язків, то доцільно підвищити контрольні дії за кожним з даних етапів.

По-друге, у разі, коли на підприємстві застосовується автоматизована система обліку оплати праці, необхідно створити і автоматизовану систему контролю. Якщо при її розробці закладається всебічний логічний контроль різноманітних пов'язаних операцій (підрахунок, утримання, нарахування), тоді знищується можливість різних викривлень та зловживань. У цьому разі внутрішньогосподарська перевірка повинна бути спрямована на контроль на рівні реквізитів з метою уникнення механічних помилок та на дотримання технологічного процесу обробки інформації на обчислювальному центрі, що передбачає неможливість виконання наступної процедури обробки без нормального завершення попередньої процедури.

По-третє, одним із напрямів діяльності внутрішніх аудиторів може бути організація і удосконалення документообігу на підприємстві. Зокрема, у процесі спостереження за оформленням документів з обліку оплати праці, внутрішні аудитори можуть визначити "слабкі місця" (якщо вони є), що дає змогу удосконалити чи розробити більш ефективну систему руху документів, правильно розподілити роботу між працівниками, що в цілому впливає на ефективність процесу обліку.

Висновки. Таким чином, правильна організація внутрішнього контролю за

дотриманням нормативно-правових актів при нарахуванні заробітної плати та утримань з неї, контролю за веденням бухгалтерського обліку оплати праці, та за її документальним оформленням викоринить або зведе до мінімуму порушення в системі оплати праці.

Список літератури: 1. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Сук Л.К. - К.: Каравела, 2009 – 624 с. 2. П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» : затверджено наказом Мінфіну України від 31.03.99. № 87. 3. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2011. - 256 с.

УДК 330.33.657

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, к.е.н., асистент, НТУ «ХПІ», Харків
Г.О. ЄРЕМЧУК, магістрант, НТУ «ХПІ», Харків

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вступ. Організація внутрішнього аудиту є одним з найбільш дієвих способів контролю за станом обліку розрахунків з оплати праці. Мета аудиту розрахунків з оплати праці полягає у встановленні дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку [1]; перевірка достовірності інформації, відображеної в бухгалтерській та фінансовій звітності, а також оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства.

Аналіз попередніх досліджень. Проблемам розвитку системи внутрішнього контролю й аудиту присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: В. Андреев, М. Білуха, Н.Дорош, Б. Усач, Ю. Пічи, Л. Кулаковської, Р. Шиманський та ін. Проте в цих наукових працях розглядаються переважно загальні питання становлення та функціонування системи внутрішнього аудиту на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. В умовах ринкового реформування економіки України досить часто змінюється нормативно-правова база з питань

трудових ресурсів і їх оплати праці, тому аудитор повинен постійно слідкувати за цими змінами і враховувати їх у ході аудиторської перевірки. Важливо використовувати лише відповідні законодавчі акти та діючі нормативи. Законодавство про оплату праці ґрунтується на Конституції України [2] і складається з Кодексу законів про працю України [3], Закону України «Про оплату праці» [4], Закону України "Про колективні договори і угоди" [5], Податкового кодексу України [6] та інших актів законодавства України.

Форма і зміст загального плану аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам залежатимуть від розмірів суб'єкта господарювання, складності аудиторської перевірки, а також від конкретних методик і технологій, які застосовуються аудитором. Джерелами інформації для проведення внутрішнього аудиту з розрахунків з персоналом з оплати праці є: первинні документи, як основне інформаційне джерело внутрішнього аудиту, рахунки бухгалтерського обліку, реєстри бухгалтерського обліку та фінансова звітність. Первинні облікові документи в процесі внутрішнього аудиту можна класифікувати наступним чином:

1. Наказ про облікову політику підприємства - регламентує особливості відображення в обліку витрат з оплати праці, їх розподілом, а також особливості документального та бухгалтерського оформлення операцій з обліку розрахунків з персоналом;

2. Кадрові документи - надають інформацію про кількісний та якісний склад працівників, прийнятих та звільнених працівників, правомірність встановлення посадових окладів, різноманітних доплат та надбавок до посадових окладів. До них відносяться: положення про оплату праці; положення про преміювання; штатний розклад; наказ про затвердження штатного розкладу; правила внутрішнього трудового розпорядку; та ін.

3. Бухгалтерські документи з обліку розрахунків з персоналом з оплати праці - надають інформацію стосовно особливостей нарахування, утримань із заробітної плати та виплат працівникам. До таких документів входять: таблиць

обліку використання робочого часу; наряд на відрядну роботу; розрахунково-платіжна відомість працівника; відомість на видачу грошей, тощо.

Внутрішній аудит має проводитись за такими напрямками:

1. Перевірка правильності заповнення та законності первинних документів. Проводиться перевірка наявності обов'язкових реквізитів за кожним видом документу, що відображають операції з оплати праці, наявності виправлень, підчисток у документах, які не дають права приймати такі документи до обліку. Проводиться звірка підписів з переліком осіб, які мають право підпису.

2. Перевірка дотримання чинного трудового законодавства. Проводиться аналіз діючих на підприємстві форм, систем і видів оплати праці; аналіз порядку прийому працівників на постійну, тимчасову та сезонну роботу та порядку звільнення працівників; вивчення штатного розкладу, організації обліку праці та робочого часу та ін..

3. Перевірка правомірності і правильності застосування пільг з ПДФО та іншим обов'язковим соціальним зборам. Вивчаються документи, які дають право на застосування соціальної пільги з оплати праці та аналізується правомірність її застосування.

4. Перевірка правильності нарахування заробітної плати і утримань з неї. Проводиться перевірка повноти нарахування і своєчасності виплати заробітної платні; правильність розрахунку середньої заробітної платні; вибіркового перерахунок нарахованої та виплаченої заробітної платні та ін.

5. Перевірка правильності нарахувань на ФОП. Перевіряється точність здійснених нарахувань на фонд оплати праці і порядок їх включення до собівартості продукції (робіт, послуг).

6. Перевірка правильності закриття рахунку 81 „Витрати на оплату праці” та достовірності відображення інформації в формах бухгалтерської звітності;

7. Розробка рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності праці, її оплати та ін. Досліджується існуюча політика управління оплатою праці та надаються рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності управління

оплатою праці.

Висновки. Внутрішній аудит розрахунків з оплати праці є одним зі складних елементів в системі внутрішнього контролю на підприємстві. Внутрішній аудит розрахунків з оплати праці дозволяє переконатися у тому, що фонд оплати праці і трудовий потенціал використовується повністю і ефективно, а організація та умови праці відповідають вимогам законодавства.

Список літератури: 1. *Петрик Е.* Аудит расчетов по оплате труда и другим выплатам работникам : требования к организации и методике / Е. Петрик // Бухгалтерский учет и аудит. — 2006. — № 12. — С. 47–54. 2. Конституція України, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР 3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII 4. Закону України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР 5. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 № 3356-XII 6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

УДК 339.33

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, к.е.н., ст.викл. НТУ «ХПІ», Харків
І.В. КРОТОВА, студентка НТУ «ХПІ», Харків

РОЗВИТОК АУДИТУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Вступ. Перехід економіки України на ринкові відносини призвів до радикальних змін в плануванні, обліку та контролю виробничо-господарської діяльності, трансформації системи управління комерційними організаціями. Зовсім іншими стали цілі підприємництва, засоби їх досягнення, економічна основа суспільства. Ринкова економіка диктує нам свої норми, а для розвитку економіки необхідно слідкувати за роботою підприємства. Це і є головна задача і проблема аудиту.

Постановка проблеми. Метою написання статті є дослідження розвитку аудиту в Україні, прослідкувати етапи розвитку з часів, коли Україна була поневолена і до часів незалежної країни.

Методологія. Методологічною базою дослідження є праці вітчизняних фахівців, таких як: Бутінець Ф.Ф., Усач Б.Ф., Білик М.Д., Кулаковська Л.П., Петрик О.А., Сопко В.В., Богомолів А.М., Бурцев В.В., та інші, які показують, що проблеми розвитку аудиторської діяльності, як економічні явища, дуже

важливі в наш час і потребують подальшого наукового дослідження.

Результати дослідження. Методи економічного управління та контролю, які використовувались в період адміністративно-командної системи управління нашим суспільством, не можуть вже дати добрих результатів. Першочергово відтепер враховуються інтереси власників комерційних організацій, їх акціонерів, пайовиків, трудового колективу.

Перед комерційними організаціями України в умовах ринкової конкуренції постає завдання структурної перебудови системи корпоративного управління з метою забезпечення конкурентноздатності, ефективного функціонування та розвитку організації.

Самостійний початок розвитку аудиту в Україні почався у 1991 році після набуття Україною незалежності.

Офіційне визнання обов'язкового аудиту відбулося 1993 р. у зв'язку з прийняттям Закону України "Про аудиторську діяльність", у якому визначені правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні, що спрямовані на створення системи незалежного контролю з метою захисту інтересів власника. Відповідно до даного закону у тому ж році була створена Аудиторська палата України (АПУ), яка функціонує як незалежний самостійний орган на засадах самоврядування. Також у 1993 році згідно з тим же Законом України "Про аудиторську діяльність" була створена Спілка аудиторів України (СПА), яка займається питаннями розвитку аудиторської діяльності в Україні.

За цей час з маловідомого терміну аудит перетворився на невід'ємний елемент економічних відносин.

Однією з причин гальмування розвитку аудиту в Україні є те, що вона впродовж багатьох століть була поневолена іншими державами. Рівень розвитку аудиту значною мірою залежав від розвитку продуктивних сил і виробничих відносин цих країн.

За характером посада аудитора поєднувала посади діловода, судового секретаря.

На сучасному етапі розвитку національної економіки спостерігаємо значні зміни у методах і механізмах господарювання, зумовлені розширенням і зміцненням недержавних форм власності, приватизаційними процесами, розвитком міжрегіональних і міжнародних зв'язків, побудованих на ринкових засадах.

Формування приватної власності як альтернативи державному сектору економіки зумовило виникнення низки нових професій в економічній сфері, де важливе місце належить аудиторам.

Сучасна практика суб'єктів аудиторської діяльності має широкий спектр робіт, про які мова буде йти нижче. Тому дуже важливим є визначення, що розуміється під терміном "аудит".

Існує декілька важливих проблем в аудиторській діяльності в Україні. Проблеми, які існують на сучасному етапі розвитку в Україні дуже гостро стоять в державі. Вони потребують швидкого вирішення, оскільки наша держава розвивається швидкими темпами і просто необхідним є контроль з боку незалежних органів, які б могли надати цілком правдиву, точну та достовірну інформацію про результати діяльності підприємств. Таку функцію на себе взяли аудиторські фірми.

Першою проблемою є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, які б регулювали діяльність аудиторів України. Недостатність прийомів, методів тягне за собою неточність аудиторського висновку на міжнародному рівні. Також проблемою є недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів. Недостатня кількість кваліфікованих кадрів тягне за собою не освоєння ринку аудиторських послуг. Третя проблема - недостатньо методичної інформації. І остання, навіть найголовніша проблема - недоброякісна робота аудиторських фірм.

Отже, основними напрямками розвитку аудиторської діяльності в Україні можуть стати:

1. Розробка механізму практичного застосування МСА в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі.

2. Внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких щорічна аудиторська перевірка обов'язкова, а це, у свою чергу, збільшить ринок аудиторських послуг, а також введення додаткових положень, які б більш чітко унормували взаємовідносини аудитора та клієнта.

3. Використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм, розробка типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств у розрізі галузей їх діяльності.

4. Поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

5. Розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін.

Також є можливим, вчити спеціалістів у цій спеціальності на достатньому рівні, дати їм необхідний обсяг знань. Якщо будуть кваліфіковані кадри, то Україна швидко займе своє місце на ринку аудиторської діяльності.

Висновки. Наша держава розвивається дуже швидко, і розвиток аудиторської діяльності - один з головних аспектів розвитку держави. Ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту. Звичайно, не можливо щоб такий напрямок економіки розвивався без проблем, але ці проблеми можливо і потрібно вирішувати. Як можна побачити, проблеми не глобальні і їх можна вирішити.

Література: 1. *Бутинець Ф. Ф.* Аудит : підр. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2006. 2. *Ільїна С. Б.* Основи аудиту : навч.-практичний посібник. / С. Б. Ільїна. – К. : Кондор, 2006 Р. 3. *Бондар М. І.* Аудит в АПК: навч. посібник. / М. І. Бондар. – К. : КНЕУ, 2003. 4. *Шевчук О. А.* Аудит в Україні – проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О. А. Шевчук, Н.Г. Здирко // Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського національного економічного університету . – 2010. – №6. 5. Україна. Аудиторська Палата. Про затвердження плану зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів на 2010 рік // Аудитор України. – 2010. №1. 6. *Драч В. І.* Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг [Текст] / В. І. Драч // Аудитор

УДК 567.6

С.А. МЕХОВИЧ, к.е.н, професор, НТУ «ХПІ»

Ю.Н. РОЗПУТЬКО, магістр, НТУ «ХПІ»

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА УКРАЇНІ

Сучасний розвиток сучасного контролю і аудиту активно доповнюється аудитом ефективності, попит на який швидко зростає, що обумовлює актуальність теми. Таке зростання зумовлене обізнаністю про вигоди, які він може принести.

Аудит ефективності — форма контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. Аудит ефективності здійснюється з метою розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм.

На сьогодні одним із найважливіших напрямів діяльності вищих органів фінансового контролю розвинених країн світу є аудит ефективності, основною метою якого є визначення соціально-економічного ефекту використання коштів держави, а також розроблення рекомендацій із підвищення результативності, економності й продуктивності використання бюджетних коштів та управління державними фінансовими ресурсами в цілому. Необхідність застосування аудиту ефективності в державному фінансовому контролі для більшості зарубіжних країн пов'язане з переходом у середині ХХ століття на нові моделі формування бюджету і запровадженням «бюджетування, орієнтованого на результат» — системи бюджетного планування, що пов'язує витрати бюджетних коштів з очікуваною віддачею від їх здійснення, з їхньою соціальною та економічною ефективністю.

Незважаючи на базові принципи, в іноземних країнах і досі по-різному трактують поняття аудиту ефективності. Так, у деяких з них використовується термін «аудит» відповідності якості витраченим грошам, в інших – «аудит результативності». У свою чергу, вищі органи фінансового контролю Угорщини та Грузії трактують його як аудит громадянського суспільства і демократичний аудит відповідно [1]. У свою чергу, запровадження аудиту ефективності в діяльності органів фінансового контролю зарубіжних країн зумовило внесення відповідних змін до їхніх організаційних структур. Таким чином, у більшості з них (у Бельгії, Великобританії, Данії, Норвегії, Нідерландах, Швеції) для виконання цієї мети були створені спеціальні відділи з аудиту ефективності. Не менш важливим для розуміння сутності такого аудиту є й те, що в Канаді, США, країнах Західної Європи аудитом ефективності охоплюється лише видаткова частина державного бюджету.

Відповідно до світової практики існують три форми здійснення аудиту ефективності, зокрема:

- спрощений аудит ефективності – дає відповідь на питання «Чи справляється управлінська система з поставленими завданнями?»;
- традиційний аудит ефективності – дає відповідь на питання «Чи відповідають результати роботи встановленим критеріям (завдання і цілі, плани, принципи, очікувані показники, що може статися)?»;
- розширений аудит ефективності – дає відповідь на питання «Які перешкоди стоять на шляху діяльності належної якості?» [2].

В Україні аудит ефективності поки що не набув належного поширення у системі контролю державних фінансів. Аудит ефективності набув легітимності лише як форма державного контролю після прийняття Бюджетного кодексу України, в якому вперше було застосовано термін «аудит» в контексті бюджетної сфери та зазначено, що на всіх стадіях бюджетної сфери та зазначено, що на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються фінансовий контроль і аудит та оцінка ефективності використання бюджетних коштів.

запровадження аудиту ефективності супроводжується складнощами і проблемами. Однією з основних проблем є незавершеність реформи бюджетного процесу. На сьогодні запроваджено лише окремі елементи програмно-цільового методу, а саме: розроблено і впроваджено форми бюджетних запитів, програму класифікації видатків державного бюджету, головними розпорядниками здійснено розподіл бюджетних програм за пріоритетами. Іншою проблемою є відсутність упорядкованої та несуперечливої системи нормативно-правового регулювання державного фінансового контролю і аудиту. Сьогодні в нашій країні діють окремі не пов'язані один з одним нормативно-правові акти, як тою чи іншою мірою стосуються деяких питань застосування аудиту ефективності у державному фінансовому контролі.

Залишається невирішеним питання про те, хто саме повинен займатися цим аудитом, координувати і регулювати його розвиток – тільки Рахункова палата та її територіальні підрозділи в регіонах або органи ДКРС та Державне казначейство України чи інші органи в системі урядового державного фінансового контролю [3].

Для того щоб аудит ефективності зайняв належне місце в системі державного фінансового контролю в Україні, сприяв би модернізації бюджетного процесу і підвищенню якості державного управління, необхідно дотримання принципових умов для його подальшого розвитку, вирішення існуючих проблем та наближення до найкращої міжнародної практики. Виходячи з наведеного можливі такі пропозиції щодо удосконалення аудиту ефективності, вирішення існуючих проблем та наближення до міжнародної практики:

- потрібно створити адекватну нормативну та методологічну основу для проведення аудиту ефективності, зокрема розробити й затвердити єдину концепцію розвитку державного фінансового контролю в Україні;
- внести зміни і доповнення в чинне законодавство, зокрема до

Бюджетного кодексу, Закону України «Про Рахункову палату»;

- необхідно розробити з урахуванням найкращої міжнародної практики загальні стандарти професійної етики державних аудиторів і контролерів у сфері державних фінансів.

Список літератури: 1. *І.Ю. Чумакова* Аудит ефективності у державному фінансовому контролі зарубіжних країн // *Фінанси України*. – 2007. – № 8. – С. 137–147. 2. *І.Ю. Чумакова* Аудит ефективності: зарубіжний досвід та українські реалії // *Бухгалтерський облік та аудит*. – 2009. – № 1. – С. 55-62. 3. *Я.І. Лин* Аудит у системі інструментів оцінювання ефективності державного фінансового контролю // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – 2011. – № 2. – С. 284-289.

ЗМІСТ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА INTERNET- КОНФЕРЕНЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ»

Секція 1. «ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА»

Верхогляд Ю.І. Методичний підхід до визначення сутності поняття «фінансова результативність» з позиції управління запасами	5
Ларка А.М. Розробка і впровадження ефективної системи управління затратами як засіб підвищення конкурентоспроможності продукції підприємств	7
Герашенко І.О., Мірєйчік І.А. Підготовка управлінського рішення з урахуванням гнучкості підприємства	10
Сагайдак М.П., Столпник Д.Д. Внутренний маркетинг в деятельности сервисных компаний	14

Секція 2. «РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ»

Бондаренко О.С., Ларка М.І. Аналіз сучасних інтегрованих систем управління підприємством	17
Височан О.О. Визнання та оцінка витрат інноваційної діяльності згідно мсфз	19
Кирильчук А.Є. Напрямки удосконалення управління основними засобами у закладах охорони здоров'я	22
Височан О.С. Облік витрат на закордонне відрядження для участі менеджера туристичного підприємства у рекламно-інформаційному турі	24

Секція 3. «ТЕОРЕТИКО - МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ»

Сарапіна Н.П. Напрями підвищення результативності державного програмування в контексті досвіду проведення євро-2012	28

**Секція 4. «ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СТІЙКОГО
ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ»**

Павлик В.О. Вплив фінансової кризи на економічну безпеку держави	33
Мехович С.А., Сасенко К.В. Сутність поняття "санація" в системі антикризового управління підприємством	35

**Секція 5. «УПРАВЛІНСЬКІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ (МАРКЕТИНГОВІ, КАДРОВІ, ЮРИДИЧНІ,
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ)»**

Засанська С.В., Засанський Р.В. Розвиток аутсорсингу в Україні	38
Тихонова О.Ю. Аналіз світового досвіду маркетингової діяльності авіакомпаній	40

**Секція 6. «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА – СУЧАСНА
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ»**

Баранець О.О., Чужиков В.И. Оцінка ефективності капіталовложений на ринку електронної комерції	43

**І-Й МІЖВУЗІВСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНИЙ ФОРУМ: «НАУКА І ОСВІТА –
ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ»**

**Секція 1. «СУЧАСНІ ПИТАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ
ТА ЙОГО ВЕДЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ»**

Батожська А.В. Організація обліку основних засобів та проблеми їх оцінки	48
Юр'єва І.А., Березіна Т.В. Проблеми організації обліку операцій із заробітної плати та шляхи їх вирішення	52
Буханцова Н.І. Актуальні проблеми системного підходу до організації обліку фінансових результатів	55
Волкова А.С. Шляхи поліпшення організації обліку	57
Іванчук В.Ю. Актуальні питання загальних підходів до організації річної інвентаризації на підприємстві	60
Кадук О.В. Організація обліку дебіторської заборгованості та її проблеми на сучасному етапі розвитку економіки України	63
Мелень О.В., Лукаш С.В. Актуальні проблеми системного підходу до організації та обліку доходів підприємств	66
Лушицька М. Особливості організації облікового процесу на малих підприємствах	69

Майкова Ю.Д. Організація обліку витрат за центрами відповідальності	72
Пахомова І. В. Сучасні питання організації та обліку кредиторської заборгованості	74
Линник О.І., Пензова А.С. Сучасні проблеми організації обліку грошових коштів і шляхи її вдосконалення	75
Мехович С.А., Розпутько Ю.М. Проблемні питання організації роботи працівників, зайнятих бухгалтерським обліком, контролем та аналізом	78
Сидоренко Ю.В. Проблеми визначення та організації амортизації основних засобів на підприємстві	81
Тимофєєва Ю.С. Роль організації бухгалтерського обліку в системі удосконалення прийняття управлінських рішень	84
Фролова Д.І. Організація праці облікового персоналу	87
Хижняк О.В. Актуальні проблеми організації обліку видатків бюджетних установ	89
Юр'єва І.А., Шевченко Ю. Розвиток та проблеми організації контрольного процесу на підприємстві	92
Линник О.І., Шишко Ю.Ю. Виявлення основних аспектів організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві	95

Секція 2. «СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УКРАЇНІ»

Балабатько М.В., Тимофєєв В.М. Проблеми сучасного стану та перспективи розвитку інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємствах України	98
Гирова В.О., Єршова Н.Ю. Необхідність впровадження автоматизації обліку амортизації основних засобів	100
Нагорная Ю.И. Применение информационных технологий в процессе внедрения BSC на предприятии	102
Тімонова А.С. Розвиток та проблеми використання платіжної системи VISA INTERNATIONAL в Україні	104
Карнаух Д.В. Проблеми та перспективи використання електронного цифрового підпису в Україні	107
Стригуль Л.С., Удовиченко С.О. Перспективні напрямки вдосконалення інформаційних систем обліку	109
Бахтінова Н.А. Автоматизація обліку (аналізу, аудиту) як необхідність в сучасному світі	111
Кириченко О.В. Переваги та недоліки впровадження егр-систем на підприємствах України	114
Верташова О.С. Проблеми автоматизації податкової системи України на сучасному етапі	117
Колесник М.О. Автоматизація бухгалтерського обліку як чинник	120

економічної безпеки підприємства

Кириченко В.І. Впровадження сучасних інформаційних систем і технологій, як основа управлінської системи підприємством 123

Федорова Д.Ю. Впровадження інформаційних систем, як напрямок підвищення ефективності та якості ведення бухгалтерського обліку 126

Манойленко О.В., Цісар Т.Ю. Сучасні проблеми автоматизації банківських операцій в банківській системі України 129

Секція 3. «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ»

Стригуль Л.С., Кириченко О.В. Напрями вдосконалення внутрішнього аудиту на підприємствах України 134

Манойленко О.В., Самченко Ж.В. Організаційні аспекти інформаційного забезпечення аудиту власного капіталу підприємства 137

Матросова В.О., Котова В.В. Удосконалення системи аудиту виробничих запасів підприємства 140

Юр'єва І.А., Березіна Т. Особливості аудиту розрахунків з оплати праці 143

Мехович С.А., Сасенко К.В. Оцінка санаційної спроможності підприємства 146

Гаврисюк Я.П., Кадук О.В. Аудит в Україні: основи формування, проблеми та перспективи розвитку 150

Рета М.В., Іванова А.О. Методика аудиту операцій з основними засобами 153

Линник Е.И., Пензова А.С. Роль внутреннего аудита при обеспечении экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности 156

Смоловик Р.Ф., Губаренко И.И. Главные аспекты аудита расчетов по заработной плате 159

Линник О.І., Шишко Ю.Ю. Науково-практичні основи аудиту і контролю: вітчизняна та міжнародна практика формування, перспективи розвитку 163

Манойленко О.В., Колесник М.О. Аудит основних засобів як один з ключових елементів оцінки виробничого потенціалу підприємства 167

Юр'єва І.А., Шевченко Ю. Удосконалення системи внутрішнього контролю оплати праці на рівні підприємства 170

Фальченко О.О., Єремчук Г.О. Організація внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві 173

Фальченко О.О., Кротова І.В. Розвиток аудиту в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення 176

Мехович С.А., Розпутько Ю.Н. Особливості аудиту ефективності в зарубіжних країнах та Україні 180

Наукове видання

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА INTERNET-
КОНФЕРЕНЦІЯ**

«Актуальні проблеми управління економічним розвитком»

та

**I –ий МІЖВУЗІВСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ФОРУМ:**

«Наука і освіта – запорука розвитку економіки»

Збірник праць

Редакційна колегія
канд.екон.наук Мелень О.В.
канд.екон.наук Стригуль Л.С.
канд.екон.наук Фальченко О.А.
Строков Є.М.

Відповідальний за випуск О.В. Манойленко

Комп'ютерна верстка та оригінал-макет:
В.В. Мартинова
Є.М. Строков

Підписано до друку: 28.04.2013 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. а. 21,74.
Тираж 300 екз.

Надруковано в типографії ФЛП Воронюк В.В.
м. Харків, пл. Руднева, 4
тел. (057) 757-93-82